

Uvodnik

Andrej Bratuž

Primorski zgodovinski spomin

V teh dneh se Slovenci tako v matični državi kot v zamejstvu spominjamo raznih pomembnih obletnic naše polpretekle narodne zgodovine. V ta okvir sodijo zlasti nekateri veliki dogodki, ki so zaznamovali življenje in usodo predvsem primorskih Slovencev. To ima svoj poseben pomen in mesto v naši stvarnosti, saj smo kot slovenska manjšina v Italiji pri tem v prvi vrsti.

Naj omenimo samo dve taki zgodovinski obletnici. Prva je priključitev velikega dela Primorske Jugoslaviji oz. Sloveniji, druga pa je osemdesetletnica ustanovitve protifašistične organizacije TIGR, ki se je kot prva organizirana skupina v Evropi uprla italijanskemu fašizmu. Šlo je namreč za obdobje, ko je Mussolinijev režim ob koncu dvajsetih let prejšnjega stoletja začel s sistematičnim zatiranjem in uničevanjem vsega, kar je bilo slovenskega v takratni Julijski krajini. Ukinjene so bile slovenske šole, prepovedane slovenske organizacije in časopisi. Padale so prve žrtve po smrtnih obsodbah Posebnega sodišča, ko so leta 1930 usmrtili bazoviške junake. Prišlo je do drugih zločinov, tako leta 1936 z zastrupitvijo Lojzeta Bratuža v Podgori samo zato, ker je tu vodil slovenski pevski zbor. Zločinska dejavnost se je nadaljevala in stopnjevala z aretacijami, konfinacijami, mučenji in vsestranskim zastraževanjem naših ljudi.

Omenili smo že bazoviške žrtve. Letos poteka 77 let od tragične smrti štirih mladih žrtev: Ferda Bidovca, Franja Marušiča, Zvonimira Miloša in Alojza Valenčiča. Med letošnjo osrednjo proslavo na bazovski gmajni smo slišali besede dveh glavnih govornikov, predsednika deželnega sveta Furlanije Julijske krajine in podpredsednika Državnega zbora Republike Slovenije. Še prej so žrtve počastili v Kranju ob prvem spomeniku junakom in v župnijski cerkvi v Bazovici z mašo zadušnico in nagovorom deželnega tajnika Slovenske skupnosti. Ob 60-letnici priključitve je bila v Sežani velika proslava. Slavnostni govornik pisatelj Boris Pahor (njegov govor objavljamo v celoti na drugem mestu) je z njemu lastno kritičnostjo in z iskrenim pričevanjem poleg preteklosti prikazal zlasti sedanje stanje slovenstva v matici in v zamejstvu. Prav tako so bile klene besede slovenskega premiera Janeza Janše, ki je izpostavil vrsto aktualnih vprašanj. Omembe vredne so bile tudi druge proslave, kot množična manifestacija v Novi Gorici.

Prav v teh dneh je bil zelo odmeven tudi obisk, ki ga je v Sloveniji opravil predsednik italijanske vlade Romano Prodi, najprej v Kobaridu, nato v Ljubljani in na Brdu pri Kranju. Povsod ga je spremljal njegov slovenski kolega Janez Janša. Obisk sam je doživel kar precej poudarka tudi v italijanskih vsedržavnih medijih. Oba predsednika sta dala velik poudarek manjšinskega vprašanja in skorajšnjemu predsedovanju Republike Slovenije Evropski uniji v prvem semestru leta 2008. Vse to je lahko porok, da bo reševanje še odprtih vprašanj doživelo svojo evropsko uresničitev. Italijanski premier je npr. spomnil na vladno odobritev območja 32 občin za zaščiteno ozemlje.

Po veličastnih proslavah je tudi ta obisk svetla točka v naši slovenski primorski sedanjosti in kažipot v prihodnost.

Foto Kroma

BAZOVSKA GMAJNA Osrednja proslava

Bazovica je živa v naših srcih!

Vrh prireditve ob letošnji Bazovici je bila kot običajno slavnostna proslava, ki je pod prijetnim poznoletnim soncem in ob petju združenih zborov pod vodstvom Pie Cah ter glasbi Godbenega društva Viktor Parma iz Trečb potekala v lepo urejenem okolju Bazoviškega parka.

Med tednom so se zvrstile še druge pobude, ki so s pestrim programom stopnjevale pričakovanje na nedeljsko osrednjo proslavo na bazovski gmajni. Med številnimi srečanji, na katerih so počastili spomin na Ferda Bidovca, Franja Marušiča, Zvonimira Miloša in Alojza Valenčiča, ki jih je fašistično posebno sodišče obsodilo na smrt pred 77 leti, gre omeniti svečanost pred grobnico na pokopališču pri Sv. Ani, ki je potekala v četrtek, 6. septembra (se pravi ravno na dan usmrtitve štirih junakov), in mašo zadušnico, ki jo je v bazovski župni cerkvi daroval g. Žarko Škerlj. Slavnostna govornica pri Sv. Ani je bila kulturna delavka Luana Grilanc, ki je v svojem nagovoru med drugim poudarila, da so bazoviški junaki za slovensko skupnost v Italiji ena redkih jasnih, nedotakljivih stalnic, ki nam morajo ostati v obdobju današnjega zgodovinskega potvarjanja v ponos in kot vodilo. Po maši zadušnici je spregovoril Damijan Terpin. Deželni tajnik stranke Slovenska skupnost je trdno prepričan, da je vprašanje narodne zavesti v manjšini ključnega pomena: ravno zato so proslave v počastitev spomina na naše štiri junake pomembne, ker nam iz leta v leto vlivajo nove moči pri izpričevanju naše narodne zavesti. V petek, 7. septembra, pa se je manjšinska delegacija odpeljala v Kranj, kjer se je pred prvim antifašističnim spome-

nikom v Evropi v Prešernovem gaju pridružila spominski svečanosti, ki jo že vrsto let prireja Mestna občina Kranj. Slavnostni govor so prireditelji zaupali rentabrnemu županu Aleksiju Križmanu, za katerega spomin na bazoviške junake ni le dolžnost, temveč potrditev duha demokracije, svobode in antifašizma. Dejstvo, da so te vrline tudi danes prisotne v zamejnih in zamejkah, je potrdila velika množica, ki se je v nedeljo, 9. septembra, zbrala na osrednji proslavi na bazovski gmajni, kjer sta se mudila tudi podtajnika Miloš Budin in Ettore Rosato. Prisotne je najprej pozdravil predsednik Odbora za proslavo bazoviških junakov, Milan Pahor, ki je poudaril, kako je Bazovica nadvse potrebna, "da ohranimo lastne obraze v novi Evropi". Po pozdravu predsednika Damira Murkovića, predsednika Hrvatske zajednice v Trstu, so razne delegacije (borčevskih, političnih in civilnih organizacij, diplomatske izpostave RS v Trstu in ostalih) ob zvoku Pesmi žrtvam položile k spomeniku vence, nakar sta stopila pred mikrofonom na govorniškem odru osrednja govornika, predsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine Alessandro Tesini in podpredsednik državnega zbora Republike Slovenije Vasja Klavara. Predsednik deželnega sveta FJK je poudaril, da simbol Bazovice in trpljenje Slovencev lahko postaneta danes iztočnica za obdobje sodelovanja in novega bratskega odnosa. Simbolični naboj te proslave lahko postane tudi želja, da pretekle napake preoblikujemo zato, da manjšine ne bodo v prihodnosti tarča nepravilne diskriminacije, družbene odrinjenosti ali političnega preganjanja, je dejal Tesini, ki je v nadaljevanju

opozoril tudi na nevarnost ukričevanja zgodovinske resnice današnjim potrebam. Zgodovine ne smemo pozabiti ali jo gojiti v luči negovanja medetnične mržnje. Prej obratno: zgodovine se moramo posluževati zato, da se bolje sprašujemo o položaju, v katerem danes živimo. "Spomin je pozitivno sredstvo le takrat, ko onemogoča rojevanje novih oblik predsodkov, diskriminacije in nasilja." Italija in Slovenija delita danes skupni evropski dom, ki jamči pravice vsakogar: v taki novi družbeni ureditvi smo potemtakem vsi manjšinci, je povedal govornik in opozoril na pomen Prodičevega obiska v Sloveniji kot znak tvornega dialoga na vseh nivojih.

Podpredsednik državnega zbora Vasja Klavara pa se je v svojem govoru najprej spomnil na besede, ki jih je primorski pravnik in narodnjak Josip Vilfan zapisal v drugi številki Partizanskega dnevnika, dne 6. septembra 1944. Vilfan je namreč povzel odpor slovenskega naroda s spoznanjem, da je Bazovica pomenila prelomnico v zgodovini Primorske in je bila hkrati mejnik, ki je nato pripeljal Primorsko v OF. Leta 1930 so se štirje fantje dvignili in izpovedali, kako je za svobodo naroda mogoče žrtvovati tudi svoje življenje. Josip Vilfan je tudi jasno zapisal, da je Bazovica globoko preoblikovala narodni značaj. Vasja Klavara pa je s pozitivnim naglasom izrazil prepričanje, da lahko Bazovica postane kljub vsem preteklim mržnjam simbol današnjega sožitja med Slovenci in Italijani.

Igor Gregori

Vernost mladih na Tržaškem

Ivo Jevnikar
o raziskavi in
posvetu glede
vernosti
med mladimi
v tržaški
škofiji

5

80-letnica nastanka TIGR-a

Pisatelj Boris
Pahor je
v Sežani imel
odmeven govor
z rodoljubnim
nabojem

10

Višješolci pozor!

prijave na razpis sprejemamo do 22.9.2007

Podrobnejše informacije na

www.zssdi.it

ali v uradnih
Združenja slovenskih športnih društev v Italiji
v Trstu, ul. Cicerone 8, tel: 040 435627
in Gorici, C.so Verdi 51/int., tel: 0481 33029

Na nedavnem zasedanju SSK

O prihodnjih deželnih volitvah in aktualnih problemih

Na nedavnem zasedanju deželnega tajništva SSK je vodstvo slovenske stranke najprej razpravljalo o deželnih volitvah, ki bodo prihodnje leto, in z njimi povezanim nastajanjem Demokratske stranke. Zadnja novost je predvsem v tem, da je najbrž dokončno propadla možnost enotne kandidature za deželnega tajnika nove stranke, saj bo najbrž prišlo do dvoboja med liderjem Marjetice Morettom in deželnim tajnikom LD Zvehom. To pa predstavlja pravo tveganje za notranjo enotnost stranke, ki se šele ustanavlja.

Slovenska skupnost se sooča z ustanovnim procesom Demokratske stranke tako v Trstu kot v Gorici in seveda na deželni ravni. Pri tem pa namerava v celoti ohraniti svojo samostojnost, zvesta načelu samostojnega političnega nastopanja.

Zavzema pa se, da bi z Demokratsko stranko sklenila federativni dogovor, kar bi omogočilo tudi povezavo med strankama na prihodnjih deželnih volitvah in predstavljalo možnost za olajšano izvolitev slovenskega deželnega svetovaleca, ki jo ponuja nova volilna zakonodaja.

Slovenska skupnost se zavzema za oblikovanje široke slovenske liste za izvolitev slovenskega predstavnika v deželni svet, ki bi bil referenčna oseba za manjšinsko skupnost.

Deželno tajništvo je tudi obravnavalo deželni zakon za Slovence, za katerega bo potrebno izdelati nekaj dopolnil, saj bi sicer

tvegali, da ostane le zbirka načelnih stališč, brez pomembnejših konkretnih učinkov. Na šolskem področju ima očitno dežela velike pristojnosti, kar dokazuje tudi razprava o uvajanju furlanščine v deželni šolski sistem. Te pristojnosti niso bile izkoriščene v osnutku deželnega zakona za

Slovence. Posebno pozornost bo potrebno znotraj levsredinske večine nameniti Reziji, ki bi jo nekateri hoteli obravnavati izven konteksta zaščite slovenskega jezika.

Glede zaščite furlanščine pa je tajništvo bilo soglasno, da mora novi deželni zakon, ki je sedaj v razpravi, uvesti najvišjo možnost zaščite, še zlasti kar zadeva pouk v furlanskem jeziku.

Tajništvo SSK se je soočilo tudi z vprašanjem ponovne ustanovitve Kraške gorske skupnosti. Pre-

bivalci tržaškega Krasa so upravičeno izrazili veliko nezadovoljstvo zaradi odnosa tržaške občine, ki je Kras vsa ta leta popolnoma zanemarjala. Slovenska skupnost zato podpira vsa njihova prizadevanja za razvoj in uveljavitev svojega teritorija in z zmanjšanjem in razumevanjem spremlja spontane pobude prebivalstva za ustanovitev samostojne Kraške občine. Nujna po obnovitvi KGS je torej vedno bolj pereča in nepojmljivo bi bilo, da bi vanjo ne bili vključeni tudi območji Vzhodnega in Zahodnega Krasa.

Nespoštovanje obljube oziroma KGS pa bi bilo za levo sredino hud spodrsljaj, ki bi ga manjšina nikakor ne razumela.

Na koncu je tajništvo SSK še oblikovalo predloge, ki so bili že predstavljeni predsedniku slovenske vlade Janezu Janši pred njegovim srečanjem z italijanskim kolegom Prodiem pretekli ponedeljek v Ljubljani. Tajništvo SSK je bilo še mnenja, da bi bilo potrebno opozoriti visokega italijanskega gosta na nujnost, da se pri oblikovanju novega volilnega zakona za italijanski parlament upošteva tudi problematika zastopstva slovenske manjšine. Ta stališča slovenske stranke je deželni tajnik SSK Damijan Terpin posredoval predsedniku slovenske vlade Janezu Janši na srečanju s člani Sveta za Slovence v zamejstvu, ki je bila v nedeljo popoldne v Kobaridu.

Slovenska skupnost
Deželno tajništvo

pa je bil podčrtan izredno pomemben korak naprej, dosežen kljub nepriznavanju nasprotnih sil, od krajevno do vsedrjavne ravni, v interesu otrok dvojezične osnovne šole v Špetru, katerim se tako zagotavlja vzgojna kontinuiteta.

Odborniki so nato izrazili zadovoljstvo ob nastajajočem deželnem zakonu za furlansko skupnost.

Predsednik SSO, Drago Štoka, je najprej vzel v pretres pretekla politična dogajanja, med drugimi nedavno srečanje, med katerim je bila podčrtana pomembnost obstoja slovenskih šol v Trstu, ki ga je na slovenskem konzulatu sklical konzul Jože Šušmelj in katerega so se udeležili državni sekretar Ura-da za Slovence v zamejstvu in po svetu, Zorko Pelikan, ter predstavniki krovnih organizacij. Prešel je nato k neštetim srečanjem, ki se obetajo v bližnji prihodnosti: od napovedanega sestanka z zamejskimi mediji, ki ga je za 13. september sklical slovenski konzul Šušmelj, do bogatega niza prireditve bazoviških svečanosti.

Nato so spregovorili pokrajinski predstavniki, med katerimi je Giorgio Banchig, za videmsko pokrajino, govoril o srečanju o evropskih čezmejnih projektih, ki je, v priredbi dežele Furlanije Julijske krajine, potekal v sredo, 5. septembra, v Čedadu in ki so se ga, ob raznih oblasteh, udeležili predstavniki slovenske in italijanske skupnosti. Na seji je bilo podčrtano, da čezmejni projekti predstavljajo pomembno priložnost, ki je ne smemo zamuditi.

15. septembra 1947

Uveljavitev Pariške mirovne pogodbe

V teh dneh poteka 60 let, od kar je stopila v veljavo Pariška mirovna pogodba med dvajsetimi državami protihitlerjevske koalicije in petimi evropskimi premaganimi državami, ki so se bojevale na strani Hitlerjeve Nemčije oziroma pakta osi, to se pravi Italije, Madžarske, Romunije, Bolgarije in Finske. Nas od bližje zanima Italija, ki je poleg izgube afriških kolonij (Libije, Somalije in Eritreje) morala odstopiti Franciji manjši področji Briga in Tenda, Jugoslaviji pa pretežni del takratne Julijske krajine, kvarnerske otoke in ožji pas Dalmacije z Zadrom, ki jih je pridobila po prvi svetovni vojni na osnovi tajnega Londonskega sporazuma iz leta 1915 oziroma Rapske pogodbe iz leta 1920. Grčiji pa je morala prepustiti Dodekaneske otoke.

Kot vemo, jugoslovanski diplomaciji kljub položaju zmagovalca ter velikim človeškim in materialnim žrtvam ni uspelo doseči vseh upravičenih zahtev glede nove razmejitve z Italijo. Dosegla je sicer pomembno premaknitev meje proti zahodu, ki pa ni vključevala Beneške Slovenije, Rezije in Kanalske doline. Trst so ji diplomati izmaknili z ustanovitvijo STO (Svobodnega tržaškega ozemlja), glede Gorice pa do danes še ni razjasnjeno, zakaj so jo tako kruto odtrgali od njenega naravnega zaledja. Goriška in z njo vsa Primorska je tako čez noč ostala brez svojega središča tako v civilnem kot cerkvenem pogledu. Nova Gorica je tako nastala ne samo iz politične ambicije, temveč predvsem iz konkretne potrebe.

Da bo nova razmejitev med Italijo in Jugoslavijo trd politični oreh, je razvidno iz diplomatskega ozadja dogajanj po razkroju Jugoslavije po nemško-italijanskem napadu aprila 1941 in po kapitulaciji Italije 8. septembra 1943. Tako jugoslovanska begun-

ska vlada v Londonu kot Titovo partizansko osvobodilno gibanje sta s svojimi diplomatskimi posugi skušala pridobiti naklonjenost zahodnih zaveznikov za pravično povojno razmejitev z Italijo. Britanska in ameriška vlada nista v zvezi s tem vprašanjem hoteli sprejeti nobene politične obveze razen načelnega pristanka na morebitno spremembo meje na podlagi povojnih mirovnih pogajanj. Tudi nova italijanska vlada s sedežem v Južni Italiji je zaveznike stalno nago-varjala, naj njihove čete vojaško zasedejo celotno območje Julijske krajine in podprejo njeno zahtevo po ohranitvi rapske meje.

Zahodni zavezniki so prvič pojasnili svoje načrte in namene glede spornega ozemlja Julijske

zavezniki utemeljevali z neizogibno potrebo, da sta pod nadzorstvom ozemlje z zavezniškimi prometnimi zvezami od Trsta do Avstrije in pa puljsko пристanišče v Istri. Kmalu zatem, 11. septembra 1944, so zavezniki obvestili tudi italijansko vlado, da nameravajo uvesti neposredno

vojaško upravo v pokrajinah Bocen, Trident, Gorica, Trst, Reka in Pulj, s pripombo, da bo dokončna odločitev o pripadnosti omenjenih območij stvar povojnega urejanja. Feldmaršal Harold Aleksander, odgovoren za vojaške operacije, je med svojim obiskom v Beogradu 21. februarja 1945 skušal doseči Titovo soglasje na zgoraj navedeni zavezniški načrt. Znano je, kako so se v zadnjih mesecih vojne razvijali dogodki. Jugoslovanska partizanska vojska se je, potem ko je Nemce potisnila do Reke, odločno usmerila proti Trstu in Gorici in tako prehitela anglo-ameriške zaveznike pri zasedbi vsega ozemlja, naseljenega s Slovenci. Sledili so spori in pogajanja z zavezniki, na podlagi katerih se je morala jugoslovanska vojska že sredi maja

umakniti iz Beneške Slovenije in Kanalske doline ter 12. junija 1945 iz Trsta in Gorice oziroma iz tako imenovane cone A. Cona A je tako prišla pod začasno anglo-ameriško vojaško upravo, cona B pa pod jugoslovansko začasno vojaško upravo. Ob uveljavitvi Morganove začasne vojaške meje med cono A in cono B je jugoslovanska stran ob podpisu zadevnega sporazuma 12. junija 1945 na devinskem gradu podala ustno noto z zahtevo, naj se Beneška Slovenija in Kanalska dolina vključita v cono A pod Zavezniško vojaško upravo, a je zavezniški vrhovni komandant

Morgan ni sprejel, ker da videmska pokrajina ne spada v upravno območje Julijske krajine in zato ni sporno ozemlje. Sledil je politični boj za dokončno razmejitev med Italijo in Jugoslavijo, ki se je zaključil s podpisom Pariške mirovne pogodbe dne 10. februarja 1947. Pogodba je začela veljati 15. septembra 1947, ko so štiri velesile deponirale ratifikacijske liste pri francoski vladi.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Terorizem že skoraj vse pogojuje

Šest let po terorističnem napadu na New York je svet dosti drugačen od tistega na samem prelomu tisočletij. Tedaj je bila osuplost zaradi napada velikanska, vendar je obstajalo mnogo poti in mnogo odgovorov na udarec, ki mu težko najdemo podobnega. Na časopisnih straneh in televizijskih zaslonih so se vrstila tehtna razmišljanja, kako je zrušitev dveh veličastnih nebotičnikov pravzaprav pokazala, da je ta naš svet obupno razklan na dvoje. Ni se nam zdelo, da je do takšne mere razklan, in vendar je to resnica. Razvitost, revščina, različne kulture, različne vere, različne civilizacije. Tako stopnjevana in napeta razklanost, da si ni mogoče predstavljati, kako bi jo obvladali, zmanjšali prevelike razliknosti in jih posedli za isto mizo ter pričeli dialog. Dialog, ki ga očitno ni bilo in se nam je nemara zdelo, da sploh ni potreben, dialog, brez katerega ne more biti mirnega razvoja dogodkov in je torej nepogrešljiv ter v vsakem trenutku nujen, sicer stvari natihome gredo po svoje, dokler ne zdrsijo preko roba. Vsem tem številnim težnjam, globlje prepoznati razloge za tako velike in prevelike drugačnosti, pa se je postavilo nasproti odločno stališče, da je terorizem zlo, o katerem ni kaj razpravljati, ampak ga je nujno na njegov način, se pravi s silo, napasti in iztrebiti. Zagroziti "državam zla", ki mu nudijo zavetje, in če je treba, z njimi vojaško obračunati.

Proti napadu na Irak, dejanju, ki je v največji meri določilo naše sedanje stanje, je bilo mnogo držav in še več ljudi. Proti, in to zelo, je bil

papež Janez Pavel II., bil je znaten del Evrope v prepričanju, da obstajajo boljše poti in boljši odgovori. Zasedbe Iraka ni bilo mogoče preprečiti in zanimivo, kako je kasneje stališče, da je terorizem zlo, ki ga je treba uničiti, polagoma pričelo pridobivati vse več prostora in predvsem mišljenja. Polagoma, iz dneva v dan, iz leta v leto, dokler se nismo znašli v situaciji, da je povsem prevladalo. Močnega odpora zoper vojaške posege ni več, osvetljevanja razpok in razklanosti sveta tudi ne. V senco sta se umaknili lakota in revščina ne tako majhnega števila ljudi, utihnili je obljuba o samostojni Palestinski državi, katere neobstoj je po mnenju mnogih izvedencev trajen vir širše nestabilnosti in nasilja. Boj proti terorizmu je postal osrednje skupno geslo in program praktično vseh in vsakogar. Boj proti terorizmu, o katerem ne vemo točno, kje se nahaja, in ga vse bolj istovetimo z islamom in obratno. Boj proti terorizmu do takšne mere, da se Rusija v Čeceniji in Gruziji ravno tako bojuje proti terorizmu in da je nedavno ob velikanskih požarih predsednik grške vlade izenačil požigalce s teroristi. Vse je postalo terorizem in tako se že ob vsaki nesreči ali večjem kaznivem dejanju spomnimo te besede in nemara že tudi Al Qaide.

Razpoke sveta, razpoke človeštva pa so ostale, ali so se še povečale, in to ni dobro. One so namreč naš osrednji in med vsemi najbolj zahrbtni sovražnik.

Janez Povše

Na dnu...

KORAJŽNO, OTROCI!
BIŽONJA, DA GREMO V ŠOLO,
DA SE BOMO IMPARIRALI
PRAVILNO SLOVENSKO,
TAKO DA NAS NE BOJO
AŠŠIMILIRALI!

Odmevi na tradicionalno srečanje v parku Finžgarjevega doma na Opčinah V novih okoliščinah Draga zbližuje Slovence z obeh strani meje

Alojz Rebula

Aktualnost Drage je še danes v povezovanju Slovencev onkraj ideoloških prepadov v neki skupni zavesti lastnega narodnega izvora. Danes se je ta prepad sicer skrčil, vendar ni še take pri-

Branko Lakovič

srčne sproščenosti, ki bi morala združevati neko narodno skupnost. Draga je v tem času prav tako aktualna, kot je bila v vseh preteklih letih: to je pač Draga, ki povezuje in osvešča ter daje poguma za naprej.

Zora Tavčar

Aktualnost Drage je v tem, da s svojo vitalnostjo že vrsto let pri-

Vanja Lokar

vablja veliko ljudi in najde vedno nove tematike, ki so dokaj svobodne in sveže. To je Draga dokazala tudi letos.

Vanja Lokar

Aktualnost Drage je v tem, da se Slovenci na njej stalno soočamo s problemi, s katerimi se spopadamo v okolju, v katerem živimo. V tej sredi lahko našim

Zora Tavčar

kočljivim vprašanjem dobimo primerne odgovore. Draga je izreden trenutek, ko zamejci razmislimo o sebi in našem okolju. Tu dobimo pristen in točen vpogled v najbolj aktualne teme, čeprav pogrešam prisotnost mlajših generacij. Ta problem je občutiti tudi v naših ostalih družbenih dejavnostih.

Branko Lakovič

Draga ohranja izreden pomen, saj je bila in je stičišče ne le sta-

rejše generacije naših intelektualcev, temveč tudi mlajših intelektualnih kadrov, čeprav danes opažam odsotnost naših mladih zamejcev.

Darka Zvonar Predan

Nekoč je Draga za nas Slovence iz matične domovine predstavljala polje svobode. Tega naboja danes nima več, ker so se razmere v Sloveniji spremenile. Danes je Draga pridobila vlogo povezovalnega in spoznavnega člena med rojaki tostran in onkraj meje, saj se kljub vsem internetom med sabo slabo poznamo.

Milan Predan

Draga je v vseh teh letih nekoliko spremenila svojo vlogo. Znano je, da je bila Draga v času prejšnjega sistema sinonim kri-

Darka Zvonar Predan

tičnega foruma, na katerem so intelektualci kritično razmišljali o tedanjih političnih razmerah čez mejo. Danes so hvala Bogu razmere drugačne: v novih okoliščinah je Draga postala most, ki povezuje matico in manjšino. V zadnjih letih se je Draga posvečala temam, naravnanim prav v smer medsebojnega spoz-

Ivan Panjek

navanja. Dodajam še, da so letos po dolgih letih predstavniki manjšine končno posredovali pozitivne tone glede položaja v zamejstvu. Zgodilo se je namreč to, kar smo mnogi upali: čas je vendarle napravil svoje. Hkrati je tudi vstop Slovenije v Evropsko unijo nedvomno izboljšal položaj manjšine in padec

Janko Prunk

schengenske meje bo odnose med Italijani in Slovenci še bolj okrepil.

Ivan Panjek

Aktualnost Drage je predvsem ta, da nas spodbuja k pozitivnemu razmišljanju o naši prihod-

Milan Predan

nosti in prihodnosti naših mladih. Predavatelje, ki tu razmišljajo, moramo jemati kot smerokaz za mlajše generacije.

France Bučar

Draga je del slovenske emancipacije. Verjela je, da se slovenski narod lahko izvije iz totalitarnega prijema. Draga je bila eden od ventilov, ki je dopuščal, da se iz-

Alojz Rebula

raža slovensko samozaupanje. Po osamosvojitvi se je naše okolje povsem spremenilo. Draga je bilo zato treba preusmerjati v nove tokove. EU kot nov izvir postavlja številna vprašanja, na katera nimamo odgovorov. Slovenija ni nikoli opredelila svojega odnosa do Evrope. Ni jasnih kritičnih okvirov, v katerih

France Bučar

lahko razmišljamo. Draga lahko ima v tem kontekstu tudi svojo vlogo: treba je ohraniti kritičnost kot bistvo svobodnega duha.

Janko Prunk

Draga je kljub dvainštirideset letom starosti še vedno mlada. Vpisala se bo v slovensko zgodovino, ker je začela s dialogom, ki ga takrat v Sloveniji ni bilo. Tukaj smo se učili, kako dialogizirati. Mislim, da je tukaj še vedno več dialoga kot v Sloveniji.

Tudi danes lahko ima Draga pomembno vlogo, in sicer to, da se pogovarja in zelo pomembno je, kako se pogovarja. Slovenci smo nedialoški narod, zato so ta srečanja še kako dobrodošla. Predavanja so vedno kakovostna, sam pa vedno rad prihajam na Primorsko že zaradi razpoloženja ljudi.

Tine Hribar

Doslej je bila Draga povezovalka različnih struj v slovenskem (in nekdanji jugoslovanskem - predavatelji kot Dobrica Čosić) kulturnem življu. Danes je na prelomni točki, kakšno smer naj sedaj ubere. Ena varanta je mednarodna (srednjeevropska). Predmet Drage bo vsekakor tematika Slovenija in Evropa ter vloga Evrope v svetu. Slovenija

Tine Hribar

hočeš nočeš spada v t.i. "staro Evropo". Druga pomembna tema za Drago bi lahko bila tudi etična vprašanja, začenši z biotehnologijo.

Zorko Pelikan

Draga je še vedno odprt forum, okoliščine pa so se spremenile v desetletjih obstoja. Treba je zato iskati nove izzive, se pogumno

Zorko Pelikan

lotevati novih načrtov. Potem ko bodo s Schengenom padle še zadnje fizične meje, bo naša ustvarjalnost še edini dejavnik v našem poseganju v družbo. V tem kontekstu mora že sama Slovenija v Evropi nastopati kreativno ter skupaj z ostalimi narodi iskati nove izzive, npr. v

Bojan Brezigar

Sredozemlju. Slovenija bi lahko imela pomembno vlogo pri širjenju EU na zahodni Balkan. Velik izziv je tudi Sredozemlje. Na nas je, da v vse to vključujemo mlade in da postanemo skupaj akterji, sogovorniki, subjekti. Na tak način lahko postane tudi Draga prostor, kjer se bodo gnetli obiskovalci in predavatelji, ki bodo hoteli nekaj pomeniti na gospodarskem in političnem področju.

Drago Štoka

Draga je še vedno tista svobodna tribuna, ki nas združuje. Udeleženci govorijo o aktualnih pro-

Drago Štoka

blemi. To se dogaja tudi na letošnji, 42. izvedbi Drage. Draga je vedno izvajala in še vedno izvaja svoje poslanstvo na najboljši način.

Bojan Brezigar

Draga ima zelo pomembno vlogo, zdi pa se mi, da je ta vloga bolj zgodovinska. V spremenjenih pogojih Draga še vedno išče

Rudi Pavšič

način, kako svoje razmišljanje približati potrebam novega časa. To se tudi odraža pri občinstvu. Jaz sem del starejše generacije in sem vesel, da na Dragi srečujem stare prijatelje. Žal pa pogrešam mlajše. Mislim, da bi bilo treba Drago vsebinsko in tematsko približati mlajši generaciji. Preosnovati bi bilo treba Drago in

Sergij Pahor

Drago mladih: potrebni so novi prijemi, ljudje živijo v tehnološkem času, ukvarjajo se z različnimi poklici. Potrebujemo novosti, ki jih današnja Draga ne daje.

Msgr. Franc Vončina

Jaz se udeležujem študijskih dni Drage že od prve izvedbe. Gre za premišljeno pobudo, ki je že od prve izvedbe združevala zanimive predavatelje in tematike. Veliko smo skupaj debatirali,

mnenja so se kresala. Danes je seveda nov izziv Evropska skupnost in padec schengenskih meja. Tako kot je nekoč Draga združevala različne ideologije, ima lahko danes funkcijo zbliževanja zamejstva in matic. Draga je na takem nivoju, da zaobjema širšo problematiko našega naroda. Poglobljati mora zato osrednje tematike, ki se pojavljajo na dnevnem redu Slovenije.

Ivo Cotič

Zelo rad sem se po nekaj letih spet vrnil pod šotor v Finžgarjevem parku na Opčinah. Predavatelji so bili zanimivi. Postavil sem se pod vprašaj na več področjih. Nekaj iztočnic je bilo tudi za tehtne razmisleke o prihodnosti naše skupnosti. Draga je kot pobuda vedno zelo dobrodošla. Predstavlja namreč forum, na katerem se izmenjujejo in soočajo različna mnenja. Dobro je, da prihaja do te izmenjave mnenj v vseslovenskem prostoru in da se ob tej priložnosti lahko srečajo Slovenci iz celotne matične domovine.

Rudi Pavšič

Ivo Cotič

Draga je ena od priložnosti, ki jo moramo Slovenci z obeh strani meje izkoristiti zato, da aktualiziramo naše problematike in da poiščemo odgovore na manjšinska vprašanja. Samo v konfrontaciji namreč lahko najdemo primerne odgovore. Draga odigava to vlogo. Strinjam se tudi s tistimi opazkami, da se moramo soočiti z drznejšimi vsebinami

msgr. Franc Vončina

in da sem pristopamo tudi z drugimi tematikami, ki se nas tičejo.

Sergij Pahor

Za vsakega organizatorja je vsaka prireditev uspešna. Zadovoljni smo: obiskal nas je škof Ravignani z lepo in za nas nalašč napisano pridigo. To je bilo posebno priznanje. Petkovo predavanje nam je ponudilo zanimiv pogled od zunaj na našo manjšino. Sobotno nam je retrospektivno osvetlilo leto 1947. Izkazalo se je kot zelo posrečeno. V nedeljo dopoldan smo s Petkovškovim izvajanjem dobili izhodišča za razmišljanje in istokot v nedeljo popoldan s Hribarjevim predavanjem. Začeli pa smo tudi že pripravljati naslednjo Drago: obravnavali bomo Trubarjevo obletnico. O njem bomo spregovorili z verskega-teološkega, pa tudi kulturno-civilnega stališča.

Andrej Černič in Igor Gregori

LJUBLJANA Razstava v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije

Boj proti veri in Cerkvi (1945-1961)

Notrani sovražnik številka ena. To je bila Cerkva za komunistično oblast skozi ves povojni čas, še posebno pa od maja 1945 do leta 1961, ko je bilo obdobje popolne brezpravnosti katoliške Cerkve in največjega fizičnega (najbolj odmeven je bil zažig ljubljanskega pomožnega škofa Antona Vovka januarja 1952 v Novem mestu) in psihičnega obračunavanja z njenimi predstavniki. Ker je bila edina organizirana sila zunaj komu-

nekaj manj kot tisoč duhovnikov, se jih je na zatožni klopi znašlo kar 429, na zaporno kazen jih je bilo obsojenih 339, enajst s smrtno kaznijo, ki je bila v štirih primerih tudi izvršena. Sodstvo je v rokah vladajoče partije uresničevalo njene cilje, Udba pa je za obtoženčev priznanje krivde uporabila različna represivna sredstva kot samico, nočna zaslišanja in fizična mučenja. Med najbolj odmevnimi povojnimi farsami na sodišču je bil "božični proces", na katerem sta bila obsojena na smrt duhovnika Peter Križaj in Franc Cerkovnik, u-smrtili so jih marca 1946. Nad duhovniki in redovnicami ter redovniki (nekatere so tudi izgnali) je bilo še izrečenih nad 1400 upravnih kazni, ker je bilo treba po načrtih partije Cerkve tudi ekonomsko uničiti. Veliko premoženja je bilo zaplenjenega, številni sakralni objekti so bili porušeni in tisk, dobrodelnost, vzgoja in druge dejavnosti

so bile prepovedane ali ovirane. Da bi onemogočili vpliv Vatikana in da bi ločevali vrste duhovnikov ter med njimi vlivali nezaupanja, je partija ustanovila Cilimetodijsko društvo katoliških

duhovnikov. Njenim članom je oblast dajala razne ugodnosti, kot so socialna zavarovalnina, poučevanje verouka, nižji davki... Na razstavi je razviden tudi davek trpljenja primorskih duhovnikov. Med njimi omenjamo duhovnika Jožka Kraglja, ki je sedem let in pol predsedel v ječi, od teh 14 mesecev v samici.

Ni pa šlo le za pritisk na posvečene ljudi, komunistična diktatura se je znesla tudi nad vernimi laiki, predvsem nad učnim in uradniškim osebjem z zasliševanji, odpustitvami iz službe ter raznoraznimi pritiski nanje in na njihove družine. Leta 1952 je bila Teološka fakulteta izključena iz univerze, v šolah pa je temelj vsega izobraževanja in vzgajanja predstavljala marksistična ideologija. Močna protiverska in proticerkvena propaganda je bila na dnevnem redu. V zvezi s tem ozračje tistih let zelo nazorno prikazujejo na razstavi vinjete iz Pavlihe, Pavlihove pratike in Ljudske pravice.

To so le nekateri pretresljivi podatki, o katerih govori razstava v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije Boj proti veri in Cerkvi (1945-1961). Skupno so jo pripravili Arhiv Republike Slovenije, Nadškofijski arhiv Ljubljana, Muzej novejšje zgodovine Slovenije in založba Družina, v pritličju Cekinovega gradu v ljubljanskem parku Tivoli pa so jo odprli 6. septembra. Avtorica razstave, zgodovinarica Tamara Pečar Griesser je pri zahtevnem projektu sodelovala z vrsto strokovnjakov, pričevalcev ter hranilcev dokumentov in predmetov v zvezi z obravnavano snovjo. Razstava bo na ogled do 2. decembra, odpiralni čas Muzeja novejšje zgodovine pa gre od 10. do 18. ure.

MR

Blagoslov križa na Škratliči 3.8.1935

nistične partije, je morala preprosto izginiti, pri uresničevanju tega cilja pa so predstavniki ljudske oblasti uporabljali vsa sredstva. Po ustavi iz leta 1946 je bila sicer priznana svoboda vere in veroizpovedi, pod krinko "ločitve cerkve in države" pa se je začela, pravzaprav, nadaljevala se je še iz vojne časa, prava represija vsega, kar je bilo cerkvene ali povezanega z njo. V obdobju, ko je bilo na Slovenskem povprečno

Duhovnik Peter Križaj je bil na "Božičnem procesu" 23.12.1945 obtožen na smrt z obešenjem

Apostolski obisk papeža Benedikta XVI. v Avstriji

Odločno proti duhovnemu staranju Evrope

"Grem okrepit vero ljudi, saj življenje brez Boga nima smeri. Relativizem relativizira vse, ni več mogoče razločevati med dobrim in zlim." Te besede je izrekel papež Benedikt XVI. tik pred odhodom v Avstrijo, kjer je opravil apostolski obisk ("romanje, ne politični obisk," je rekel) z geslom *Gledati v Kristusa* od 7. do 9. septembra. Kdor je spremljal njegove besede v sosednji državi, je verjetno pomislil na znameniti govor, ki ga je imel lani v Regensburgu in je dvignil veliko prahu; velika večina ljudi se ga spominja zaradi kritike islamu, v bistvu pa je šlo za misli o tem, kakšna je in kakšna naj bi bila Evropa. Tokrat se je Ratzinger na Dunaju vrnil k veliki temi, bistvenemu vprašanju, ki ima opraviti - še prej kot z vero - z razumom: je razum v temeljih vsega? Papež na to odgovarja pritrdilno, saj je naša družba zrasla iz grške, judovske in krščanske dediščine. Sam pojem svobode, ki je nastal v laični evropski kulturi, izvira iz judovskega pojmovanja pravičnosti in etike krščanske ljubezni. Samo če verjamemo, da je razum načelo in univerzalni temelj, lahko verjamemo v resnico, v to, da so nekatere vrednote resnične za vse ljudi. Velik del evropske kulture žal še danes meni, pravi papež, da je razum "slučajni in drugorazredni proizvod iracionalnega in v oceanu iracionalnega, konec koncev, tudi brez smisla." Tudi zato je sveti oče postregel prejšnjo nedeljo s tehtno lekcijo o tem, da je nedelja ali priložnost, kako vzpostaviti "notranji red" okrog resnice, ali pa samo "prosti čas", ki pa postane "čas praznine", ki ljudem ne daje potrebnih moči in sposobnosti. In še: "Če za človeka resnica ne obstaja, potem pa ne more niti razlikovati med dobrim in zlim." Kdor meni, da resnica ne obstaja, bo mislil, da je papež proti splavu, evtanaziji, biološkim manipulacijam zaradi kakšnega lastnega interesa; kdor priznava, da resnica obstaja, pa bo razumel, da Cerkve brani življenje v imenu razuma še prej kot vere. Če ni resnice, se bo izgubilo tudi upanje, gradi-

Benedikt XVI. in dunajski kardinal Schönborn

li bomo Evropo, katere bogastvo predstavljajo gmotne dobrine, uboštvo pa pomanjkanje otrok. Proti temu "duhovnemu staranju" je sveti oče pozval vse, tudi nekristjane in neverne, naj spet priznajo prvenstvo razuma.

Benedikt XVI. je v Avstriji tokrat obiskal dunajsko nadškofijo in graško-sekavsko škofijo. V petek, 7. septembra popoldne, je na Dunaju molil ob obeležju žrtev holokavsta; ob tem je izrazil "žalost, kesanje in prijeteljstvo" judovskemu ljudstvu in namen nadaljevati pot v edinstvi in dialogu. Zvečer se je srečal s predsednikom Fischerjem, diplomatskim zborom in predstavniki javnega življenja. V nagovoru se je pred njimi z jasnimi besedami izrekel proti pravici do splava, spregovoril pa je tudi o evtanaziji in Evropi, ki nikakor ne sme zanikati svojih krščanskih korenin. Pravica do življenja je "temeljna človekova pravica", ki velja od spočetja do naravnega konca, je povedal papež v Avstriji, srcu Evrope, ki velja za "zibelko človeških pravic". Pravica do splava zato ne more biti človekova pravica, ker je njeno nasprotje: "globoka družbena rana". Otroci namreč niso bolezen! Poleg zakonske ukinitev pravice do splava naj bi evropske države sploh postale "bolj prijazne do otrok", je še zahteval sveti oče.

Vrhunec praznovanja 850-letnice ustanovitve Marijinega svetišča v Mariazellu, najbolj znanem avstrijskem romarskem središču, je predstavljala maša, ki jo je papež daroval v soboto, 8. t.m. zjutraj, na trgu pred baziliko. Tam je odločno

opozoril pred izgubo resnice: v tem je po njegovem mnenju jedro krize zahodne Evrope. Če za ljudi ni resnice, ne morejo razlikovati med dobrim in slabim, je povedal pred skoraj 40.000 verniki. Pogled na otroka Jezusa z milostnega kipa v svetišču, je dejal, spominja na vse otroke sveta: na tiste, ki živijo v revščini, ki jih zlorablja kot vojake, ki jim ni dano občutiti ljubezni staršev, na bolne in trpeče, a tudi na zdrave in vesele otroke. "Evropa je postala revna z otroki: vse potrebujemo zase in očitno prihodnosti ne zaupamo zares," je dodal. Vernike je pozval, naj skupaj s Kristusom in Cerkvijo "deset zapovedi" preberejo na novo. Te zapovedi so "da" Bogu, družini, življenju, odgovorni ljubezni, solidarnosti, socialni odgovornosti in pravičnosti, resnici in spoštovanju drugih ljudi. Ta "večstranski da" je "kažipot v naš svet".

V nedeljo, 9. t.m., je zjutraj v dunajski gotski baziliki sv. Štefana daroval mašo in zbrani množici spregovoril o notranji nuji, ki jo predstavlja nedeljsko srečanje z Gospodom. "Dajte duši njeno nedeljo in nedelji dušo," je rekel. Prosti čas naj ne bo čas praznine, kajti v tem primeru človek izgubi kompas in nemirno hlepenje po življenju, ki vznemirja današnjega človeka, se konča v praznini izgubljenega življenja. Kaj je skrivnost nedelje kot notranje nuje in ljubezni do Gospoda, je najlepše orisal z besedami: "Vse znanje sveta nič ne pomaga, če se ne naučimo živeti, če se ne naučimo, kaj je v življenju resnično pomembno."

DD

24. NAVADNA NEDELJA

2 Mz 32,7-11.13-14; Ps 50; 1 Tim 1,12-17; Lk 15,1-32

Evangelist Luka, po poklicu zdravnik, piše mojsko o ženskih likih v svojih spisih, zlasti o Mariji, Jezusovi materi. Ganljiv je zapis v Apostolskih delih o navzočnosti Marije, ki moli v pričakovanju prihoda Svetega Duha. Tedaj omenja vse apostole in žene, ki vztrajajo v molitvi z Jezusovo materjo in z Jezusovimi brati (verniki: Apd 1,14). Sv. pismo je sicer skopo pri poročanju o Mariji, toda prav po njem odkrije Marijino bližino in duhovno moč. Le pre-mišljavati je treba in moliti.

Luka posveča dober del začetka evangelija Mariji zato, da poudari, da je Božja mati. Nato jo prikaže kot sočutno, trpečo pod križem ter prevzeto ob Sinovem vstajenju od mrtvih. S križa govori svoji materi: "Žena, glej, tvoj sin!" in pokaže na Janeza ter njemu reče: "Glej, tvoja mati!" (Jn 19,26-27). S tem smo tudi mi deležni njene zav-

zetosti za vse.

Marije ne kličemo zaman v lavretanskih litanih "Kraljica apostolov". Vera množica namreč povečuje kot enkratnega človeka, ki je mati tudi nas vseh.

O sv. Jožefu pa ne zasledimo niti sence kake besede, vendar tudi njega vsa Cerkva povečuje zaradi njegove skromnosti in ponižnosti, a globoko in žive vere. Postavila ga je za zavetnika vesoljne Cerkve.

Boga doživljamo le po ponižnosti. Bog ljubi ponižnega človeka. Luka nam slika Boga posebno kot usmiljenega očeta. Tri prilike ga pri Luku razodevajo kot polnega skrbi za ovco, ki se je izgubila, nato v skrbi za preprosto gospodinjico, ki ji je padla na tla drahma in se kdo ve kam skril, ter v priliki o izgubljenem sinu.

Do izraza pride materino, žensko srce Boga, ki je bolj čuteče kot moško. Ja, pa saj ga je Bog ustvaril takšnega. Ustvaril je celo žensko in celega moškega. Od tod smo Bogu podobni. Razodetje te skrivnosti pa je končni cilj našega življenja. Boga bomo videli, če ga bomo vredni, od blizu, iz oči v oči.

Jezus je dobrohotno sprejemal cestinarje in

grešnike in je z njimi jedel in pil. Pri farizejih in pismoukih je to zbuvalo ogorčenje in zgroženost. Toda Jezus dokazuje s tremi prilikami, da je njegovo zadržanje v skladu z Božjo voljo. Že prerok Ezekiel je govoril, da Bog noče smrti grešnika, marveč, da neha s svojim grešnim zadržanjem in da živi! (Ezk 18,23; 33,11). Jezus namreč ni prišel zaradi pravičnih, marveč je prišel klicati grešnike k spreobrnitvi.

V prvi priliki o izgubljeni ovci se Luka razlikuje od Mateja. Matej namreč poudari, da se je našla "izgubljena" ovca, medtem ko Luka poudari veselje pastirja, ki je našel izgubljeno ovco. S tem razodeva ljubezen in dobroto Boga do človeka. Zato prikaže Jezusovo delo kot rešitev grešnikov. Sv. pismo slika večkrat Boga kot dobrega pastirja, ki skrbi za svoje ljudstvo (Iz 40, 1; Ezk 34; Ps 23).

Spreobrnitev je sad milosti, ni naprežanje in delo človeka. Nedvomno Bog ljubi bolj pravičnika kakor grešnika in ne obrne na glavo pravičnosti, marveč razodeva neskončno usmiljenje Boga do tistega, ki je v nevarnosti, da se pogubi.

Druga prilika govori o izgubljeni drahmi. Drahma je bila plačilo za dan dela. Ker se je zakotali-

la kdo ve kam, je njeno najdenje vir velikega veselja. Tudi sosedje se veselijo, da se je drahma našla. S tem Luka izrazi veselje, ki vlada v nebesih zaradi spreobrnitve grešnika. Prilika je znamenje mesijanskega veselja.

Priliko o izgubljenem sinu imamo za biser med prilikami. Jezus razodene obličje Boga, ki je polno neizmernega Božjega usmiljenja do grešnikov in vir veselja v samih nebesih zaradi njihovega spreobrnjenja.

Prilika naj ne bi nosila naslova o izgubljenem sinu, kajti je razodetje Očeta in njegovega usmiljenja ter njegove ljubezni, ki se raduje zaradi vrnitve, življenja mlajšega sina, ki je umrl in oživel (Lk 15, 32).

Starejši brat tega ne razume in ne prenese. Ne razume skrivnostne Očetove ljubezni do brata, ki je vse zapravljal. V ozadju je odklon Božje ljubezni farizejev in pismoukov, ki se spotikajo nad Jezusovo ljubeznijo do grešnikov.

Toda Bog je brezno ljubezni in usmiljenja. Tudi praznika Povišanja Svetega Križa in Žalostne Matere Božje nam pomagata do ponižnosti pred Božjim usmiljenjem in njegovo ljubeznijo (Vse po A. Poppi, n.d., 438-440).

Štiridnevno peš romanje z Brezj na Svete Višarje od 11. do 15. avgusta

Slovenski in italijanski romarji v naročju Evropske Matere

Foto AK

Letošnjega romanja, ki ga je organiziralo društvo MOST iz Italije, se je udeležilo 40 romarjev z obeh strani meje. Med njimi je bilo enajst otrok. Najmlajši je imel 6 let.

Romarska pot nas je vodila po lepi gorenjski pokrajini, mimo lepih božjih znamenj, kapelic in cerkva. Spremljala nas je mešana govorica dveh

narodov, tudi pri molitvi in prošnjah.

Za odlično romarsko hrano je poskrbel g. Aci Makše iz Rateč, ki nas je tudi gostoljubno gostil v RTV domu v Planici, kjer smo si odpočili noge in telesa. Za duhovno hrano pa je poskrbel dovški župnik g. Franc Urbanija, ki nam je v mojstrski cerkvi v srca položil božjo besedo in

romarski blagoslov. Pred cerkvijo smo se skupaj poslikali. Nato nas je še veliko dušno spremil do konca vasi in nam pokazal gozdno pot, po kateri smo veselo stopali naslednjim ciljem naproti. Romanje smo končali po štirih dneh hoje s sveto mašo ob desetih dopoldne na Sv. Višarjah. Maša je bila trojezična. Višarska Gospa je

sprejela vse prošnje romarjev. Otroci in govorna različnost so popestrili enkratno in doživeto skupno romanje. Notranje obogatili smo se poslovi. Za vse nas je bilo to skupno romanje božji dar. Hvala Ti, Evropska Mati, da si nas sprejela pod svoje okrilje!

V imenu hvaležnih romarjev
Andrej Kolman

Člani goriškega Frančiškovega svetnega reda na obisku na Kostanjevici

Resnično pričevanje vere in ljubezni med brati v Frančiškovem duhu

Sredi julija letos se je skupnost Concetta Bertoli Frančiškovega svetnega reda (FSR) iz Gorice srečala s člani sorodne bratske skupnosti na Kostanjevici. Veliko časa je bratska skupnost iz Gorice želela uresničiti to srečanje, je v zapisu za naš teden napisala Raffaella Nardini Komjanc: gre namreč za dve skupnosti, ki na zemljepisni karti ležita druga ob drugi, zgodovinski dogodki pa so ju dosti let ločevali. Starejša članica goriške skupnosti se še spominja srečanj na Kostanjevici v skupnosti, ki jo je nekdaj

sama vodila.

Kot vedo povedati ljudje, ki so preživeli večji del prejšnjega stoletja, je bil sedež goriškega Frančiškovega svetnega reda prav v kostanjeviškem samostanu. Zgodovina ga je nato razdelila: italijanska skupnost je našla sedež pri minoritih na Placuti, slovenska skupnost pa je ostala na Kostanjevici. Komaj v 80. letih so se člani FSR preselili h kapucinom na Trgu sv. Frančiška v Gorici, kjer imajo sedež še danes. "Spricho teh dejstev se nam je zdelo res čudno spoznavati toliko oseb, ki delijo istega duha sv.

Frančiška in pripadajo skupnostim, posejanim po vsej deželi Furlaniji-Juljski krajini ter včasih tudi po drugih deželah, obenem pa ne poznati članov Frančiškovega svetnega reda, ki lahko gledajo na nas s svojih oken: s kostanjeviške terase in tudi z oken sedeža slovenske skupnosti imajo namreč čudovit razgled na Gorico," še piše avtorica poročila.

Po vrsti pripravljalnih srečanj z asistentom p. Davidom s Kostanjevice je bila italijanska skupnost končno sprejeta med slovenskimi brati "z navdušenjem in tudi neprikr-

to ganjenostjo". Dan se je začel s skupno mašo, ki sta jo darovala p. David in asistent italijanske skupnosti p. Aurelio Blasotti v cerkvi oznanjenja. Po branju evangelija v italijanskem in slovenskem jeziku sta mašnika v homiliji poudarila, da je bilo srečanje resnično pričevanje ljubezni med dvema stvarnostima, ki ju je razdelila zgodovina. Po maši so se udeleženci srečali in si izmenjali svoje izkušnje: kaj kmalu so se med navzočimi stkale vezi, ki govorijo o tem, da bodeča žica ali visok zid ne moreta ločiti ljudi, ki ju združuje isti duh vere in ljubezni do edinega Boga. V nekaj urah sta frančiškanska duhovnost in duh bratstva prežela prisotne, ki so se čutili bratje in sestre, ki živijo v istem mestu, pa čeprav govorijo različna jezika. Lepo je bilo videti, da govorica vere in ljubezni lahko presega jezikovne zapreke; "zavedeli smo se, da je komunikacija vedno možna, le če je prisotna volja komunicirati." Lepo je tudi razumeti, da so ljudje različni zaradi najrazličnejših razlogov. "Soočati se in se pogovarjati pa je vir vzajemnega bogatenja in sreče; če sprejmeš drugega, ti v srcu vzklije mir." Srečanje se je končalo ob skupni mizi s kosilom v dvorani samostana. Tudi ta priložnost je bila dokaz veselja, ki je vladalo med udeleženci. Sestre bratske skupnosti s Kostanjevice so povedale, da je bilo to srečanje "najbolj frančiškansko" od vseh, ki so jih doslej doživeli. Z obljubo, da se bodo še srečali, po možnosti na koncertu v kapucinski cerkvi 29. septembra ob prazniku sv. Frančiška v Gorici, so se brat-sko pozdravili.

Raziskava in posvet

Vernost mladih na Tržaškem

Večina mladih na Tržaškem sama o sebi trdi, da je verna, istočasno pa polovica meni, da vera v njenem življenju ni pomembna, in le četrtina o sebi trdi, da ima močno vero.

78% mladih verjame v Boga, a 43% jih ima pri tem veliko dvomov. 18% mladih meni, da se s smrtjo vse konča, a le 17% jih verjame v krščansko pojmovano vstajenje. 12,6% mladih izjavlja, da so vsako nedeljo pri maši, in 42% jih trdi, da nikoli ne stopijo v cerkev (med njimi je tudi polovica tistih, ki trdijo, da so verni), vendar 18% mladih trdi, da molijo vsak dan, in 39%, da nikoli ne molijo.

H katoliški Cerkev se jih prišteva 58%, 35% pa jih odločno izjavlja, da ne pripadajo nobeni Cerkvi. Mladih, ki bi po zunanjih kazalcih in lastnih izjavah sodili k trdnemu jedru vernih katolčanov, je 7,3%.

To je le nekaj nametanih podatkov iz obširne raziskave glede vernosti med mladimi na ozemlju tržaške škofije, ki je, kot znano, manjša od tržaške pokrajine, saj vanjo ne spadajo župnije, ki ležijo v zgornji in de-vinsko-nabrežinski občini. Po naročilu tržaške škofije jo je opravila Družbena in verska opazovalnica Treh Benečij, ki je s

v tem mandatu vodi duhovnik Lucio Gridelli. Letošnji posvet je bil namreč posvečen temi *Mladi in vera: kako odraščati in biti kristjan v sodobni družbi*.

K nekaterim podatkom, ki izhajajo iz raziskave, in k teži, ki bi jo morali imeti tudi za slovenski del tržaške škofije, se bomo še povrnili, zato tokrat le nekaj kronike.

Posveta se je udeležilo nad 50 ljudi (med njimi dva Slovenca), od tega osem duhovnikov in - tokrat - precejšnje število mladih. Ves čas je bil diskretno, a dejavno prisoten škof msgr. Ravignani, ki je tudi vodil obe somaševanji v času seminarja in ob koncu povzel začasne sklepe, saj bo o dokončnih še govor v pristojnih telesih. Uvodno predavanje je imel živalni 80-letni prof. msgr. Giordano Frosini iz Pistoie, ki je zelo ploden teološki pisec, nakar je izide ankete predstavil dr. Alessandro Castegnaro iz Vicenze, medtem ko je izide splošnejše ankete o mladih na Tržaškem, ki jo je nedavno naročila pokrajinska uprava, predstavil prof. Corrado Candian.

O stanju in pogledih mladih se je zvrstilo več pričevanj mlajših udeležencev, ki so dejavni v gibanjih, organizacijah in drugih okoljih. Med njimi je o stanju med Slovenci razmišljal Štefan Pahor iz vodstva Slovenske za-

Foto IG

strokovno metodo letos anketirala kakih 600 mladih med 18. in 29. letom.

Glede socioloških raziskav, zlasti o tako občutljivih in osebnih zadevah, kot je vera, ima marsikdo kritično mnenje, nedvomno pa nam nudijo veliko gradiva za razmišljanje. In to se je pokazalo tudi na tradicionalnem posvetu, ki ga je od 7. do 9. septembra v vasi Borca v Cadoreju priredila Služba za kulturo pri tržaški škofiji, ki jo

mejske skavtske organizacije. Obsežno vsebino so udeleženci nato obravnavali v štirih delovnih skupinah, posvečenih mladim v svetu delovnih odnosov, v družbenopolitični stvarnosti in v cerkvenem občestvu ter mladim pred izbiro življenjskega stanu. Na dan so prišli tudi nekateri starni predlogi, ki so jih skupine ob koncu predstavile na skupnem zasedanju.

Ivo Jevnikar

Slovenska karitas

Obletnica Materinskega Doma karitas

Dne 8. septembra leta 2000 je bil blagoslovljen Dom karitas v Solkanu, kjer že sedem let v okviru Zavoda karitas Samarijan deluje Materinski dom. Že na dan odprtja doma so se vanj vselile prve ženske. Sedaj Materinski dom deluje na dveh lokacijah: v Solkanu in na Cesti in je, poleg postojskega Zavoda Talita kum, ki se posveča predvsem pomoči ostarelim in bolnim, edini materinski dom na Primorskem. Tovrstnih potreb je, žal, veliko, zato v okviru Zavoda karitas Samarijan deluje, na tajni lokaciji, še Varna hiša za Primorsko. V Materinski dom karitas sprejemajo: nosečnice, porodnice, matere z otroki, ženske v materialni in socialni stiski, predvsem tiste, ki trpijo zaradi nasilja. Strokovne delavke, skupaj s prostovoljci, nudijo duhovno in osebno pomoč, varnost in razumevanje, vzgojno pomoč pri delu z otroki, osebno in skupinsko reševanje konfliktnih situacij, predvsem pa pomoč v smislu zagovornišva in načrtovanja življenja po odhodu iz doma. Za sprejem in bivanje v domu veljajo pravila in hišni red, bivanje v domu traja največ eno leto, z možnostjo podaljšanja v utemeljenih primerih. V teh sedmih letih je v Materinskem domu v Solkanu za daljši ali krajši čas bivalo 119 žensk in 94 otrok. Poleg tega strokovne delavke doma letno sprejmejo okrog 50 klicev, kjer ženske, njihovi znanci ali sorodniki prosijo za nasvet, kaj storiti v primeru nasilja ali kakšne druge družinske stiske. Kontaktna oseba Zavoda karitas Samarijan: Milena Bavcon, gsm (00386) 31.655961. / Pripravila: Jožica Ličen

POGOVOR Štefan Tomsič, predsednik Odseka prostovoljnih krvodajalcev Sovodnje

30-letnica društva spodbuda mladim za nadaljnje še plodnejše delovanje

V začetku oktobra pred 30 leti se je z občinim zborom v Kulturnem domu v Sovodnjah uresničil sen kopicе velikodušnih prijateljev, ki so ustanovili slovensko sekcijo sovođenskih krvodajalcev. Po treh desetletjih bogatega človekoljubnega delovanja in žive prisotnosti v krajevnem družbenem tkivu so od petka do nedelje, 31. avgusta, 1. in 2. septembra, na prazničen način proslavili obletnico in s pomlajenimi močmi potrdili, da želijo svoje dragoceno poslanstvo še nadaljevati in razvijati. O prehojeni poti, prazniku in sploh krvodajalstvu smo se pogovorili s Štefanom Tomsičem, ki je pred nekaj meseci prevzel vajeti društva.

Foto Bumbaca

izhajam iz družine, v kateri sem "dihal" krvodajalskega duha. Mama je bila tajnica društva celih 30 let, tudi oče je bil krvodajalec in sploh med pobudniki sekcije, ki je daroval kri več kot 50-krat. Po drugi strani me je vedno očaral lik krvodajalca, ki je po mojem večplasten: po eni strani nekaj daruješ zastojnsko nekomu, ki ga niti ne poznaš, morda je to tudi tvoj nasprotnik. Daruješ mu nekaj dragocenega, česar ni mogoče kupiti. Po drugi strani je prisoten tudi nek zdrav-

stveni element: kri lahko daruje samo zdrav človek; zato želim, da bi bilo krvodajalcev čim več in da bi lahko opravljali svoje poslanstvo čim več časa. Omenjena dva elementa se prepletata in niti pomembno, kateri od dveh prevladuje.

Krvodajalci vaše sekcije ne prihajajo samo iz sovođenske občine...

Člani že od vsega začetka prihajajo iz vsega goriškega območja. Poleg doberdobske sekcije smo mi edina slovenska v pokrajini. Med nami so tudi italijanski krvodajalci. Precej krvodajalcev imamo iz Štandreža, pa tudi iz Števerjana in mesta. Največ jih je gotovo iz sovođenske občine.

Zlasti v drugi polovici prehojene poti je društvo doseglo zavidljive uspehe.

Do uspehov smo prišli tudi zato, ker odbor deluje zelo složno. V njem je precej mladih, ki smo se začeli aktivneje vključevati ob koncu 90. let. Mlade smo vključevali tako, da smo prijatelje privabili na transfuzijski oddelek, ko smo šli sami darovat kri. To je pripomoglo k temu, da smo pridobili nove člane in povečali število darovanj krvi. To je enostavna, a učinkovita strategija, ki je prinesla zaželene rezultate. Poleg tega so v odboru tudi starejši člani. To je ključ našega uspeha: združitev dveh generacij. Eni prinašajo izkušnje, drugi večjo angažiranost in elan. Osebnost sem rad sprejel predsedniško funkcijo, ker sem vedel, da lahko računam na tak odbor, na podpredsednika Paola Brainija, ki je pravi gonilni element društva. Zaradi navdušenja smo ob 30-letnici sprejeli ta izziv in priredili tridnevno praznovanje, ki je bilo seveda precej zahtevno, je pa - tudi bo besedah udeležencev - prav lepo uspelo.

Kako si doživljal praznovanje tega jubileja?

V petek smo v občinski telovadnici predstavili publikacijo, ki jo je uredil Vlado Klemš in nazorno prikazuje našo zgodbo. S pomočjo nekdanje tajnice Marinke je Klemš sestavil besedilo in izbral fotografije, ki na najlepši način govorijo o našem društvu. Na letošnji proslavi je bil kot dejaven krvodajalec tudi nagrajen s srebrno medaljo. Kot je zapisal naš prejšnji predsednik Branko Černic, želi biti publikacija neke vrste zapisnik opravljenega dela. Poleg 30-letne kronike so v njej tudi uvodni prispevki

slovenska sekcija in zato člani čutijo večjo pripadnost. Poleg tega smo kot izraz krajevne skupnosti na Sovodnjem zelo prisotna realnost. Prisotni smo v očeh ljudi. Povezani smo tudi zaradi delovanja na socialnem področju, zaradi predavanj, srečanj, blaklad, tečajev itd. Na ta način smo se približali vsej skupnosti. Zaradi dolgoletnega dela omenjenih stebrov društva je to stvarnost, ki jo ljudje v našem območju zelo spoštujejo.

Kakšna je dediščina, ki jo prejemaš od Branka Černica in Marinke Batič?

V tem trenutku je po mojem mnenju veliko lažje biti predsednik krvodajalske sekcije kot pred leti. Nekdaj so se spopadali s težavami, ki bi lahko bile danes nepojmljive. V svojih predhodnikih sem videl veliko premočrnosti, navdušenja, zagnanosti in dejstvo, da je delovanje društva apolitično, da presega vsakršno prepričanje. Krvodajalec je lahko vsakdo, ki je zdrav. To je velika prednost, ki jo Branko vedno poudarja in jo moramo čuvati še naprej.

stnost in domačnost se občutita. **Koliko članov šteje vaše društvo in kolikokrat darujete kri letno?**

Leta 2006 smi imeli 170 darovanj, od januarja do julija letos 100. Imamo 150 aktivnih krvodajalcev, skupno z neaktivnimi 250. Letos smo pridobili sedem novih članov. V zadnjih petih letih smo imeli 673 darovanj in pridobili 40 novih krvodajalcev. Sekcije so pomembne iz preostega razloga, ker krvodajalce spominjajo in spodbujajo k darovanju; zaradi tega je tudi goriška pokrajina s krvjo samostojna, tržaška pa ne. Na podlagi statistik smo opazili, da je pogosto dovolj poslati krvodajalcem vabilo na dom na kakšno pobudo, pa se zviša število darovanj. Problem je prav ta, da ljudje pozabljamo.

Kakšne smernice ste si zadali v novem, pomlajenem odboru?

Prvi, najbolj naraven cilj je seveda povečanje števila članov in darovanj krvi. Drugi cilj je okrepiti našo dejavnost s srečanji in predavanji tudi po šolah o krvodajalstvu in zdravem življenju.

Tretji cilj je okrepiti sodelovanje in primis z doberdobsko sekcijo, poleg tega pa tudi obnoviti in še bolj razviti sodelovanje s sorodnimi stvarnostmi v Sloveniji, zlasti v stiku z odborniki mlajšega rodu iz Ajdovščine, Ilirske Bistrice, Škofje Loke in drugod. Slovenski Rdeči križ nam namreč vedno rad priskoči na pomoč s predavatelji in na druge načine. Iz Škofje Loke so nam ob 140-letnici RK izročili priznanje za redno sodelovanje. Tudi to nam je v ponos.

Karkoli delate, vam je do tega, da to delate s kakovostjo, pa čeprav gre za prostovoljno delo.

Današnja družba to zahteva, ker je kompleksna. Ni dovolj delati stvari samo zato, ker nam to narekuje tradicija. Pomemben je profesionalni pristop v smislu resnosti, optimizacije in organiziranosti; v organizacijo je treba uvajati tak pristop, da ne trosimo več energij in denarja, kot bi bilo potrebno.

Štefan Tomsič (foto DPD)

Dediščina, ki jo zapuša ga. Marinka, pa je njena humanost, pozoren in občutljiv pristop do vsakega človeka.

Kakšne odnose imate s slovensko sekcijo iz Doberdoba in drugimi?

Z doberdobsko sekcijo so bili odnosi že dobri.

Prepričan pa sem, da bodo z novim predsednikom Aldom Jarcem še boljše. Marsikatero pobudo, ki zanima ene in druge, kot npr. predavanja, bi lahko priredili skupaj, enkrat pri nas, drugič pri njih. Stiki z drugimi sekcijami so omejeni na praznovanja, ki se jih redno udeležuje kdo od našega društva.

Kako druge goriške sekcije gledajo na vas, ki ste nekoliko "drugačni"?

Kakšen problem je bil pred leti, ko je bilo kdaj pa kdaj zaznati, da je naš jezik v publikacijah v očeh nekoga lahko kamen spotike. Sedaj so odnosi zelo dobri tudi zato, ker je naš podpredsednik eden vidnejših članov pokrajinskega vodstva.

Ko kaj naredimo, skušamo to delati vedno na najboljši način. Praznične prirejamo vsaki dve leti, izmenično z doberdobljimi bakladami. Udeleženci nam vedno priznajo, da jih preseneča prijetno vzdušje v naši sredi, kjer sodeluje vsa vaška skupnost. Ta pri-

Branko Č. in, zadaj, Marinka B. (foto Bumbaca)

Končni poziv: pridite darovat kri, ker...

Opažam, da bi ljudje tudi radi darovali kri, toda točno ne vedo, kako naj začnejo, pri kom naj se oglasijo. Zato, če koga zanima, naj se obrne do prijatelja, katerega člana društva ali lahko tudi do mene in pospremi ga bomo na transfuzijski oddelek. Lahko nam tudi pošlete po elektronski pošti na naslov: krvodajalci.sovodnje@gmail.com.

Danijel Devetak

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

vabi na ogled monokomedije

HAGADA

v izvedbi igralca Gregorja Čušina

Nedelja, 16. septembra 2007, ob 18.30

Župnijski dom Anton Gregorčič v Štandrežu

Vstop prost

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

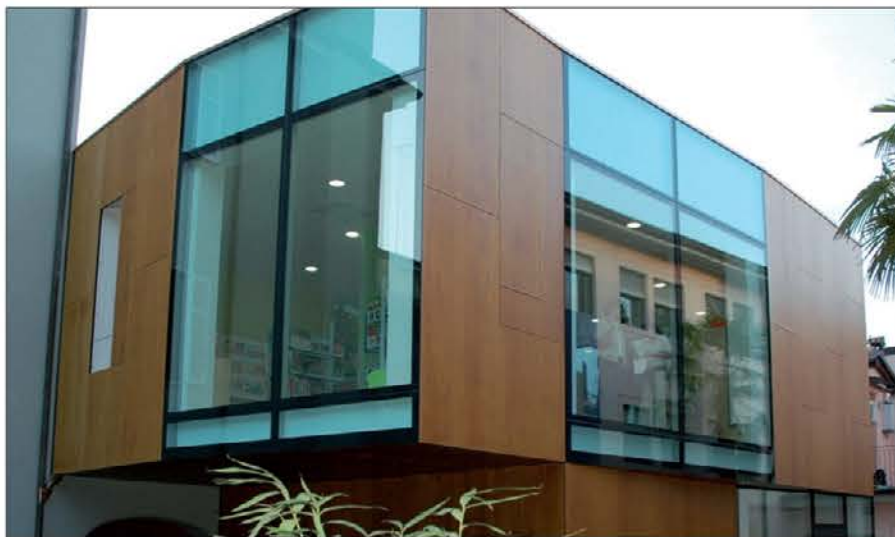
Konzorcij Slovik

Multidisciplinarni program - nov razpis

Ze tretje leto zapored je konzorcij Slovik, ki je nastal za spodbujanje vseživljenjskega učenja in izpopolnjevanje znanja, splošne izobrazbe zamejskih univerzitetnih študentov s ciljem, da se ustvarijo možnosti za vzgojo mladih kadrov, objavil razpis za izobraževalni Multidisciplinarni program za kakovostno kadrovsko rast. Tečaj je namenjen slovenskim univerzitetnim študentom in obsega lekcije v obliki krajših seminarjev na različne tematike, od jezikoslovja do zgodovine, od politike do marketinga, ali delavnic o vodenju in nastopanju pred publiko. Ob splošnem izobraževalnem programu bo potekal tečaj poslovne angleščine, ki je namenjen izključno kandidatom, ki se vključijo v Multidisciplinarni program in že imajo osnovno predznanje angleškega

jezika. Tečaj ima namen izboljšati poznavanje angleškega jezika s posebnim poudarkom na poslovnem izražanju. Na željo študentov so letos predvideli tudi lekto-

ovrednoten s kreditnimi točkami, po izpitu študenti dobijo potrdilo z oceno, navedenim evropskim standardom in številom kreditov.

rat nemškega jezika, ki bo potekal na Fakulteti za Humanistiko na Univerzi v Novi Gorici; lektorat nemškega jezika je namenjen začetnikom, obsega 120 ur in je

Novost letošnjega izobraževalnega programa pa je praktično strokovni modul Medijski praktikum, ki ga prireja Fakulteta za Humanistiko Univerze v Novi

Gorici v partnerstvu s Slovikom. Modul je namenjen študentom, ki želijo poglobiti temeljna praktično-strokovna znanja s področja dela v medijskih hišah (tiskani mediji, radio, tv). Študentom, ki se prijavijo na Multidisciplinarni tečaj, je omogočeno obiskovanje modula o novinarstvu in publicistiki.

Zadnji, ne pa zaradi tega manj važen, del programa je poletni program Discover Management Program - Odkrivajmo Management na poslovni šoli IEDC Bled.

Na devetdnevem seminarju managementa, ki se odvija v poletnih mesecih (julija 2008), lahko tečajniki spoznajo osnove managementa. Tečaj poteka v angleškem jeziku in predvideva teoretična predavanja iz najvažnejših vsebin marketinga ter praktične vaje, delo v skupini pa daje vsem udeležencem možnost za aktivno sodelovanje in apliciranje znanja.

Rok prijave na Multidisciplinarni program zapade 15. septembra, zato pri Sloviku vabijo vse, ki se želijo vključiti v program, naj pohitijo z vpisom. Podrobnejše informacije in vpisne pole so na razpolago na spletni strani www.slovik.org

PD Štandrež / Nenavadno gledališko popoldne V goste prihaja igralec Gregor Čušin

Prav kmalu se bo v raznih gledališčih začela nova sezona, ki bo v dvorane priklicala vse tiste, ki radi preživljajo proste večere ali nedeljske popoldneve v družbi dramskih umetnikov. Tudi podjetni in iznajdljivi člani Prosvetnega društva Štandrež, ki sicer niso mirovali niti v poletnih dneh, saj so igralci dramskega odseka tudi v soparni vročini opravili kar nekaj gostovanj, se že z vso vnemo pripravljajo na novo gledališko pustolovščino, ki bo letos sedmič ponudila abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2007. Veseli ga bodo predvsem tisti, ki se zelo radi zaustavljajo ob žuborečih studencih ljubiteljske umetnosti, saj slednja večkrat ponuja osupljivo svež in bister izvir studenčnice, ki po pristnosti marsikdaj prekaša umetniške veletoke poklicnih gledališčnikov. Za dražljiv uvod v letošnji gledališki spored ljubiteljskega abonmaja, ki naj bo tudi vabilo k njegovemu vpisu, bo Štandreško Prosvetno društvo pripeljalo v goste enega izmed najvidnejših članov Mestnega gledališča ljubljanskega, Gregorja Čušina, ki je pred časom že bil v njihovi sredini kot predavatelj. V pičli uri bo igralec v nedeljo, 16. septembra, ob 18.30, v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu pred-

stavil svoj avtorski projekt, monokomedijo Hagada, ki je od premiere doživela že 200 ponovitev; z osuplostjo jih je preštel tudi sam izvajalec. Ni namreč pričakoval, da bo imel toliko uspeha ta njegov monolog, v katerem se med besedo, petjem in pitjem kar »gneteje« najrazličnejši liki, ki jih Čušin slikovito izklesava pred gledalci. Izbor in priredbo besedil predstave Hagada, ki je v židovskem oziroma armenskem jeziku izraz za zgodbo, v slovenščini pa naslov ljudske pesmi, je opravil sam Čušin, ki je uprizoritev tudi dramaturško obdelal, izbral kostume in scenske elemente ter si omissil odrski gib in se tudi sam zrežiral. Dramski prikaz je mešanica svetopisemskih zgodb, verskih resnic in evangeljskih prilik, navdih črpa iz verzov slovenske pesmi, a s pogledom je uprta v sodobni svet. Predstava je zelo zahteven projekt in je bila nagrajena na festivalu Monodrama Ptuj 2003. Zato je res vredna ogleda! Po vrhu vsega jo PD Štandrež ponuja s prostim vstopom in bo istega dne tudi javno predstavilo program letošnjega abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2007. Oboževalci modrice Talije, ne zamudite tega srečanja: gledališki užitek je zagotovljen!

IK

Kulturni center Lojze Bratuž: sezona 2007-08 Zbirka glasbenih biserov

Z 28. avgustom se je pričela nova koncertna sezona, ki jo vsako leto prirejajo Kulturni center Lojze Bratuž, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Združenje cerkvenih pevskih zborov. Program 2007-08 je že od vsega začetka napovedal zelo zanimiv in kvaliteten niz srečanj, saj se je na odru Drevo reda 20. septembra najprej predstavil priznani Mladinski zbor Vesna iz Moskve. Med trstotimi nadarjenimi izbranci se je petdesetice pevcev, starih od enajstega do petnajstega leta, predstavila goriški publiki. Sveži glasovi so napolnili nabito polno dvorano s svojimi visokodonečimi ruskimi me-

nomareva in zborovodjo Nadezhdo Averina kot tudi mladega pianista Ivana Velichka. Klavirski akordi bodo odmevali tudi 28. septembra, ko se bo Dubravka Tomšič predstavila s klavirskim recitalom v sklopu Kogojevih dnevo 2007 in 24. januarja 2008 ob priložnosti vsakoletnega natečaja "Giuliano Pecar"; seveda bo za tipkami sedel še neznani zmagovallec. Obeta se tudi virtuozen orgelski koncert Mirka Butkoviča, ki bo nastopil 13. oktobra v goriški cerkvi sv. Ivana. Za dober zaključek leta pa bo božične dni dodatno popestril komorni zbor iz konservatorija v Bratislavi s komornim orkestrom Bohdana Warchala, in sicer 20. decembra 2007.

Svojevrsen večer bo gotovo Pret-arter meseca februarja, ko bo Ballet SNG Maribor izvedel avtorski projekt Milka Lazarja in koreografa Edwarda Cluga. Svetovno znane Degaseve slike z elegantnimi čopičevimi potezami bodo končno oživele, saj se bodo lahkotni in nežni gibi harmonično prepletali z glasbo celo dveh klavirjev. Letošnjo sezono pa bo razmeroma zgodaj zaključilo srečanje z dvema domačina talentoma, Carlom Corazzo in Aleksandrom Slugo. Že 13. marca bosta namreč v komorni dvorani odigrala razne skladbe za violončelo in klavir.

Za katekolni informacije so na razpolago društva treh organizatorjev, za rezervacije pa se lahko zainteresirani direktno obrnejo na urad KCLB-ja.

Marta Lombardi

Pianistka Dubravka Tomšič

lodijami in drugimi skladbami iz liturgičnega ter sodobnega repertoarja, s katerimi so se že večkrat odlikovali na številnih mednarodnih tekmovanjih. Nazadnje so po letošnjih evropskih finalih v Arezzu postali še tu pri nas za enkrat večer. Navdušeni aplavzi so nagradili tako dirigenta Alexandra Po-

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž prireja tečaj sprostilne telovadbe za odrasle, ki bo potekal v baletni sobi KC Bratuž od meseca oktobra vsako sredo od 20. do 21.30. Tečaj bo vodila Nataša Sirk. Za informacije in vpisnine lahko pokličete na tel. številko 0481 531445 od ponedeljka do petka od 9. do 12:30.

Ženski pevski zbor iz Ronk in župnija sv. Lovrenca v Ronkah vabita v soboto, 15. septembra 2007, ob 20.30, v cerkev sv. Dominike v Selcu na slovesni blagoslov novih orgel Opus 1 orglarstva Kolarja iz Celja. Sodelujejo organista Mirko Butkovič in Matej Lazar, flautist Fabrizio Nardi in MPZ Vox Julia.

Mladinski dom iz Gorice sporoča, da se bo pošolski pouk začel v ponedeljek, 17. septembra. Starši gojencev so vabljeni na informativno srečanje v četrtek, 13. septembra, ob 18. uri v prostorih doma v ulici Don Bosco 60. Informacije na tel. št. 0481 546549, 0481 536455 ali 328 3155040.

Na gradu Dobrovo v Brdih bo v petek, 21. septembra, ob 19. uri, odprtje likovne razstave Andreja Kosiča. Umetnika in njegovih sedemdeset akvarelov, petdeset je novih, bo predstavila Anamarija Stibilj Šajn, za lep kulturni večer pa bo poskrbel ženski vokalni sestav Vinika pod vodstvom Franke Žgavec.

Rupa. V nedeljo, 30. septembra t.l., bomo poromali h Gospe Sveti na Koroško. Vpisovanje je pri Martini Gereon (Pavletič Alma, ul. Duca d'Aosta 2), tel. 0481 882095. Vpiši se takoj in še druge povabi!

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 14.09. do 20.09.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 14. septembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila.

Ponedeljek, 17. septembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: moderna glasba včeraj in danes, kotiček za popevke Đorota Novkovića; Živemu se vse zgodi; Zanimivosti in obvestila.

Torek, 18. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 19. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Ojka nekdanj in danes I. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 20. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače.

Pokrajinski odbornici
MARI ČERNIC

iskreno čestitamo, ker je dosegla, da se je njen primek vrnil v prvotno slovensko obliko.

UREDNIŠTVO
NOVEGA GLASA

Vljudno vabljeni
na odprtje razstave, ki smo jo pripravili v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka - Kanal ob Soči pod naslovom

**IN KAJ NAJ LJUBIM,
ČE NE SKRIVNOSTI?**

Umetnika **Karla Pečka** bo predstavila prof. Milena Zlatar

Kulturni center Lojze Bratuž
Sreda, 26. septembra 2007, ob 18. uri

Doberdobski pevci na Mokranjčevih dnevih

MePZ Hrast se odpravlja v Srbijo

MePZ Hrast iz Doberdoba odpotuje danes na zanimivo gostovanje v Srbijo. Pravzaprav ne gre za pravo gostovanje, ampak prej za tekmovalni natečaj Mokranjčevi dnevi v Negotinu. Negotin je mestece na vzhodnem delu Srbije, na meji z Romunijo in Bolgarijo. Tam se je leta 1856 rodil skladatelj Stevan Mokranjac, eden od najpomembnejših srbskih glasbenih piscev. Na njegovo delo sta vplivali neizmerni zakladnici srbskega in balkanskega ljudskega petja ter staroslovanskih pravoslavniških napevov. Njegovi rojaki mu v rojstnem mestu že dvainštirideset let zaporedoma prirejajo omenjeni festival in tako slavijo njegov obširni opus. Prireditve "Mokranjčevi dnevi" je tekmovanje, ki se ga udeležujejo predstavniki republik nekdanje Jugoslavije. Vsaka bivša republika se v Negotinu predstavi z enim zborom. Slovenski izbor je bil letos nekoliko "poseben", saj bodo v Srbiji Slovenijo predstavljali za-

mejski Slovenci. Festival traja od 14. do 19. septembra, Doberdobci se bodo pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča udeležili jutrišnjega tekmovanja in bodo nato v Negotinu ostali do nedelje.

Tekmovalni nastop, ki ga pripravi vsak zbor, mora trajati od 15 do 20 minut. Poleg obvezne pesmi, Mokranjčeve Deseti Rukovet, je dirigent Lavrenčič s pevci na program uvrstil še Vrabčev Rdeč zaton, Brucknerjev Os just in Vremšakovo priredbo ljudske Zeleni Jurij. Še pred tekmovanjem bodo vsi zbori v skupni zasedbi pred Mokranjčevo rojstno hišo zapeli skladateljevo Šesti rukovet.

Pevsko sezono je zbor Hrast vsekakor že začel: prvi nastop je bil na sporedu v torek, 11. septembra. Doberdobci so peli v baziliki sv. Evfemije v Gradežu na koncertu sakralne glasbe v spomin na goriškega slovenskega skladatelja Stanka Jerčiča, ki ga je priredila goriška sekcija zveze USCI.

Ob letošnji literarni nagradi O Vilenici skozi različne oči

Najbrž ne veste, morda pa, a ne vsi, in tem so namenjene te vrstice, da si je slovenski pesnik in goriški slavček Simon Gregorčič pred več kot dobrim stoletjem - maja 1905 - ogledal jamo Vilenico. Ne vse od začetka do konca, vendar jo je videl tudi od znotraj, ne samo slišal o njej. Nanj pa je naredila, sodeč po pismu prijatelju, prej mučen kot prijeten vtis, saj je precej znano, da na nekatere ljudi, a zlasti na tiste, ki trpijo za klavstrofobijo, in se tega včasih niti ne zavedajo, hoja po jamah in podzemlju - in včasih že sama misel nanje - na te... sicer prav veličastne kamnate dvorane, a tudi mračne in skrivnostne hodnike, podhode, rove in čudne prostore naj-

razpisal o vileniški jami, Matjaž Puc pa je sedem njenih verzov dal kot moto svoji lično opremljeni in zanimivi brošuri VILENICA - zgodovina in opis kraške jame (založil pa jo je leta 2000 nekdanji Kulturni center Srečka Kosovela v Sežani, ki se je potem preimenoval v sedanji Kosovelov dom). Doživetje groze je pri njem še potencirano. Saj se začne:

/Terribil fatto! Alor cedendo anch'essa / L'inferior parte dell'immensa pietra, / Onde sorge non ultimo tra quanti / il (?) circondano qui monti tremendi, / Vileniza si scosse, e un cupo offerse / Baratro immenso. La caverna oscura. / Ecco: scendiamo.../ (Vprašaj sem postavila jaz.)

Eden izmed možnih skoraj instant prevomalce strašljive zaradi nenadnega šelesta netopirjevih kril ali srebrnopolzečih kapelj s stropa in včasih pretihih ali prešumečih voda, vse to pa nekoliko spominja na prastare predstave pekla Dantejevega kova - v njih vzbuja le bolj ali manj hudo tesnobo in skoraj preplah.

Še živo se spominjam precej znane italijanske pisateljice Giuliane Morandini, menda iz Rima, a povezane s Trstom, ki je pred okroglimi dvajsetimi leti, še pred začetkom slavnostne podelitve nagrade Vilenica Petru Handkeju, kot mi je povedala kasneje, ko si je malce opomogla, stekla ven na prosto vsa panična in tresoča pa čisto brez diha in kar naprej ponavljala sama pri sebi "strašno, strašno". Strašno kaj?, sem jo vprašala, tokrat jaz v strahu in skrbah, da se ji morda zdi tam spodaj hlad neznošen, pa tisto nezaželeno kapljanje na glavo, ali ji ni program všeč, morda ima kaj proti avstrijskemu pisatelju, je kaj narobe s pevci ali s slavnostnimi govorniki, jo je kdo užalil ali kako drugače prizadel, bog ve, kaj ji ni po godu. A vso tisto nepremagljivo grozo ji je v kosti vplivala le jama jamasta kot taka, - za vse nas prečudovita Vilenica - in ni pomagala niti navzočnost množice praznično razpeloženih ljudi ob njej v okusno okrašeni dvorani, niti močna električna razsvetljava z igrami senc in svetlobe in barvnimi odtenki, ki je vse kaj drugega kot brljenje nekdanjih karbidovk ali oljenk, ki jih je bil zelo verjetno deležen tudi Gregorčič, da bi se znebila tesnobe in začela gledati na divaško ali lokavsko jamo pa na vse druge pri nas z našimi - izrazito podeželskimi, beri narave vajenimi, s klavstrofobijo in z napačnimi predstavami o peklenskem breznu - neobremenjenimi očmi.

Tudi tržaški književnik in stihotvorec Giuseppe Compagnoni, ki se je v neki svoji pesmi leta 1795, to je pred 212 leti - ne pozabite na to visoko številko! -

naparke s spektakli, ki jih označuje pravo razkošje, ki meji že na razsipavanje z lučmi in zvoki, je za nas staroselce (naj rečem aborigine?) in trd(oživ)e Kraševce... sveta groza Giuliane Morandini malodane težko umljiv živčni ali duševni pretres.

Še to, mimogrede, ker smo že pri prevajanju: Compagnonijevo občutje strašnosti je slovenska nepoklicna, le improvizirana prevajalka - iz slabega poznavanja italijanščine? Morda, a skoraj ne verjamem. Prej najbrž iz silne ljubezni in lokalpatriotične privrženosti do vileniških lepot - čisto prezrla (v pomenu ignorirala, ne pa spregledala) oziroma brez vsake prevajalske škrupuloznosti in pomislekov kar preskočila (lahko berete iz dobronamernosti ga zatajila) in verze prikrojila izrazito po svojem svetlem občutju, ki je konec koncev tudi naš. Skratka, strašnost je preobrazila v milino in prijaznost brez primere. Zanj se ob rojstvu Vilenice ni nič strašnega zgodilo, dogodilo se je le... nekaj:

/Nekaj se je dogodilo! / Tla so se vdajala v globino, / skale so se dvigale v višine. / Obkrožajo nas gora kamenine. / Vilenica nas vabi v globino / z velikimi brezni, vabi v temino. / Spustimo se k lepoti, v tišino./

Po skrajno prostem prevodu sodeč, ko ga preberemo do konca, vseeno vzemo, da se ni dogodilo samo nekaj, pač pa da se je zgodilo nekaj zavidljivo lepega, saj lepše kot tako ni niti mogoče. Brez senčice bojazni v duši, brez vsake tesnobe, brez kančka prestrašenosti, nič mračnosti, grozljivosti pa še manj kot nič. Tla se vdajajo, - mehko, počasi, obzirno, previdno, lagodno kot kakšna zaljubljena žena možu, skale se brez vsakega šuma in ropota dvigajo v nebeške višine, gorske kamenine vsepovsod raztresene, pardon, razstavljene kot pri kakšnem draguljarju, Vilenica pa, nekoliko nižje, praznje oblečena in s stalaktiti okronana nas vabi... in smo spet pri ljubeči ženi ali darežljivi gostiteljici, ki nam odpira vrata na stečaj v svoj podzemni dom z blagim smehljajem na ustnicah nas mило prosi, da se spustimo k lepoti, v tišino. Res lepo. Le škoda, da niti za nohtek vsega tega ni povedal Compagnoni v omenjenih stihih! Mi - oz. večina nas, kar ne pomeni vsi - tako doživljamo jame, in ne samo Vilenico. Tudi Škocjanske jame in Postojnske in jame nasploh, saj smo bili vzgojeni od mladih nog, da so nekaj edinstvenega in dragocenega, kar zasluzi samo našo ljubezen in neizmerno občudovanje. Pri omenjeni prevajalki je edino narobe to, da se pod tisto blagozvočno sedemvrstično pesmico na čast Vilenici ni sama podpisala kot avtorica in jo mirne duše svetu prodala ali podarila kot svoj izum. Saj tega v bistvu noben bralec ne bi niti od daleč zaslučil, kaj še posumil, da je na svoj in zelo svojski način interpretirala Compagnonija, nato ga je povsem nerazpoznavnega pretočila v slovenščino. Saj gre za dvojno čisto nasprotnih doživetij ene in iste stvari. Inspira pa nas lahko vsakdo, vplivi in ustvarjalno zgledovanje bolj kot posnemanje, hvala bogu, niso še prepovedani, saj prav oni nas porivajo naprej. Drugače bi tičali še vedno... v kakšni jami, - in smo spet pri jamah! - a tok-

rat kot trogloditi alias jamski ljudje, ne pa kot lavreati kakšne vileniške nagrade ali slavnostno občinstvo pri tem enkratnem dogodku, ozarjeni od uslug, ki nam jih za določeno ceno na Sežanskem deli Elektro Primorska iz Nove Gorice. Lahko bi jo potemtakem celo postavila pod italijanskim motom, kot že rečeno, a naj bo ponovljeno, nihče niti opazil ne bi, da imata kaj skupnega in da sta si v sorodu, morda v desetem kolenu, ki ne pride v poštev. Lahko bi italijansko piščočemu Tržičanu iz hvalnosti tisto elementarno grozo celo prevedla, seveda kot se spodobi za prevod, nič odvzemala ali dodajala, skratka nič potvarjala in prirejala po svojem okusu in naši meri. Če se je v italijanščini zgodilo nekaj strašnega, naj se tudi v slovenščini, ali se strahote pri nas ne morejo dogajati? In če kdo baja o gromozanskih ali strahovitih hribih, pa čeprav smo obkroženi le od gričkov, holmcov in vzpetin(ic), noben dober prevajalec ne sme marnjati o kameninah gora, ko pa o njih - kameninah - ni v pe-

naši jamarji hranijo še kakšne stare vpisne bukve, v katere se je takrat morda ali verjetno tudi vpisal. S Slavko sva stopili v... poizvedovalno akcijo. Sposodili sva si pesnikovo *Zbrano delo* v knjižnici, da se pretolčeva še do kakšnega podatka in seveda do navedene pesmi v celoti. V četrtem zvezku na strani 372 v pismu prijatelju Ivanu Vrhovniku piše takole:

16. maja 1905

Velečastni! Predragi!

Ti tako zame skrbiš, bolj nego za brata dober brat. Bog Ti plati tisočkrat. O svojem času dobiš potrdilo.

V nedeljo sem bil v Divači; naredil sem veliko "raboto": užitka - nič. Moje oči in noge niso za tisto "vilenico", Prihromavši tipajoč do pod stopnic, vsplezal sem nazaj, rekoč si: "Ko bi bil to prej vedel, vzel bi bil list do Ljubljane, da še enkrat vidim in poljubim mojega Vrhovnika!" Pravijo, da jama je prekrasna; ljudstva je bilo še precej; a prave vznesečnosti ni videlo moje oko, ni čutilo srce: navadni semenj!

smi niti besedice. Prevajanje ima svoja pravila, ki se jih mora človek držati, če noče, da ga kdo prej ali slej pokliče... k redu ali mu pove brez rokavic ob kakšni lepi priložnosti nekaj bridkih, v vzgojne namene: da ne bi drugič zapadel spet v skušnjavo in ga ponovno po svoje biksal. Zdaj pa je že skrajni čas, da napišem še nekaj tehtnih misli o Gregorčičevem obisku jame Vilenice, o katerem verjetno redkokdo kaj ve na našem koncu. Ali pa. Jaz nisem vedela. Zvedela pa sem to od dobre, ukaželjne in zelo načitane znanke Slavke Kranjec, ki kot članica sežanskega bralnega krožka *Sončna ura* marsikaj prebere še za navrh, in ko se srečava, kaj posebno zanimivega pove tudi meni. Tokrat da je med branjem knjige Ivana Sivca BLESERI BOLEČINE, ki ima podnaslov *Slike iz življenja goriškega slavčka*, ki je izšla pri Družini v Ljubljani leta 1996, na strani 152 naletela na te vrstice:

"Ko je s prijatelji obiskal veliko kraško jamo Vilenico pri Divači, je napisal pesem Iz ila.

(Sivec je potem navedel prve štiri verze te pesmi, ki jih bom jaz preskočila, ker bom prepisala pesem v celoti na koncu.) Več kot zanimivo za vse, a za nas Kraševce še prav posebej. Morda

Sledi še nekaj stavkov, ki pa niso več v zvezi z Vilenico. Ker je bil takrat telesno že precej oslavljen in je imel z zdravjem same težave, noge so mu odpo vedovale, slabšal se mu je vid, sta bila zanj tako spust v jamo kot strmo lezenje nazaj na površino - najbrž silno naporna, ker v tistih časih jama prav gotovo ni zmogla tako urejenih vhodov in izhodov, z varnimi in

ograjenimi stopnicami, kot smo jih vajeni mi, kaj še vse zelo preglodno in pristopno zaradi električne razsvetljave. A še dandanes marsikdo, kljub vsem melioracijam, nima pravih nog in telesnih kondicij za obiskovanje jam.

Pisatelj Ivan Sivec v svojih skoraj napeto zanimivih "slikah iz življenja goriškega slavčka" bralcem nekako sugerira, da je pri pesmi *Iz ila* botroval njegov obisk vileniške jame, potem-takem pri tej hoji, ki jo je Gregorčič v pismu prijatelju tako bridko obžaloval, le ni šlo samo za... veliko "raboto" brez užitka, marveč tudi in predvsem za navdih in tenkočutno pesniško premišljevanje o rojstvu in smrti, o minljivosti človeškega mesa in večnosti duha. Konec koncev tudi mi lahko tako domnevamo, saj je Vilenico obiskal prvo nedeljo pred 16. majem 1905, pesem pa datiral - kot piše v opombi drugega zvezka *Zbrana dela* (DZS, Ljubljana 1948) na str. 419 le nekaj dni pozneje, in sicer 18. maja istega leta. V stoletnem koledarju na internetu mi je sežanski knjižničar Bojan nadvse prijazno poiskal, kateri dan je bil pravzaprav 16. maj tiste že sto dve leti stare letnice (1905) in je našel, da je bil torek. Jama je Gregorčič potem-takem obiskal v nedeljo, 14. maja, prijatelju je pisal dva dni kasneje, to je v torek, 16. maja, pesem pa je datiral, prav tako dva dni kasneje, in sicer v četrtek 18. maja 1905. Drugače rečeno, od obiska Vilenice do napisane pesmi je preteklo le pet dni. Dovolj za prelite nekega občutja v besede. Drugih podatkov, razlag ali pojasnil ob opombi v zvezi s pesmijo pa ni. Škoda. A morda je kje drugje kakšen stavek, ki potrjuje Sivčovo trditev-hipotezo, da je bila jama vzvod pri pisanju obravnave pesmi. To verjetno že vedo razni strokovnjaki, ki so se veliko ukvarjali z njegovim opusom, med njimi prof. Lojzka Bratuž pa še kdo. Kdorkoli o tem kaj ve, je naprošen, da pove.

No, meni je ta hip kar zelo všeč misel, da je ali - bolj pravilno - naj bi goriškega slavčka le inspirirala kraška jama Vilenica, ko je sedel za mizo, vzel v desno roko pero, ga namočil v črnilo in zapisal pesem

IZ ILA

/Iz ila večni nam kipar / telo je umrljivo ustvaril, / in v njem duha plameteč žar / z božansko iskro je razžaril. / Oh, krhek pa je ilotvor, / minljiv je ko njegov izvor; / kako se lahko skrha - / minljivost mu je svrha! / In ilotvor bode konec, / ko zazvoni mrtvaški zvonec, / a iskre večne dušni žar / nam ne zamre nikdár, nikdár! / Kipar vesolstva večni Ti, / ta kip iz ila le razbij, / a iskre Svoje večni žar / oh-rani v nas za sé vsekar! /

Jolka Milič

Za naš jezik

Povsod in vedno sama množina

Ne samo v slovenščini, še v marsikaterem nam znanem jeziku, se je razpasla navada, da se prekomerno uporablja množina, kjer bi bila ednina čisto dovolj. O tem smo že pisali, tu naj sledi še nekaj svežih primerov, vzeti iz tega ali onega vira.

Neuspeh *socialnih politik*. Seveda bi za revščino bil dovolj že: neuspeh *socialne politike*.

Človek *velikih znanj*. Pravilno: človek *velikega znanja*.

Pitje *zadostnih količin tekočin*. Da se odžejamo, bi moralo zadostovati že *pitje dovolj tekočine*, če ne celo *pogosto pitje*. Navsezadnje česa drugega kot tekočino ne moremo piti.

Izgubili so *svoja življenja*. Pravilno: Izgubili so *življenje*. Ostal boš v *naših spominih*. Pravilno: Ostal boš v *našem spominu*.

Politika, znanje, spomin... so edninske oblike, njihov pomen pa je množinski, kolektiven. Zato ponavadi ne potrebujejo še množinske oblike. Poleg tega je *ostati v spominu, izgubiti življenje* in podobno nespremenljiva besedna zveza ali fraza.

V vili Bartolomei v Solkanu na ogled Nenavaden sprehod skozi zgodovino

V večkrat postanejo razstavi predmeti stvari, za katere bi si nikoli ne mislili. Povsem običajne in vsakodnevne. Saj veste, zgodovina opravi svoje, kulturnoumetniški tokovi tudi. Pri preučevanju zgodovine, običajev in navad naših prednikov je vsak drobec izredno pomemben. Toliko bolj seveda, ko govorimo o "osebnih potrebščinah", ki zelo jasno izražajo duha časa in so odlična osebna izkaznica vsakega obdobja. V razstavnih prostorih Vile Bartolomei v Solkanu sta tako na ogled zbirki, ki dobro predstavljata pretek skozi čas in prostor.

Zanimiv zgodovinski izsek je razstava Pivsko posodje iz slovenskih muzejev. Gre za potujočo razstavo, ki je nastala v sodelovanju s številnimi pokrajinskimi in krajevnimi muzeji. Glavni pobudnik in nosilec projekta je Gorenjski muzej. Pri projektu so sodelovali še Goriški muzej, Medobčinski muzej Kamnik, Mengeški muzej, Notranjski muzej, Pokrajinski muzej Celje, Pokrajinski muzej Maribor, Steklarna Rogaska in Tolminski muzej. Razstava prikazuje različne tipe pivskega posodja (vrčke, steklenice, čaše in kozarce), ki sodijo v različna zgodovinska ob-

dobja in so služile v različne namene. V našem sprehodu skozi različna zgodovinska obdobja nas je vodi-

Foto JMP

la arheologinja Beatriče Žbona Trkman, ki je tudi med pobudniki razstave. "Obiskovalci lahko tukaj najdejo primerke različnih čas in pivskih posod vse od bronastih situl, ki jih datiramo v 6. stoletje pred Kristusom, do sodobnih stvaritev našega rojaka Oskarja Kogojca. Maja je bila razstava v But-

triu v vili Topo, sedaj pa bo še lep čas tukaj v vili Bartolomei« nam je razkrila Žbona - Trkmanova. Razstavljeno pivsko posodje je razporejeno po obdobjih: za vsako obdobje je bil zadolžen eden od muzejev. Najstarejša je seveda situla, najdena na območju današnjega Mosta na Soči in datirana v 6. stoletje pred Kristusom. Z omenjeno situlo se lahko ponaša Tolminski muzej. »Situle so posode izdelane iz bronaste pločevine. Služile so za obredno pitje vina in drugih tekočin. Razstavljena situla je bila odkrita v žganem železnodobnem grobu.« je zapisal arheolog Tolminskega muzeja Miha Mlinar. Iz takratnega obdobja je tudi situla iz Vač, ki je kopija iz Sadnikarjevega muzeja v Kamniku. Med ogledovanjem razstave lahko tako gledalec idejno prehaja iz obdobja v obdobje. Goriški muzej je k razstavi prispeval

keramično čašo, vrčka in steklenico iz rimskodobnega grobišča v Vipavi (1. - 2. stol.). Iz tega obdobja lahko občudujemo še keramični kelih za vino (1. stoletje pred Kr.), ki so ga v Kranju pred 2000 leti prinesli priseljenci iz Italije. Bili so namreč namenjeni v Karnij, majhno vojaško po-

stojanko pri današnjem Kranju. Kar nekaj eksponatov izhaja iz obdobja na prehodu med srednjim in novim vekom. Gre predvsem za pivske posode, ki jih je imela gospoda na gradu. Najlepši primerki renesančnega pivskega posodja so bili tako odkriti v gradu Dobrovo v Brdih (hrani jih Goriški muzej) in spadajo v poznno 16. stoletje. Bolj zgodnje so še najdbe iz Predjamskega gradu: krožnike, vrčke in čaše iz 15. stoletja hrani Notranjski muzej - Postojna. V obdobju renesanse so prirejali razkošne lovske gostije, razbito posodje pa so metali v spodmole in brezno za steno grajske kuhinje. Zelo dobro se predstavlja tudi 19. stoletje z vrčki, steklenicami in kozarci s Celjskega ter kamniškimi majolikami iz 19. in 20. stoletja. V Kamniku je namreč od leta 1855 delovala Konška delavnica. Sklepni del razstave

je posvečen Oskarju Kogoju in njegovemu oblikovanju, ki se izraža tudi v

Foto JMP

steklenih posodah in kozarcih. Le eno nadstropje više si lahko ogledamo tudi zelo zanimivo razstavo, ki ne vključuje samo pivske opreme, ampak celotno kuhinjsko in namizno posodje, odkrito na gradovih Dobrovo, Predjama, Štanjel, Rihemberk in Kozlov rob nad Tolminom. "Na Dobrovem so bili najdeni ostanki pojedine v kurišču ognjišča. Iz tega lahko delno rekonstruiramo obed grajske gospode nekega poznopoletnega dne. konec 16. stoletja. Poleg ostankov hrane so v ognjišče namreč odvrli še razbito namizno posodje (skodelice in vrčke), steklovino (kozarci, steklenice, okenske šipe) in kuhinjsko lončeno posodo," je v predstavitvi k arheološkim najdbam zapisala Beatriče Žbona - Trkman. Arheološke raziskave so bile zelo plodne tudi na gradu Kozlov rob. Med ruševinami, posebej v eni od dveh cistern, so našli ostanke kuhinjskega in okrašene-

ga namiznega posodja ter hladnega in strelnega orožja, steklovine, pečnic in različnih kovinskih predmetov iz 15., 16. in 17. stoletja. V Predjamskem gradu so veliko novosti na dan spravile arheološke raziskave iz konca osemdesetih. Odkritih je bilo zelo veliko keramičnih posod, steklovine, različnih kovinskih in koščenih predmetov ter izjemne količine živalskih kosti, ki so se nabirale skozi stoletja predvsem za grajskimi zidovi v spodmolih in v breznu, ki je bilo za steno kuhinje. Razstavo sta pripravili arheologinji Beatriče Žbona Trkman in Ana Kruh, oblikoval pa jo je Boris Blažko.

V vili Bartolomei je na ogled še razstava Z lončkom in šalčo po svetu. Bila je odprta leta 2006 in je prikaz etnološkega dela kuhinjskega in namiznega posodja iz tradicionalne ljudske kulture goriškega in slovenskega ozemlja.

Andrej Čerčič

Restavratorski poklic pod drobnogledom Ko umetnine gredo na "lepotni kirurški poseg"

V vili Bartolomei v Solkanu je že dalj časa doma umetnost. Pravzaprav ne samo umetnost, ampak tudi njen "angel varuh". Ja, saj veste, kako gre. Če lahko še danes uživamo ob umetninah, ki so nam jih zapustili predniki v prejšnjih stoletjih, se moramo posebej zahvaliti ljudem, ki so umetnosti posvetili celo življenje, a jih (krivično) nihče ne prepozna kot umetnike. Gre za restavratorje, seveda. In oddelk Goriškega muzeja v Vili Bartolomei se lahko ponaša s tovrstnimi "umetniki". Njim je namenjeno zadnje nadstropje vile, z njimi

pa se lahko tudi osebno srečamo pri Vili Bartolomei. Da bi širši javnosti predstavili svoje delo, so restavratorji pripravili pregledno in dobro organizirano razstavo z naslovom *Ohraniti preteklost, ustaviti čas za danes in jutri - predstavitev konservatorskih in restavratorskih delavnic Goriškega muzeja*. Na posebnih panojih so opisani postopki obnavljanja umetnin na vseh področjih. Vse je seveda opremljeno z bogatim slikovnim gradivom, tako da lahko vsak obiskovalec opravi prijeten sprehod v umetnost restavriranja. Goriški muzej

se lahko ponaša z delavnicami za restavriranje keramike, lesa in slik. "Vsako delavnico vodi priznan strokovnjak", nam je delovanje opisal direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič. "Pri restavriranju lesa se zanašamo na strokovnost inž. Davorina Pogačnika. Keramika, steklo in kovina je področje, ki ga pokriva mag. Jana Prislan Šubic, medtem ko je za likovno umetnost odgovorna mag. Ana Sirk Fakuč". Omenjeni restavratorji so tudi pripravili prej omenjeno razstavo, ki je presek skozi njihovo večletno dejavnost. "Goriški muzej se s temi delavnicami lahko ponaša že od samega začetka, to je več kot 20 let," nam je še pojasnil Malnič. Da bi bolje spoznali umetnost restavriranja, smo se z restavratorji tudi sami pogovorili. Srečali smo strokovnjaka za restavriranje lesa, Davorina Pogačnika, in mlado akademsko restavratorko Polono Paglovec (njunjo podrobnejšo predstavitev lahko preberete v ločenih okvirčkih). Oba sta nam z veseljem predstavila svojo obrt (umetnost)

kar na praktičnih primerih. Davorin je svoj "posel" uvedel s pojasnilom: "Mi večinoma restavriramo. To je proces, po katerem se poškodovani ali zastareli predmet skuša vzpostaviti v stanje, v kakršnem je bilo ob nastanku. Nobenega lesenega predmeta ne moreš popolnoma vrniti v prvotno stanje. Originala ni mogoče dobiti, se mu pa lahko zelo približamo." Posebej nas je seveda zanimalo, kako poteka postopek restavriranja lesa. Najprej gre vsak leseni izdelek skozi t.i. vzhodno-izhodno komoro. Nekaj časa mora predmet tam počivati, da se prilagodi temperaturi in vlagi prostora restavriranja. Nato je leseni predmet zavarovan proti škodljivcem in uničevalcem s posebnimi tekočinami. S tem se sklene prvi del restavriranja. Sledi ocenitev poškodbe in ugotovitev, zakaj je do poškodbe prišlo. Te problematike se rešujejo z različnimi metodami: kitanje, retuširanje, dodajanje manjkajočih delov, čiščenje in površinska obdelava. Gre za utečene postopke. Vzporedno s tem se seveda vodi pisana dokumentacija. Ob sklepu del se končni izdelek poslika in se ves postopek natančno popiše. V delavnici Goriškega muzeja se restavrirajo različni predmeti vse od omar do stolov, okovja, železnih obročev in podobnega. "Restavra-

Polona Paglovec, akademska restavratorka

Polono Paglovec, mlado akademsko restavratorko, smo spoznali kar pri delu. Zmotili smo jo med restavriranjem, ona nam je vljudno prisluhnila in nam nekoliko opisala umetniško delo, s katerim se je ukvarjala. Gre za poslikavo sv. Petra in Pavla na bakreni podlagi, ki je baje nastala okoli leta 1870 izpod čopiča slikarja Razpeta. "Restavriranje slike je del projekta, ki sem ga sama osnovala," se je predstavila Polona, "slika je bila v cerkvi v Srednjem Lokovcu, v čepovanski župniji. Bila je potrebna obnova: s finančno podporo občine in logistično pomočjo Goriških muzejev je projekt dobil konkreten okvir." Celotni proces restavriranja traja po Poloninih besedah tri ali štiri mesece; v trenutku, ko smo bili tam na obisku, sta od začetka del potekala dobra dva meseca. "Restavriranje slike je doslej šlo skozi prvi del procesa," je pojasnila mlada restavratorka. "Sliko sem najprej očistila, odstranila sem nekaj preslikav, zdaj pa je na vrsti kitanje," je že opravljeno delo opisala Polona. Kitanje, s katerim se je trenutno ukvarjala, je proces, skozi katerega se izravnava in prebarvajo tisti manjši predeli slike z odpadlo barvo. "Kar me še čaka v naslednjem mesecu ali dveh, je lakiranje in retuširanje. Slika se bo potem lahko spet vrnila v 'rodno' cerkev."

Foto JMP

Davorin Pogačnik: restavriranje lesa

Nekaj časa nam je posvetil tudi Davorin Pogačnik, višji restavrator-konzervatorski sodelavec, ki se v Goriških muzejih ukvarja predvsem z lesom in njegovim restavriranjem. Ko smo ga obiskali, je restavriral dva hrastova soda, oz. sod in sodček. "Veš," je spregovoril, "dejansko mi ne restavriramo samo les, ampak celoten leseni predmet. V primeru sodov se npr. lotimo tudi železnih obročev. Pri obdelavi ne skrivamo 'novih dodatkov'. Če so npr. železni obroči še uporabni in je treba z njih samo ostrgati rjo, obdržimo originalne obroče. Če pa so originalni neuporabni, jih zamenjamo: nadomestnih kosov nikoli ne skušamo prikriti," nam je še povedal Davorin. Sogovornik nam je priznal, da se ne ukvarja samo

Foto JMP

s preprostejšimi lesenimi predmeti. Med njegove restavratorske podvige lahko štejemo tudi okovje, plošče, kamen, blago in celo oblaženo pohištvo. V njegovi delavnici je v postopku restavriranja tudi par smučk iz leta 1930, ki je bil doma v cerkljanskem muzeju.

Foto JMP

torski podvig traja najmanj dva do tri tedne, časovnih terminov pa ni mogoče posploševati, ker so odvisni od številnih spremenljivk," nam je pojasnil Davorin, ki ga v naslednjih tednih čaka omara več stolov in celo lesene smučke.

Tudi Polona Paglovec, akademska restavratorka, ki pomaga mag. Ani Sirk Fakuč, vodi delavnice za likovno umetnost, nam je predstavila postopek svojega dela. Delavnica restavriranja likovne umetnosti se ukvarja s premično kulturno dediščino. Prvi korak v restavratorskem procesu je fotodokumentacija. Treba je namreč ugotoviti, v kakšnem stanju je slika. Na pomoč lahko tukaj priskočijo umetnostni zgodovinarji. Obstajajo različni tipi analiz, skozi katere se iščejo

rešitve pri restavratorskem delu. Navadne analize se opravljajo v Novi Gorici, specializirane (rentgen in UV fotografija) pa predvsem v Ljubljani. "Potem ko se opravijo vse potrebne preiskave, se je treba odločiti za nadaljnje postopke. Delati je treba vsekakor vedno in samo z reverzibilnimi materiali, tako da se v primeru napake ne povzroči trajna škoda," nam je pojasnila Polona, ki je nato shematsko nakazala rešitve: odstranjevanje površinske umazanije, ocenitev poškodb in retuširanje. "Ko smo vse te postopke sklenili, vrnemo umetnino lastniku. Ob tem se seveda najprej z lastnikom skušamo sporazumeti glede pogojev za čim daljše skrbno ohranjanje umetnine," je sklepni del svojega dela obrazložila Polona.

AC

KOSOVELOV DOM V SEŽANI Proslava ob 80-letnici nastanka TIGR-a

“Ali si slovenska država predstavlja svoj obstanek tudi brez nas?”

Pred 80 leti je šest naših fantov sklenilo, da se bo s hrabrim odporom uprlo zoper raznarodovalno politiko, ki jo je fašistična Italija začela izvajati na Primorskem. Šesterica naših mož se je idealom narodnostne svobode zapisala na Nanosu, kjer spomenik še danes priča o njihovi življenjski izbiri, ki je bila tedaj izhodišče za nadaljnji protifašistični upor po Evropi in izhodišče za naše najlahtnejše doživljanje in negovanje narodnostnega čuta. Slavnostna akademija ob 80-letnici nastanka TIGR-a, ki jo je Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske priredilo v petek, 7. septembra, v Kosovelovem domu v Sežani, je docela odsevala pristnost rodoljubnih prvin prve antifašistične organizacije v Evropi, ki jih je imenitno povzel slavnostni govornik večera, tržaški pisatelj Boris Pahor, čigar govor objavljamo v celoti.

“Spoštovani! Posebno zadoščen je čutim, kot član Združene Evrope in predstavnik slovenske identitete in njene kulture, da se lahko v njenem imenu poklonim organizaciji, ki se je v času četrstoletne črne diktature zavzemala za potrditev primorske identitete, tako da danes lahko proslavljamo izredno pomembno obletnico njenega nastanka, njenega odziva na odvzem svobode in na kratenje demokratičnih pravic, zato tudi predhodnike tistega upora, ki bo kasneje dolžnost narodov dobrega dela Evrope XX. stoletja.

Pri tem je treba takoj poudariti, da se ta prvinski odklon ni pojavil v imenu nekega ideološkega načela na neke strankarske odločitve, skliceval se je samo na principe razsvetljenstva in, na kraško-tržaških tleh, se je izzival na mladinska vstaja vzdignila tudi proti neaktivnosti družbe, ki je pasivno prenašala najprej vulgarno, pobalinsko, potem pa zakonito določeno etnično preosnovo.

Izvorni dokument tega neofitskega mladinskega tigrovstva, ki se je sklicevalo na Kosovelovo pesem Borba in bilo zato “Tajna organizacija Borba”, nam ga je dal Vekoslav Španger s svojo knjigo Bazoviški spomenik.

Kot eden izmed obsojencev na procesu štirih bazoviških junakov je bil Španger obsojen na trideset let zapor, od katerih jih je odsedel dvanaest skoraj večinomoma v samici. Ko je po vojski čutil potrebo, da s svojim pričevanjem potrdi nekdanjo avtonomno odločitev mladine za posege, ki naj bi se z vidnimi akcijami odzivali na sovražnikovo grobo zanikanje obstoja slovenske narodne identitete, je kot v zaporu samouško izobražen mi-zarski mojster napisal knjigo, ki pa jo je moral izdati s pomočjo prijateljev. Tržaška filialka Ljubljane namreč ni marala podpreti dela, ki je dokazovalo avtonomnost primorskega protifašizma. Bila je pač ena izmed številnih nečastnih potez partijskega razmerja do tigrovstva.

Seveda, tak mediteransko spon-

tani upor se ni splačal, saj so eni nehoteni in čisto naključni smrti sledile štiri ustrelitve in cela vrsta drugih težkih obsodb. Evropa se je sicer zgražala, a, kot po navadi, pilatovsko menjala pogovor, zato je odpor zavzel vso deželo, priprava odpora pa se je preselila na gorske predele, kjer se je zaradi bližine meje načrt in oboroženo vstajo lahko razvijal ob vodstvu aktivistov na varnem in povezanih z jugoslovansko vojaško oblastjo in z angleško tajno službo.

Žal je bila po nemški zasedbi Jugoslavije ta primorska priprava na bojni poseg odkrita in je na drugem tržaškem makroprocesu moralo pet oseb v smrt, drugih šestdeset pa v doživljenjsko, tri-

intimnosti družine nadomeščale učilnice, kamor slovenska beseda ni imela vstopa.

Verjetno gre za edinstven primer ne samo na evropski ravni tajnega proselitizma v imenu rodne jezika v srcu kulturne Evrope XX. stoletja. V romanu s tigrovsko tematiko, ki je izšel pred 40 leti, a se je malokateri ocenjevalec zmenil zanj, ker režim ni maral tako izjemnih predhodnikov, ki so bili poleg vsega še pretirano nacionalno zavedni, sem opisal po resničnem podatku zdravnika, ki se vključil v akcijo, ker ima avto, in tako ponoči, kot da odhaja na obisk bolnika, vozi darilne pakete na kraško planoto. Morebiti me bo kdo imel za romantika, ko sem ob takem praz-

rij sami med sabo, državnim zborom nam je nudil dvorano, namesto da bi nas povabil na neko svoje plenarno zborovanje.

Bili smo v obupni kontradikciji, ker smo na svojo roko poudarjali resnico, ki bi nam jo morala matica potrjevati, nam zagotoviti, da nas bo kot del naroda omenjala v učnih knjigah zgodovine za mlade generacije, ki žal nimajo pojma ne o naši preteklosti ne o naši sedanjosti. Ta neodpušljivi vakuum sem sam večkrat doživel, dvakrat celo na Goriškem, kjer na novo renesansno svojega kraja pripravljenemu dijaštvu se zdaj ponuja tuji kolos za produkcijo fiktivne sreče, kot da ne bi že oblast prejšnjega režima dala poseben pečat Primor-

na pogodba odvzela Rimu to, kar je bil dobil po prvi svetovni vojski. Krivico, ki jo je Italija doživela, je omenil v svojem govoru potem celo sam predsednik italijanske republike, ki je Slovence ožigosal kot zločince, ne da bi navedel barbarskega početja fašizma, njegovih taborišč, streljanja talcev in požigov vasi itd. Ob privatnem pismu predsednika republike in ob medlem odzivu predsednika vlade je imel naš človek

vtis, da ne gre samo za opevano mehko politiko v rokavicah do sosed, ampak za krotko sklanjanje glave, kar je v rezki kontradikciji s statusom Slovenije ob strani zmagovalcev drugega svetovnega spopada, zato seveda v nasprotju s priznanjem vloge tigrovstva in s počastitvijo njegovih padlih.

Ni mi dobro pri duši, ko tako razmišljam na slavnostnem srečanju, a prijateljskega soseda ne morem pojmovati kot slovenski pristanek na pobojanje dela italijanske levice s fašizmom v škodo naše identitete, čeprav se ta sporazum uveljavlja tudi v delu slovenske levice s fašizmom v škodo naše identitete, čeprav se ta sporazum uveljavlja tudi v delu slovenske levice pri nas, levici, ki bi rada, da pozabimo na narodno zavest in mislimo na prihodnost. Ne, na to ne bomo šli, kot ne sprejmemo, da v tem duhu minister slovenske države požig Narodnega doma v Trstu pripiše “italijanskim gorečnejšem”. Če pa ima to biti določen kurz zatajevanja fašizma tudi matičnih politikov, potem nastanek mladih tigrovcev ne sme biti posvečen samo obnovi spomina in zbiranju dokumentacije, ampak se bo moralo obnoviti razdajanje, vendar tokrat ne abecednikov, ampak pričevanj o zgodovini Primorske v prvi polovici XX. stoletja. Nov proselitizem se bo namesto na skrivaj v nočnih urah razvil pri belem dnevu.

Žal mi je, da se ob pripravah Slovenije na šestmesečno vodenje Evropske zveze ne morem scela predati evforiji, ki preveva državno vodstvo, zavedam se namreč, da se ob gloriji in blišču pozablja ali spregleduje ranljivost identi-

desetletno in postopoma v druge večletne ječe. Da, bila je decimacija elitnega kadra, vendar je bil ves primorski svet pripravljen na obračun na vsenarodni ravni, kar so dopolnile tudi brigade primorskih ujetnikov, ki so zahtevale od zaveznikov prenos na domača tla. Prava epopeja, ki jo je kronal boj za samostojnost enaindevetdesetega leta. Tragika in epopeja, ki je še nismo znali prikazati v knjižni obliki, kot nas je nekoč obsodil astronom Fran Dominko in navajal dela, ki jih imamo na razpolago od Lava Čermelja, ki je že leta 1936 v francoščini in leta 1937 v angleščini prikazal Evropi naš položaj - do Dorčeta Sardoča, te dni prevedenega v italijanščino, že navedenega Špangerja, Jelinčiča, Šfiligoja, Tute, Rutarja, Bevka s svojim Kaplanom Čedermacem, zgodovinarjev in še kar naprej se pojavljajočih del, kot zdaj Faturjeve nove dokumentacije.

Da, menim, da je prav, da se danes spomnimo prav tega dvajsetletnega marljivega kapilamega zavzemanja za potrditev narodne identitete in njegovega jezika. Šlo je za skrite sestanke v mestu, za študijske tedne v hribih, za skrb za knjige, za petje in književno delo. Tako da sploh nisi vedel za ime TIGR, ko ti je na nekem uradu nekdo natipkal na stroj nabrane članke za revijo, ne kdo jo je razmnožil na ciklostil. A še posebno bi rad, da pomislimo na čudovito navdahnjeno zamisel o skritem reševanju jezika na Miklavževo z darovanjem abecednikov v zavojih, namenjenih otrokom. Ob volneni majici in sladkarijah je bil izvod Kolačkov ali Prvih korakov, ki so omogočili, da se v

novanju izbral prav to manj poudarjeno stran tigrovstva, vendar je treba priznati, da je slovenska narobna identiteta, od katere je odvisen obstoj jezika, še zmeraj v zelo labilnem položaju. Tud v sami Sloveniji, kjer je pred kratkim v javni razpravi o vprašanju jezika Tone Pavček moral poudariti, da je vse odvisno od zavesti, te pa, dodajam jaz, kot vemo, v Kardeljevem času v vzgojnem sistemu ni bilo. No, v mejah države se bo ta nekdanji odmik počasi absorbiral, ostaja pa incognita, kako se bo matica, ki je tako pri kulturnih

skupnostih v splošnem javnem mnenju nepoučena o položaju njenih ločenih delov, zavzemala za trajanje te ogrožene identitete. Žal se tukaj neha romantično razpoloženje. Na zadnjem srečanju zamejskih in zdomskih Slovencev 5. julija v Državnem zboru nam je bil ponujen kot argument razprave naslov: Slovenci v zamejstvu - del slovenskega naroda. Kar je veljalo tudi za Slovence po svetu. Vse hvalevredna iniciativa, ki se ujema tako z zgodovinsko resnico kot z realnim čutenjem ljudi. Vendar o tako usodni problematiki smo se pogovarjali prizadeti obeh katego-

ski kar s tremi podobnimi zavodi.

Kratkoma se postavlja vprašanje izven vsake retorike: ali si slovenska država predstavlja svoj obstanek tudi brez nas, saj takrat, ko pri nas in na avstrijskem Koroškem ne bi bilo več slovenskega življa, bi bil eksponiran naslednji del slovenskega ozemlja, kolikor ni že zdaj eksponiran. In naslednje, s tem povezano vprašanje: ali se bo ob odpravi mej vpliv maticice bolj okreplil ali pa se bo okreplil vpliv zahodnega sosed, ki ne skriva svojih aspiracij. Podžupan po-

prejšnjega tržaškega desničarskega vodstva je v intervjuju za Primorski dnevnik izjavil, da so izgubljena ozemlja še zmeraj njihova, čeprav seveda zdaj niso na mestu vojaški posegi. O ti krivici, storjeni Italiji, je bil govor v italijanskem parlamentu, ko je slo za zakon o dnevu spomina, ki naj bo na datum, ko je mirov-

tetne eksistence občestva, ki naj bi, načelno, bilo del slovenskega naroda.

Mladim tigrovcem pa ob ti priložnosti želim, da bi se držali sklepa in ga razširjali, ki ga je Srečko Kosovel zapisal leto pred nastankom TIGR in ki se glasi: “Naj človek je evropski človek... Bodimo eno po duhu in ljubez-

Foto Kroma

ni, a ohranimo svoje lastne obraze”.

S temi Kosovelovimi besedami je pisatelj Boris Pahor sklenil svoj govor, ki ga je občinstvo nagradilo z mogočnim aplavzom.

Pahorjevim besedam so ploskali tudi številni politični predstavniki, ki so polnili parter Kosovelovega doma. Med njimi je bilo zaslediti nekaj predsedniških kandidatov in vladnih ministrov RS, nekdanjega predsednika RS Milana Kučana, predsednika Zveze borcev Janeza Stanovnika, predstavnikov zamejskih političnih in družbenih organizacij. Med občinstvom je ob Borisu Pahorju sedel tudi častni pokrovitelj proslave, premier Janez Janša. V svojem nagovoru je predsednik slovenske vlade izpostavil, da brez TIGR-a ne bi bilo priključitve dela Primorske k matični domovini. “Združenju ni šlo za ideologijo ali oblast, ampak za Slovenijo in svobodo,” je poudaril. Organizacija TIGR je bila začetnik boja proti fašizmu, ki je zgradil temelje kasnejšega splošnega primorskega upora proti okupatorju v drugi svetovni vojni in je bil kot tak temelj za enoten odpor leta 1991 proti tistim, ki so želeli preprečiti slovensko osamosvojitve. Bil je prva protifašistična organizacija v Evropi, prvi pa je organiziral tudi oborožen boj zoper italijanske okupatorje izven Primorske, je dodal Janša in omenil, da organizaciji ne pripada toliko pozornosti, kot si jo zasluži. Spomnil je, da je v drugi svetovni vojni glavno breme upora proti okupatorju nosilo partizanstvo, a bi bilo “bolje, če bi partizanstvo prevzelo bistveno več vrednot tigrovcev in manj sovjetskih vzorcev, zaradi katerih danes v Sloveniji odkrivamo nova grobišča”.

Večer v Kosovelovem domu je sklenila krajša predstava, pri kateri so sodelovali mladi iz gledališke gimnazije iz Nove Gorice in gledališke šole SSG v Benečiji. Igralca Alida Bevk in Daniel Malalan sta se mlajšim kolegom na odru pridružila, ko sta interpretirala pismo primorske učiteljice, ki so jo fašistične oblasti leta 1932 izselile v južno Italijo, in narodnoodporniški nagovor iz romana Kaplan Martin Čedermac.

Že pred slavnostno akademijo pa so v dvorani predstavili novo knjigo Zgodba o TIGR-u avtorja Silva Faturja. S publikacijo želijo na preprost način predstaviti TIGR, o katerem ljudje vedo malo, je pojasnil predsednik Društva za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske Marjan Bevk. Slavnostno akademijo so sooblikovali še Zbor Matajur iz Benečije pod vodstvom Davida Klodiga, moška vokalna skupina Srake iz Štandreža, ki jo vodi Bogdan Kralj, in pevci gimnazije iz Tolmina.

Igor Gregori

TKGalerija Odprtje razstave Annamarie Ducaton

Srce duše ali duša srca

Velika množica ljubiteljev likovne umetnosti je v sredo, 5. septembra, napolnila razstavno dvorano Tržaške knjigarne, kjer so odprli razstavo tržaške slikarke Annamarie Ducaton. Razstavljena dela, ki se vrstijo v sosledju razglabljanja ene in iste tematike, tematike srca, pripadajo najnovejšemu slikarskemu ciklusu umetnice, ki ga je poimenovala ravnostno Srce. Uvodoma je solastnik Tržaške knjigarne Igor Starc pojasnil, da poteka razstava v TKGaleriji sočasno z drugo postavitevjo, ki so jo odprli v galeriji Rettori Tribbio v soboto, 1. septembra. V sklop obeh likovnih pobud sodi tudi niz glasbenih srečanj: prvi dve bosta potekali v TKGaleriji 19. in 26. septembra (na sporedu bosta koncerta gojenke Glasbene matice, harfistke Tadeje Kralj, ter kitarista Ivana Semenzata), zadnje pa 28. septembra v cerkvi Rožnega venca. Umetnico je predstavil odgovorni urednik našega tednika Jurij Paljk. "Annamarie Duca-

ton poznamo predvsem zaradi njenega velikega srca, kar je v letih pokazala tudi do nas Slovencev", je dejal Paljk, ki se je takoj navezal na razstavo in nje-

bogati in barviti Bizanc danes obstajal, bi naša Annamaria gotovo živela v njem, sicer si ne bi mogli razlagati njene stalne uporabe zlata, gostih, močnih

Foto IG

no slikarstvo označil za "strastnega". Likovni kritik je najbolje povzel globino umetniškega snovanja Ducatonove z besedami, ki jih je zapisal v brošuri ob priložnosti zadnjega likovnega ciklusa tržaške slikarke. "Če bi

barvnih nanosov, tako da se človek lahko strinja z njo, ko reče: 'Škoda, ker se gledalci ne morejo dotikati mojih del, ker jih moram dati pod steklo.' Sam sem se v njenem lepem ateljeju na njeno vzpodbudo

dotaknil, previdno in nežno, debelih barvnih materičnih nanosov, začutil vso moč njenega slikarstva, ko sem od blizu postal pozoren na majhne detajle, ki delajo njeno likovno govorico celovito in močno." Naravni elementi, kot sta pesek in mivka, dajejo gledalcu občutek tridimenzionalnosti, "globoke temne barve včasih soustvarjajo temnačino pripoved, izrazita rdeča barva pa takoj spominja na življenje", je Paljk pojasnil na odprtju razstave. Umetnici, ki ji je bila umetnost v zadnjih časih uteha pred bolečimi življenjskimi preizkušnjami, je zato uspelo suvereno oblikovati tematično srca, jo iztržiti iz današnjega banalnega kotla povprečnega doživljanja čustev in jo postaviti na nivo priručnega odnosa do sveta in do sočloveka. Pozitivno naravnost, ki jo umetnica izkazuje do miliceja, v katerem živi in ustvarja, je poudaril tudi generalni konzul Republike Slovenije, Jože Šušmelj. "Premišljena kompozicija barv odseva filozofijo življenja, v kateri se lepota sveta spaja z optimizmom", je dejal GK Šušmelj na odprtju razstave. **IG**

Predstavitev na Stadionu 1. maj

Nova oblika športne šole

Košarkarski klub Bor, Odbojkarstvo Bor, Plavalni klub Bor, Slovensko planinsko društvo Trst in Športna šola Trst bodo v novem šolskem letu skupaj ponudili učencem mestnih osnovnih šol novo obliko športne šole pod geslom TEČI, SKAČI, MEČI. Poleg osnovne motorike bodo udeleženci imeli lekcije plavanja, sobote na snegu in ekskurzije v naravo.

Pobudo so predstavili na Stadionu 1. maja, kjer se bodo otroci tudi srečevali dvakrat tedensko, in sicer ob ponedeljkih in četrtnih od 16.30 do 17.30. Vadbno bosta vodila strokovnjaka na področju dela z najmlajšimi Walter Corbatti in Silva Meulia. Na predstavitvi so poleg vaditeljev (prisotna je bila tudi trenerka PK Bor Andreina Menegatti) spregovorili podpredsednik KK Bor Renato Štokelj, predsednica

SPDT Marinka Pertot, predsednik ZSSDI Jure Kufersin in ravnatelj šentjakobskega didaktičnega ravnateljstva Marjan Kravos. Projekt poteka namreč pod pokroviteljstvom Združenja slovenskih športnih društev v Italiji in v tesni povezavi s šolo (preko sredstev, ki jih nakazuje Dežela FJK), točneje s šentjakobskim in svetoivanskim ravnateljstvom. Športna šola je namreč namenjena osnovnošolcem od Barkovlj do Naselja sv. Sergija, se pravi z območja, ki ga pokrivajo sodelujoče ustanove. Zanimivo je, da bodo srečanja z otroki prodrla tudi v sama šolska poslopja, poleg dvoran na Prvem maju pa se bodo posluževali tudi lonjske telovadnice. **HC**

Opčine / Cerkev sv. Jerneja

59. Marijanski shod

"Marija vpija v svoje srce besede, ki prihajajo od Boga." V znamenju teh ljubečih besed papeža Benedikta XVI. je v openski župni cerkvi sv. Jerneja v nedeljo, 9. septembra, potekal 59. Marijanski shod. Verniki so se najprej zbrali v cerkvi, kjer je potekalo branje odlomkov iz posinodalne spodbude svetega očeta, nakar so se množica od-

pravila v procesijo, ki se je ob petju litanij Matere Božje vila po domačih ulicah. Sledila je sveta maša, ki jo je ob somaševanju slovenskih duhovnikov daroval tržaški škof Evgen Ravignani. K globljemu doživljanju Marijinega praznika je pripomoglo ubrano petje združenega zbora ZCPZ, ki ga je spremljal organist Tomaž Simčič.

pedagoške svetovalke za slovenske šole v Italiji pri Zavodu RS za šolstvo Andreje Duhovnik Anton (slednja je tudi konkretno pripravila program) in koordinatorka Urada za slovenske šole Tomaža Simčiča pa so navzoče pozdravili še direktorica Direktorata za vrte in osnovne šole pri slovenskem ministrstvu za šolstvo Mojca Škrinjar, deželni šolski ravnatelj za FJK Ugo Panetta, direktor ZRSŠ Gregor Mohorčič in generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Jože Šušmelj. Na torkovi slovesnosti, ki jo je obogatil nastop Harmonikarskega orkestra Glasbene matice Synthesis 4, so izročili priznanja nekaterim šolnikom, ki so z letošnjim letom odšli v pokoj: gre za ravnateljke Stanko Čuk, Aleksandra Kriščaka, Judito Gužnik in Majdo Mihačič ter za učiteljico in funkcionarko Urada za slovenske šole Marico Vidmar. Kot vsako leto je tudi letos odprtje se-

minarja obogatilo plenarno predavanje. Tokrat je govorila Andreja Barle Lakota, vodja Urada za razvoj šolstva pri slovenskem ministrstvu za šolstvo, ki je predavala o vprašanju ugotavljanja kakovosti. Od srede do petka pa so na Opčinah in v Gorici potekala delovna srečanja s predavanji in delavnicami za profesorje nižjih in višjih srednjih šol, vzgojiteljice v otroških vrtcih ter učitelje osnovnih šol. Strokovnjaki ZRSŠ, univerzitetni profesorji in tudi izkušeni učitelji so udeležencem seminarja postregli s pisano paleto problematik, ki so se dotikale domala vseh predmetov, ki se poučujejo v šolah. Še posebno pozornost je pritegnila priložnostna razstava najnovejših šolskih učbenikov slovensčine in zgodovine, ki so jih našim šolnikom predstavile nekatere slovenske založbe. **NL**

Obvestilo

Zadruga Naš Kras in Založništvo tržaškega tiska vabita na srečanje z Marijem Čukom in Acetom Mermoljo ob izidu njunih pesniških zbirk Zibelka neba in dna in To ni zame. Pogovor z avtorjema bo vodila Alenka Florenin. Srečanje bo potekalo v petek, 14. septembra, ob 20. uri v Kraški hiši v Repnu. **Šolske sestre** De Notre Dame vabimo v soboto, 6. oktobra, na enodnevni romarski izlet v Stari trg pri Ložu in okolico (Notranjska).

Avtobus bo odpeljal s trga Oberdan ob 6.30, iz Sesljana ob 6.45, iz Nabežine ob 6.50, Sv. Križa ob 7.00, s Proseka ob 7.10, z Opčin ob 7.20. Stroški za izlet, vključno s kosilom znašajo 40 evrov. Za vpis in podrobne informacije čim prej pokličite na tel. št. 040 220693.

Dar

V spomin na predragega bratranca Dolfija Repinija darujeta Magdy in Gracija 25 evrov za popravilo svetoivanskih orgel.

Sejem Agromin

V ponedeljek, 10. septembra 2007, ob 11.00 uri, bosta Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti iz Kopra in Deželna kmečka zveza iz Trsta, v sejni dvorani Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti, na Župančičevi ulici 39, v Kopru, predstavila sejem "AGROMIN". Sejem "AGROMIN" bo potekal v soboto, 15. septembra 2007, v Portorožu, na portoroški ploščadi nasproti Gran Hotela Palace. Sejem bo odprt od 9.00 do 19.00 ure, uradna otvoritev prireditve bo ob 10.00 uri. S svojimi izdelki bodo na sejmu sodelovali pridelovalci iz Slovenije, Italije in Hrvaške. Prijavitelja pobude sta Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti iz Kopra, v Sloveniji in Deželna kmečka zveza iz Trsta, v Italiji. Informacije: 00386/5/63-11-220 (1), Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti (Koper). Deželna kmečka zveza (Trst)

SSG Sestanek minulo sredo

Gledališče si želi sodelovanja mladih

O bisk gledališča je neprecenljiva izkušnja, ki je prav nihče ne bi smel zamuditi. Gledališče te lahko marsikaj nauči, lahko te vznemiri, spodbudi k razmišljanju, zbudi v tebi čustvo, ki si ga morda zanemaril ali zatrl, skratka, koristno je za razvoj posameznika in njegove notranjosti. Prav posebno je gledališče pomembno za

Banovo misel še nadgradil. Zelo podrobno je predstavil ponudbo prihajajoče sezone in mladim zaupal, zakaj si je za sezono 2007/2008 želel učinkovitega gesla Z obrazom svojega časa: hotel je poudariti unikatnost pozameznika in njegovega notranjega sveta. Nato je povabil prisotne k razmišljanju o tem, kako se lahko gledališče približa mladim, kako jim lahko nudi

mladino, ki bi ga morala redno obiskovati. Zakaj pa je mladim v gledališču vedno manj? Zakaj se zanimanje za njegove pobude manjša? S takimi in drugimi vprašanji so se spopadli mladi, ki so se v sredo, 28. avgusta, udeležili srečanja v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu. Prisotni so bili upravni ravnatelj teatra SSG Tomaž Ban, umetniški vodja Marko Sosič, organizatorka in odgovorna za stike z javnostjo Valentina Repini in blagajničarka Martina Clapci, ki so mladim najprej zaupali razlog za sestanek. Prvi je pozdravil Tomaž Ban, ki je posebno poudaril zadovoljstvo, da se je sestanka udeležilo lepo število mladih. Sam misli, da igra prisotnost mladih v gledališču zelo pomembno vlogo, saj leti predstavljajo prihodnost teatra in je zato bistvenega pomena, da z njim konkretno sodelujejo. To misel je podprl tudi Marko Sosič, ki pa je

najboljše, in predvsem, kaj mladi od gledališča sploh pričakujemo. Ali je res, da mladina čedalje manj obiskuje gledališče? Ali je razlog za to tehnologija, hiter tempo življenja mladih ali preprosto lenoba? Valentina Repini je izrazila optimizem in opozorila, da so mladi nekoč zahajali v gledališče zgolj zato, ker je bila ena izmed redkih priložnosti, da si se družijo z vrstniki. Dandanes pa je takih priložnosti nešteto: kdor pa se odloči za gledališče, pomeni, da ga le-to iskreno zanima. Ob koncu je bil govor še o konkretnem sodelovanju mladih s Slovenskim stalnim gledališčem v Trstu, ki se je letos odločilo, da bo za ponujanje abonmajev angažiralo mlade. Zato jih vabi, naj se zainteresirani čim prej javijo. Zamislilo pa si je tudi dva zabavno kulturna večera, ki jih bodo mladi sooblikovali s svojo prisotnostjo in z zamislimi. **Patrizia Jurincic**

Foto IG

Pred začetkom šolskega leta

42. seminar za slovenske šolnike v Italiji

Kot vsako leto so se tudi letos le teden dni pred začetkom novega šolskega leta zbrali vzgojitelji otroških vrtcev, učitelji in profesorji šol vseh stopenj s slovenskim učnim jezikom v Italiji na tradicionalnem, tokrat že 42. jesenskem seminarju, ki so ga priredili slovensko ministrstvo za šolstvo in šport, italijansko ministrstvo za šolstvo, Zavod Republike Slovenije za šolstvo (ki je tudi poskrbel za program seminarja), Deželni šolski urad za Furlanijo Julijsko krajino in Urad za slovenske šole, ki deluje pri deželnem uradu. Resnici na ljubo sta v avgustu in v začetku septembra potekala

dva seminarja: prvi, poletni, je bil namenjen le izbranim šolnikom, ki so teden dni prebivali v Mariboru in se seznanjali s krajeno stvarnostjo ter z določenimi pedagoškimi in strokovnimi problematikami. Pravkar minuli jesenski seminar pa je bil odprt vsem slovenskim šolnikom v Italiji, letos pa je potekal v znamenju pravkar nastale dvojezične nižje srednje šole v Benečiji. Seminarja so se namreč udeležili tudi novi profesorji, ki bodo poučevali na omenjeni šoli. Uradno slavnostno odprtje je potekalo prejšnji torek, 4. septembra, v Kulturnem domu v Trstu, poleg uvodnega pozdrava višje

POGOVOR Edi Reja

"V Neaplju ljudje dihaajo nogomet!"

V letošnji nogometni A-ligi je vse Goričane, posebno še tiste slovenskega rodu, pričakalo prijetno presenečenje, ekipa Napolija. Zakaj, se boste mnogi vprašali. Njen trener Edi Reja je doma iz Ločnika in je po starših slovenskega rodu. Reja se z vrhunskim nogometom ukvarja že več desetletij. Treniral je že Torino, Genoa, Brescia in Cagliari. V svoji karieri je dosegel štiri napredovanja iz B-lige v A-ligo. Nazadnje pa mu je uspel veliki met: ekipa Napolija je v zadnjih treh sezonah pripeljal iz C1 lige v nogometni raj A-lige. Z njim smo spregovorili o njegovi ekipi in seveda o čarobnem in začaranem svetu nogometa na najvišjem nivoju.

Prvo vprašanje je seveda neizogibno: kakšni so občutki v A-ligi?

Občutki igranja v A-ligi so seveda nepopisni. V Neaplju je vseskozi veliko pričakovanje in sodelovanje: naše ekipe ne bodrijo samo pravi Neapeljčani, ampak tudi vsi tisti Neapeljčani, raztreseni po svetu. V Neaplju namreč nogomet dobesedno "dihajo", zato moram tam opraviti izvrstno delo. Dnevno sem deležen psovka, ki ti jih poklanja predvsem svet televizije in medijev. V Italiji pa vsakdo zase verjame, da je izvrsten trener in ima zato pravico kritizirati: dogaja pa se tako, da kritike prihajajo na dan po tekmi. Biti tak trener pa res ni težko. V nogometu sem že vrsto let in kljub številnim izkušnjam moram priznati, da je bilo večkrat napredovanje z Neapeljem v zadnjih letih res nekaj enkratnega. Ustvarilo se je prvotno vzdušje, Neapelj je tudi prava izbira za vsakega trenerja: tam ti adrenalina vseskozi kroži po telesu. Dokler se bom počutil še mladega, bom tukaj ostal. Razmišljam vsekakor, da bi tukaj sklenil profesionalno kariero. Kljub volji, ki me žene, in mladosti, ki jo čutim, sem star 62 let. Tega sveta se bom prejel ali slej nasilil in želim še nekoliko uživati lepote življenja brez vsakdanjega nogometnega stresa.

Nimate torej vnaprej izdelanega programa za vašo kariero. Trenirali boste, dokler boste imeli še kaj energije...

Ja. Dvomim, da bom sposoben sprejeti trenersko mesto kake manjše ekipe. Ko imaš za sabo trenerske izkušnje v takih ekipah, kot so Napoli, Torino in Genoa, občutiš nogomet popolnoma drugače.

Napoli je po zaslugi navijačev res "posebna" ekipa, a ne?

Ja, v C-ligi si je najvažnejše tekme na domačem igrišču ogledalo 65 tisoč gledalcev. Neapeljčani ne zanima, če je njegova ekipa v C-ligi. Po številu navijačev smo tretja sila v A-ligi. Zaostajamo samo za Juventusom in Milanom in smo celo izenačeni z Interjem. Naše široko "občinstvo" igra važno vlogo tudi v medijskem svetu. Za plačljivo postaja SKY smo namreč eni od najpomembnejših in najzanimivejših sogovornikov. Veliko je namreč takih navijačev zunaj Neaplja, ki so naročeni na naše tekme v živo. Sky nam mora res biti hvaležen.

Kako se lahko opiše vzdušje ob junijskem napredovanju v A-ligo, potem ko je ekipa pred nekaj leti startala v C-ligi?

Pred zadnjo tekmo je bilo zelo napeto. Šlo je namreč za direkten spopad med dvema kandidatka za napredovanje, med nami in Genoa. Vse skupaj se je izvrstno izteklo: obe ekipi sta napredovali. In takih občutkov se ne da opisati, sploh če napredovanje dosežeš v Neaplju.

Kar pa je bilo okoli tiste tekme najbolj presenetljivo, je bilo dejstvo, da so navijači obeh ekip pobrateno navijali za svoje moštvo. Res neverjetno, kako so se na tako pomembni tekmi, ki je odločala o napredovanju obeh ekip, navijači prihajali skupaj na stadion. Mi smo se skozi celo prvenstvo vedno premikali v spremstvu policije. Takega prizora, kot je bil na tisti tekmi, še nisem doživel.

Naša lanska sezona je bila zelo težavna. In zmagali smo B-ligo, zelo kakovostno B-ligo. No, pravzaprav je zmagala Juventus. Ampak turinske ekipe sploh nisem štel v

brez nepotrebnih afer.

Kako ste občutili razliko v nastopanju v različnih kategorijah? Vi ste navsezadnje v zadnjih treh sezonah napredovali iz C-1 lige v A-ligo.

Razlika med C-ligo in B-ligo je očitna. Medtem ko je C-liga posvečena predvsem kaljenju mladih nogometnih upov, je B-liga dosti bolj tehnična. B-liga je nogometno zaledje A-lige. V teh letih je Napoliju vedno trda predla. Ko smo bili v C-ligi, je namreč vsak nasprotnik proti nam igral na življenje ali smrt, ker je bila to zanj tekma leta. Tudi v B-ligi se je dogajalo podobno. Zato so zasluge mojih nogometašev pri obeh napredovanjih še toliko večje. In njim gredo tudi vse moje pohvale. Fantje so bili namreč sposobni skupno veslati v isto smer, pa čeprav so nekateri zelo pogosto sedeli. In ta skupina nadaljuje tudi letos svoj podvig: dostojanstveni obstanek v A-ligi. Saj veste, A-liga, to je nogometni raj. Italijansko prvenstvo morda res ni najlepše, gotovo pa najtežje, taktično daleč najbolj dodelano tekmovanje. Trenerji smo v tem specialisti, ker pripravljamo vsako tekmo z neverjetno pikolovskostjo.

Gre za šolo Nerea Rocca...

Ne samo. Tukaj so še Helenio Herrera, Sacchi in številni drugi. Gre za izvrstne učitelje, ki so v svojih obdobjih prenovili nogomet. A-liga je področje, kjer vse te dosežke lahko spremljaš v živo. In ne mislim samo na velike Milan, Juventus, Interj in Romo, ampak tudi na manj uveljavljene ekipe. Gre za nogomet na zelo visokem nivoju.

Katere ekipe se najbolj bojite, Kakajeva Milana, Ibrahimovičeva Interja, Juventusova dvojice

Trezguet-Del Piero?

Osebnost bi v prvo vrsto postavil Inter. Gre za italijanske prvake: da ohranijo vlogo favorita, ne smejo popustiti in si morajo zmagati. Če naprej želite tako kot lani. Milan je

taka ekipa, ki zna vedno igrati odločilne tekme. Tudi Roma igra izvrsten nogomet. Juventus nekoliko zaostaja, ima pa tako osebnost, s katero se ne more ponasati nobena druga ekipa. Oni res nikoli ne popustijo. Tako torej: najprej Inter, nato Milan, pa milanskima ekipama pa Roma in Juventus.

Prejšnji teden neverjetna zmagata proti Udineseju. 5-0 v Vidmu...

Udinese je prvenstvo začel z dobro točko na San Siru proti Interju. Mi smo se Videmčanov zato nekoliko bali. Tekma pa je bila lažja od predvidev. Pravzaprav ne moremo iskati posebnih naših zaslug ali videmskih pomanjkljivosti. Tekma se je enostavno tako razvila. V Napoliju smo jo sicer dobro pripravili in tako kompenzirali prvotni poraz s Cagliarijem. Ozračje v Neaplju je zdaj spet jasno. Poro-

dila pa se je nevarnost, da bodo sedaj že sanjali o Champions league. V Neaplju so namreč večkrat izvrstni sanjači.

Kaj pa se vam je zgodilo v prvem krogu, ko ste na domačem San Paolu izgubili s Cagliarijem 2-0?

Tekmo smo dobro odigrali. Cagliari je enkrat streljal na vrata in zadel. Ob koncu tekme je Sardin- cem sodnik radodarno dosodil enajstmetrovko. Nimam opravičil, tekmo smo izgubili. Zadel pa smo dve vratnici, njihov vratar je bil najboljši mož na igrišču. Mi smo šestkrat streljali na vrata. Nasprotniki so bili dobri, mi pa nismo imeli sreče. Olajševalna okoliščina je to, da so številni nogometaši prvič igrali v A-ligi. To je velika odgovornost.

V zadnjih dneh kupoprodajne borze ste se okrepili z dvema izkušenima nogometašema: Blasijem in Zalayeto. Kako je to spremenilo vašo igro?

Naša kupoprodajna borza ni bila zelo odmevna. Napoli je projekt, ki se uresničuje že tri leta. V ekipo smo letos vstavili mladega Argentinca Lavezzi in Urugvajca Gargana. V mlade smo veliko vložili. Ekipa pa je potrebovala tudi izkušnje takih nogometašev, ki so že igrali v A-ligi. Zato smo pripeljali Continija, ki je bil pri Parmi tri sezone. Tak je tudi bivši Juventusov nogometaš Zalayeta in predsem Blasi. On na sredini igrišča postavlja ritme, kadence in je sposoben tudi potrebne agresivnosti.

Vaš predsednik De Laurentis je bil v zadnjih tednih zelo prisoten na medijih zaradi entuziastičnih izjav tako po porazu s Cagliarijem kot po neverjetni zmagi z Udinesejem...

Ja, po tekmi z Udinesejem je startal v četrti prestavi. To je bila njegova reakcija na obrekovanje, ki jih je v Neaplju veliko. Prvenstva ene ekipe pa ni mogoče soditi po eni sami tekmi.

Kako je sodelovanje z De Laurentisom, ki je na področju nogometa relativno "mlad" akter? Kinematografija, njegov posel, je povezana z nogometom. Svet kinematografije je svet spektakla.. De Laurentis zna upravljati s kinematografijo, nogomet je zanj nov. Naš predsednik je nalašč prevzel tako prizorišče, kot je Neapelj, ki ima močno zaledje in močan medijski odmev. In tako je ustvaril nogometni spektakel: tukaj je vzporednica s kinematografijo. Spektakel filma stane, tako kot spektakel žogobrcarjev: upravljanje je podobno. De Laurentis bo v štirih letih nogometu lahko dal pomemben input. On namreč vidi, kam vodi biznis nogometa. Želi ga neposredno prodati gledalcem preko mobilnih telefonov in s pomočjo visoke tehnologije ter se tako izogibati vmesnim posrednikom. Tako bo seveda lahko ustvaril neposreden

še večji spektakel...

Gazzetta dello sport je po tekmi z Udinesejem o vašem mladem nogometašu zapisala: "Lavezzi: Neapelj ima novega Diega".

No, primerjava z Maradono seveda ni umestna. Maradona je bil edinstven. Lavezzi

je dober nogometaš, to sem ocenil že pred njegovim prihodom. Njegovo realno vrednost pa bo treba šele določiti. Prvenstvo je dolgo. Prepričan sem, da lahko postane zelo dober nogometaš. Je namreč nekoliko atipičen igralec: ima izredne poteze, je zelo tehničen. In kljub temu da je majhen, ima izredno mišično maso: tehta 80 kg. Gre za tip nogometaša, ki zna za sabo vleči množice.

Lavezzi je prototip sodobnega južnoameriškega nogometaša. Kakajeva tipa: neizmerna tehnika, ki se spaja z izrednimi fizičnimi sposobnostmi...

Ja. Doslej je namreč veljalo nepisano pravilo, da so Južnoameričani zelo tehnični, a fizično šibki. Danes to ne velja več: fizična moč in tehnika sta si komple-

mentarni. Glede Kakaja pa tako: on je predvsem zelo hiter. Noben nogometaš ne doseže take hitrosti z žogo, on je v tem elementu daleč najboljši.

V ekipi imate tudi prave Neapeljčane: tak primer je Paolo Cannavaro, brat kapetana italijanske reprezentance...

Ja, to je De Laurentisova zasluga. On želi imeti nogometaše, rojene v Neaplju. Gre za politiko društva: če imamo dva enako dobra nogometaša, bomo prej izbrali Neapeljčana.

V italijanskem nogometu smo v zadnjih letih lahko uzrli temno stran meseca: Moggiopoli, nasilje na stadionih, podkupljivost. Vse te krivde pa so se oprale zelo enostavno z osvojenim svetovnim prvenstvom in z Milanovim pokalom prvakov.

V težavah prihajajo očitno na dan

skriti potenciali italijanskih ekip:

morda gre za sredstvo za ublažitev

določenih odgovornosti ali za po-

skus, kako pokazati tujini, da Ita-

lijani niso taki, kakršne opisujejo.

Tako se najdejo dodatne motiva-

mer. Društva bi si tam nikoli ne upala goljufati. To je sramota, madež, ki ga italijanski šport nosi v sebi. Gre za nelojalnost do navijačev, ki nogomet doživljajo v športnem duhu. Ne, svet nogometa se ni izkazal. Morali bi začeti

"Doma smo brali Katoliški glas in Novi list!"

"Doma smo vedno brali Katoliški glas", nam je v pogovoru priznal Reja in dodal: "Mama je bila naročena na Katoliški glas in Novi list". Napolijev trener Edi Reja izhaja iz slovenske družine. Njegova mama je bila z Oslavja, oče pa iz Vipolže. "Doma smo vedno govorili slovensko", je poudaril naš sogovornik. "Moja

kultura in moji izvirni so torej slovenski", je opisal svoje otroštvo Reja, ki je podčrtal, da se prav tako čuti Furlan, ker je odrasčal v Ločniku. "Doma smo vedno imeli slovenski tisk, moja mama ga je zelo rada brala. Na tem mestu bi se tudi rad spomnil svoje tete, ki živi v Gorici. Ime ji je Elica Miklus in tudi ona rada prebira vaš časopis", je pripomnil Reja.

"O tem svetu zelo rad govorim, čeprav gre predvsem za spomine. Spominja me na čas, ko smo se kot otroci zbirali okoli ognjišča in sta nam oče in mati pripovedovala dogodivščine iz njunega življenja." Razširjena družina pri Rejevih je bila zelo velika: "Mama je imela osem bratov in sester, ki so ostali na območju Oslavja. Tudi oče je bil iz velike družine, a se je po poroki, ko se je preselil na stran meje, nekoliko oddaljil od bratov in sester", je sklenil svoje pripovedovanje Edi Reja.

znova.

Kako doseči ta prepoved? Letos so na primer prenovili sodniške vrste...

V prejšnjih letih sem pogosto bil pozoren na to, kdo bo sodnik. Za številne sodnike se je namreč vedelo, kam pes taco moli. Danes pa sodnikov sploh ne poznam. In to je važno: prej sem namreč razmišljal o tem, komu sodnik lahko pomaga, danes pa za sodnika vem samo to, da lahko zgreši. In če zgreši, se za napako ne skriva zlonamernost.

Kaj pa lanske kazni? Po vseh škandalih je to resnično skupil samo Juventus...

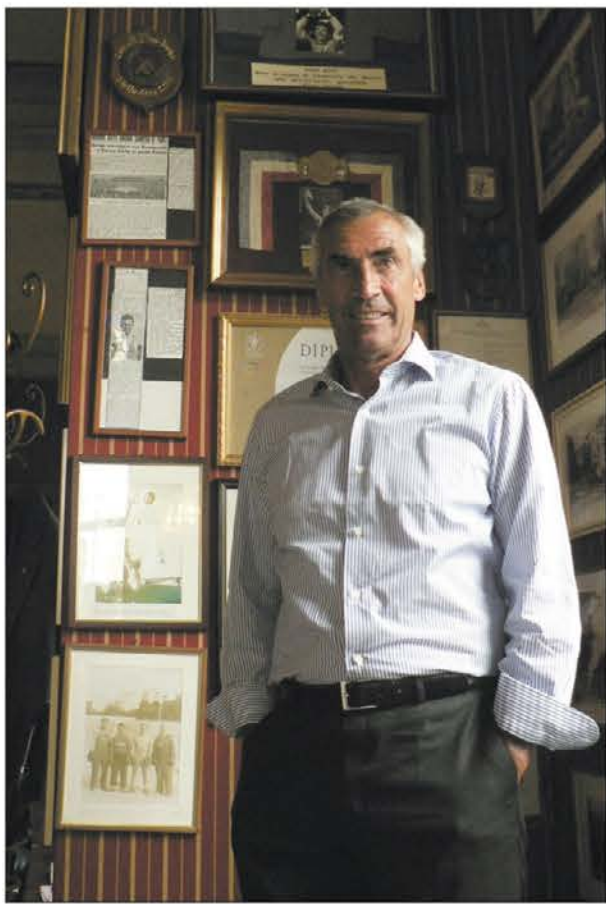
Kazen, ki so jo prisolili Juventus, je bila prehuda. Morali bi mu določiti močan odbitek, tudi 30 točk, ne bi je pa smeli spraviti v B-ligo. Odvzeti bi ji morali možnost nastopanja v evropskih pokalih in nič več. To ni bilo dobro. Odvzelo je možnost napredovanja v A-ligo mnogim ekipam.

Kaj menite o dekretu, ki je v prvem kolu onemogočil Milanovim navijačem vstop v genovski stadion?

To je stara zgodba, afera o umoru genoinnega navijača Spagnola leta 1995. Všeč bi mi bilo, da bi navijači pozabili na nesoglasja, zato da bi se lahko skupaj odpravili na stadion. Stadion bi tako res postal kraj za veselice. Veselilo bi me, da bi se tudi tukaj lahko podrl mreže, ki ločujejo igrišče od tribun. Pogoji za to pa je, da morajo društva postati edini pravomočni lastniki igrišč in stadionov ter Društva morajo sama skrbeti za red in varnost.

Katere ekipe bodo z vami konkurirale za dostojen obstanek, o katerem ste govorili? Vrh razpredelnice je znan. Krojili ga bodo Juventus, Milan, Inter Roma, Lazio, Palermo, Fiorentina in še kaka ekipa - sezonsko presenečenje. Mi spadamo v drugo polovico razpredelnice. Naše konkurencke? Livorno, Parma, Catania in druge realnosti podobne Napoliju. V tem kontekstu se moramo izkazati za boljše nasprotnike.

Andrej Černic

Mladi Argentinac Lavezzi se veseli zadetka proti Udineseju

Izšel tretji ponatis knjige Okrvavljena roža, partizanskega zdravnika dr. Francija Derganca

TIGR prva protifašistična organizacija v Sloveniji in Evropi

Politiko v Sloveniji so v prejšnjih dneh predvsem zaznamovali proslave, prireditve in drugi dogodki, ki zadevajo polpreteklo zgodovino na Primorskem. Slovesnosti v Sežani, Novi Gorici in drugod so bile namenjene osemdeseti obletnici ustanovitve narodnoobrambne in protifašistične organizacije TIGR, množični vstaji, ki se je začela 9. septembra 1943, samo en dan po kapitulaciji Italije, prazniku mestne občine Nova Gorica, s katerim obeležujejo omenjeno obdobje, ter 15. septembra 1947, ko je bila Primorska priključena svoji matični domovini. Slovesna akademija v počastitev 80-letnice ustanovitve organizacije TIGR, je bila v Kosovelovem domu v Sežani 7. septembra zvečer. Udeleženci so občuteno spremljali program na odru prenapolnjene dvorane. Slavnostni govornik, pisatelj Boris Pahor iz Trsta, je organizacijo ovrednotil v vsem njenem poslanstvu, ki naj bi se nadaljevalo tudi v večji skrb matične države za istovetnost Slovencev v Italiji in v drugih sosednjih državah. Premier Janez Janša, sicer častni pokrovitelj slovesnosti, je ponovno opozoril, da je organizacija TIGR začela uporabo proti fašizmu na Primorskem in tudi v Sloveniji, kjer so se njeni pripadniki prvi, že 13. maja 1941 na Mali gori nad Ribnico, spopadli z okupatorji. Prvi so tudi ustanovili svojo enoto, Ribniško četo, ki pa so jo komunisti razpustili. Predsednik slovenske vlade je dejal, da so bili partizani množična vojaška sila, ki je zmaga in osvobodila Primorsko in Slovenijo, a v njej so prevladovala vrednote, prenesene iz Sovjetske zveze, ne pa narodne vrednote, kakršne je imela organizacija TIGR. Janez Janša je tudi poudaril, da je bil TIGR-ov boj zoper fašizem temelj za enak odpor leta 1991 proti tistim, ki so hoteli prepričati slovensko osamosvojitve. Na akademiji v Sežani so predstavili tudi knjigo z naslovom Zgodba o TIGR-u, ki jo je napisal Silvo Fatur. V Novi Gorici pa so v soboto, 8. septembra, slavili partizanstvo, zborovanje na travniku pred občinsko zgradbo, ki se ga je udeležilo nekaj tisoč nekdanjih borcev, pripadnikov organizacije TI-

GR, politikov in tudi mladih ljudi, pa so poimenovali Na svoji zemlji. Častni pokrovitelj velike in globoko občutene manifestacije je bil predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek, slavnostna govornika pa Janez Stanovnik, predsednik Zveze združenj borcev za vrednote Narodnoosvobodilnega boja Slovenije, in Marjan Bevk,

Državna proslava ob šestdeseti obletnici priključitve Primorske bo v soboto, 15. septembra, na Tatrach v Brkinih. Slavnostni govornik na njej bo slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel. Dogajanje v Sloveniji pa se je v preteklih dneh odvijalo tudi na drugih področjih in ravneh. Slovenska nacionalna stranka ni

ri, Zmago Jelinčič in Danilo Türk, ki so vsi zbrali potrebno število glasov za podporo. Kandidaturo pa je vložila tudi invalidka Elena Pečarič, kar ji je omogočilo podporo poslancev Majde Širca, Slavka Gabra in poslanca italijanske narodnostne skupnosti v Sloveniji Roberta Battellija.

Veliko zaskrbljenost v javnosti je povzročilo nenadno povečanje inflacije, ki je višje kot v vseh drugih državah članicah EU. Občutno so se povečale cene kruha, zelenjave in drugih živil, pa tudi vode in drugih komunalnih storitev. Sindikati zahtevajo hitro posredovanje vlade, ker bodo sicer organizirali splošno stavko v državi.

Vlada podpira nadaljevanje odkrivanja grobišč žrtev povojnih pobojev

Vlada je sporočila, da podpira delo Komisije za reševanje vprašanih prikritih grobišč žrtev medvojnih in povojnih pobojev. Vsakemu mrtvemu, ki bi ugotovili njegovo istovetnost, hočejo zagotoviti grob in dostojanstvo, skladno s kulturnimi in civilizacijskimi merili.

V Novi Gorici pa so med slovesnostmi prejšnjo soboto predstavili že tretji ponatis knjige z naslovom Okrvavljena roža partizanskega zdravnika dr. Francija Der-

predsednik društva za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske. Oba sta razčlenila, občasno precej čustveno, podrobnosti in množičnost protifašističnega in osvobodilnega boja na Primorskem, v katerem so imeli tigrovc in partizani, kljub različnim ideološkim in političnim izhodiščem, v bistvu enake težnje in cilje. Predsednik slovenske organizacije Borcev Janez Stanovnik je ob koncu svojega govora društvu TIGR izročil zahvalni spominski trak v zahvalo in priznanje tigrovcem, našim predhodnikom, kot je dejal, v boju proti fašizmu in za osamosvojitve Slovenije.

zbrala zadostnega števila poslancev, ki bi podprli njeno zahtevo za sklic posebne seje parlamenta, ki bi obravnaval odnose s Hrvaško. Kandidaturo za volitve predsednika države so doslej vložili Lojze Peterle, Mitja Gaspa-

ganca. Bil je izredno dober, plemenit in skromen človek ter vodja kirurške ekipe v IX. korpusu partizanske vojske. Po njem se imenuje tudi splošna bolnišnica v Šempetru pri Gorici.

Marjan Drobež

SNG Nova Gorica / Abonma 2007/2008

Vznemirljiv stik z "ognjem"

Ljubitelji gledališke umetnosti in strastni obiskovalci dvoran, ki tudi iz zamejstva radi zahajajo v novogoriški hram, da bi zaužili nekaj poživljajočega dramskega nektarja, imajo čas do 29. septembra za jesenski vpis abonmaja sezone 2007/2008, ki je, tako

rekoč, že pred durmi. Kot znano, bo prihodnja sezona, 52. po vrsti, ponudila izbor predstav raznolikih žanrov pod radovednost vzbujajočim tematskim naslovom Igre z ognjem ali Nekateri so za vroče. Pod njim se skriva tudi nekaj zabavnih komedijskih del: koprodukcij-

ska predstava v sodelovanju Gledališča Koper, krstna izvedba "burke s petjem in streljanjem" Duohtar pod mus!, ki jo je po Molierovih motivih napisal novogoriški igralec in kantavtor Iztok Mlakar, zrežiral pa Vito Taufer, komedija Dundo Maroje renesančnega pisca iz Dubrovnika Marina Držića, ki se norčuje iz človeških napak, v režiji Borisa Kobala - obe predstavi bosta odigrani v sočnosti primorskega narečja - in komedija, gostujoča predstava Namišljeni bolnik največjega komediografa vseh časov, Moliera, v produkciji SSG Trst in Primorskega poletnega festivala. Poleg teh so na sporedu še melodrama Maksima Gorkega Letoviščarji v režiji italijanskega režiserja Paola Magellija, drugič gosta v SNG Nova Gorica, slovenska prazvedba dramske priredbe kulturnega filma Quentina Tarantina Stekli psi v režiji Vita Tauferja in dve slovenski prazvedbi, Alana Ayckbourna Skrivni strahovi na javnih krajih, zgodba o šestih ljudeh, ki iščejo svoj par, in ruska uspešnica bratov Presnjakov

V vlogi žrtve, v režiji Dina Mustafačica, ki bo prvič režiral v SNG Nova Gorica.

Letos je SNG Nova Gorica razpisalo, poleg že ustaljenih, dva nova abonmaja: Predpremier-skega in Popoldanskega, ki nista vezana na določen dan v tednu.

Abonenti imajo določene ugodnosti, brezplačno prejemajo na dom mesečni spored predstav in imajo 15% popust pri nakupu vstopnic za gostujoče predstave. Če imata v družini vsaj dva člana redni abonma SNG Nova Gorica, lahko že ob vpisu prejmeta brezplačni abonma Goriškega vrtljaka, ki bo tudi letos razveseljeval najmlajše obiskovalce novogoriškega gledališča.

V času vpisa abonmajev je blagajna gledališča odprta vsak delavnik od 10.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00, ob sobotah od 10.00 do 13.00. Dodatne informacije o vpisu vam SNG Nova Gorica posreduje na telefonskih številkah 003865 (predštevila za Italijo) 3352247 (blagajna) in 3352215 (stiki z javnostjo).

Iva Koršič

28. Kogojevi dnevi

Tudi letos vrsta glasbenih novitet

Prosvetno društvo Soča Kanal, kateremu predseduje Ljudmila Zimic, že 28. leto pripravlja festival resne glasbe Kogojevi dnevi, ki nosi ime

akademik Saša Vuga. Ob tem so odprli tudi razstavo slik akademskega slikarja Karla Pečka. Sicer bodo ob letošnjih Kogojevih dnevih obeležili kar nekaj

primorskega skladatelja Marija Kogoj. Letošnja izvedba ohranja dosedanje programsko usmerjenost, tj. predstavljanje novonastalih skladb in povezovanje krajev, v katerih je Kogoj deloval. Festival se je začel v petek, 31. avgusta. Tudi letos bodo skoraj na vsakem izmed 11 koncertov ponudili kakšno slovensko glasbeno noviteto.

Kogojevi dnevi povezujejo kraje, ki jih je skladatelj zaznamoval: Kanal in Gorico, kjer se je šolal, Trst, kjer se je rodil, in Ljubljano, kjer je služboval. Festival vsako leto seže še v nekatere primorske in zamejske kraje, letos bo tako s koncerti obiskal še Deskle, Novo Gorico, Gorenji Tarbij v Slovenski Benečiji in Zemono.

Na otvoritvenem koncertu v petek, 31. avgusta, v cerkvi sv. Marije Vnebozete v Kanalu ob Soči je nastopil ansambel Gaudamus pod vodstvom dirigenta in umetniškega vodje Aleksandra Spasiča. Festival se je pred tem na kanalski Kontradi začel z nagovori predsednika sveta Kogojevih dni, akademika Cirila Zlobca, in kanalskega župana Andreja Maffija, slavnostni govornik pa je bil pisatelj in

glasbenih jubilejev. Prosvetno društvo Soča praznuje letos 140 let delovanja. Uvodni koncert je bil posvečen peti obletnici smrti skladatelja Daneta Škerla, zaključni, na katerem bo 31. oktobra v Trstu nastopil orkester iz Padove in Veneta, pa 80-letnici skladatelja Pavla Merkuja, sicer rednega sodelavca festivala.

Poleg tega bodo 26. oktobra na Zemonu pripravili portretni koncert skladatelja Uroša Rojka, 5. oktobra pa se bodo v Kanalu spomnili 75-letnice ustanovitve in umetniškega vodje festivala Antona Nanuta. Takrat bosta nastopila violinist David Hall Johnson in pianistka Nina Prešiček, odprli pa bodo tudi razstavo Nanutove soproge Milojke, sicer akademske kiparke, z naslovom Potreti mojega moža. Tudi letos bodo v Desklah pripravili koncert za mladino, ob že omenjenih pa bodo na festivalu nastopili še tržaški komorni zbor Julius, akademski pevski zbor Tone Tomšič, Juvavum Brass Quintet iz Salzburga, pianistka Dubravka Tomšič Srebotnjak, trobilni ansambel Slovenske filharmonije in simfonični orkester RTV Slovenija.

STA

Prejeli smo

Megaigralnice v Sloveniji ne bo!

"Zasluga za preprečitev te gradnje ne gre pisati Društvu za kakovost bivanja, Koordinaciji za omejevanje igralništva, Komisiji RS za medicinsko etiko, varuhinji človekovih pravic, pesniku Tonetu Pavčku, budistični kongregaciji v Sloveniji, katoliški Cerkvi ali kakšnemu drugemu 'predimenzioniranemu fenomenu glasne manjšine', še manj seveda večini prebivalstva, ki gradnjo megaigralnice podpira. Megaigralnice v Sloveniji ne bo, ker sta Janez Janša in George W. Bush, po posvetovanju z drugimi odgovornimi v igralništvu in politiki, skupno presodila, da to ne bi bilo pametno in koristno. Torej gradnji nima smisla nasprotovati, saj je že odločeno, da megaigralnice v Sloveniji ne bo".

Tudi take so lahko dimne bombe in 'ljubljska' megla. Če bi zgoraj zapisano držalo, potem smo vsi, ki se trudimo okoli petice proti širitvi igralništva, 'zaostali' in ne le nestrokovni, kot nam očitajo nekateri 'znanstveniki'. Borimo se proti sicer 'dobri priložnosti', ki pa niti ne obstaja. Prav tako pa so nori, če zgornje trditve držijo, tudi tisti, ki širijo pamflete in prepričujejo državljane RS, da je t.i. 'zabavišni turizem' steber in vlečni konj razvoja naše države (npr. Demokracija priloga, 30. avgust 2007). Nekateri utopisti so, da bi zavrnili vse kritike, postavili tezo o 'družbeno sprejemljivem igralništvu' v prihodnosti. Če to drži, je bilo igralništvo doslej družbeno nesprejemljivo - vsi, ki so ga hvalili in propagirali, pa so nam lagali in nam, ker še nismo zgradili megaigralnice, kjer bi nastopila nova era igralništva, še vedno lažjejo.

Raziskave kažejo, da je javnost glede izgradnje megaigralnice razdeljena na polovico. Ljudski glas dodaja, da celo med zaposlenimi v Hitu vre. Od kod 'znanstvenikom' podatek, da je večina ljudi za gradnjo megaigralnice, proti pa je le peščica, ki pa je v javnosti preveč glasna? Morda bo 'preglasna manjšina' v naslednjih dneh dobila še eno priporočilo: "Nasprotniki megaigralnice, naučite se malo olike, znižajte tone ali še bolje - bodite tihi! Ali še ne veste, da pri nas ni demokracije? Kdor je proti megaigralnici, ne ve, kaj govori, in potrebuje psihiatra! Kdor ne išče sreče v igralnicah, ni Slovenec!" Sprašujem se: kako bo bodoča humana igralniška industrija poskrbela za preventivo in kurativo, če bo med prvimi poslala v psihiatrične bolnišnice prav psihiatre, zdravnike, pesnike in duhovnike?

Bogdan Vidmar

Prizor iz predstave Namišljeni bolnik

KOROŠKA Pliberk

Na jormaku tudi tednika Nedelja in Novice

Pliberški jormak (ali sejem na travniku) ima dolgo tradicijo: Pliberčani ponosno izjavljajo, da je prvi sejem potekal skoraj 100 let pred odkritjem Amerike! Letošnja, 614. izvedba jormaka je priklicala res rekordno število obiskovalcev, in sicer tudi zaradi pestre ponudbe in lepega vremena, kar je v tem času na Koroškem res prava redkost.

Že 33 let je na sejmu tudi slovenski šotor - Svaveja uta. Že pred samim odprtjem jormaka se je v tem šotoru odvijal tradicionalni dobrodelni koncert za Angolo, dan kasneje pa so se v šotoru

pis oblikujejo. Glasbeno kuliso praznika je oblikoval trio Lojzeta Slaka, ki je nastopil s fanti s Praprotna. Za ljubitelje narodno-zabavne glasbe je bilo prav tako poskr-

metnega društva Bayern iz Münchna!

Na pliberškem jormaku je že deseto leto na ogled tudi šotor Alpe-Adria, v katerem razstavljajo občine iz Italije in Slovenije, ki

imajo partnerske odnose z občinami iz pliberškega območja. Tudi tokrat je na pliberškem jormaku bil zastopan Števerjan, med častnimi gosti odprtja pa je bil tudi župan Hadrijan Corsi. Samo odprtje je tudi priložnost, da se koroški politiki pojavijo pred polnim šotorom in spregovori-

pojavi kolegi koroškega tednika Nedelja, ki so prav na sejmu predstavili prenovljeno podobo časopisa. Pri Nedelji so se odločili za temeljite spremembe, in sicer od samega loga časopisa, ki

sedaj vsebuje tudi zeleno barvo, ki spominja na barvo lipovega lista, organiziranja strani, prisotnosti stalnih prilog različnega formata od osrednjega časopisa ter tiska na boljšem papirju. Tehnične spremembe so bile možne ne nazadnje zaradi posodobitve tehnike v Mohorjevi tiskarni. Dan kasneje je potekal že tradicionalni praznik Novic. Tednik je prav na jormaku pred leti začel prirejati praznik, da bi bralci boljše spoznali časopis in ljudi, ki časopis

bljeno tudi ostale dni, saj je npr. v soboto v Svaveji uti igral Alpski kvintet, v drugem šotoru pa so prav tako poskrbeli za zvezdniški narodno-zabavni ansambel, in sicer za hišni ansambel nogo-

rojo o aktualnosti. Koroški glavar Haider je tudi ob tej priložnosti dejal, da so dvojezične table v Pliberku nepotrebne, saj so kraj našli ljudje res od vsepovsod....

PR

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250.

To število smo poslali v tisk v torek, 11. septembra 2007, ob 14. uri.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Dogodki, dogodki, dogodki

Včasih se ti zgodi, da se usedeš pred tipkovnico in se ti v mislih že sestavljajo stavki o najglobljih strahovih, neudejanjenih sanjah, širokih nasmehih, velikem notranjem miru, večernih pogledih na morje in jutranjem zrenju v vzhajajoče sonce. Potem se ustaviš in si rečeš, da je ta tvoj miselni dnevnik nekaj osebnega. In vendar, kljub vsemu, ostajaš daleč od tega, da bi ti bilo nerodno pisati o njem. Razlog je tako preprost, kot so preproste črke na tej tipkovnici. Pred časom sem se spraševala, ali bi sploh pisanje o osebnih doživljanjih, svojem in oseb, ki so mi tako ali drugače blizu, osebe, ki jih opazujem, jih diham, ki so mi v nečem slične, ali do katerih čutim neko distanco, ali bi to pisanje sploh lahko vzbudilo zanimanje.

Spraševala sem se - in se še vedno - o tem, kar nam naredi neko življenjsko doživljanje sorodno. Podobne življenjske odločitve? Dvomi in oklevanja? Padci, krize in ponovni začetki? Podobna energija, optimizem, podobni upi in srčni poleti, ki se ne omejujejo le na sentimentalno sfero, pač pa zaobjamejo veliko več?

Danes vem, da je namen pisnega ovekovčenja ene ali druge plati hoje v življenju določen up, posredovanje tega upa, ki ga sama želim najti v vseh zgodbah in v vsakem doživljanju. Navsezadnje naj bi to verjetno bil tudi cilj totranske življenjske hoje: iskanje določenega upa, drugače bi bivanje na tej Zemlji ostalo verjetno nesmiselno. Danes vem tudi, da vsa ta doživljanja lahko postanejo klice nekega čisto osebnega raz-

mišljanja nekoga drugega. Včasih se ti zgodi, da si ta nekdo drugi upa podreti zid, ki ga vsi nosimo pred lastnim obličjem in skozi katerega komuniciramo z okolico. Upa si direktno povedati, da se je z določenim doživljanjem ali razmišljanjem poistovetil. Upa si reči: "Tudi jaz sem to doživel", "tudi jaz sem prišel do podobnega spoznanja". In tudi če bi to spoznanje bilo diametralno nasprotno, vem, da je cilj tega pisnega ovekovčenja dosežen.

Vajeni smo pogovorov o dejanjih, številkah in imenih, programih, strategijah in ciljih, veliko manj pa smo vajeni izmenjave mnenj o tem, kar nas notranje žuli, o padcih v

življenju, ko se sprašuješ, zakaj za vraga vsi govorijo o Bogu, ko pa ga ti ne začutiš, pa o ponovnem približevanju Njemu in vedenju, da smo na tej Zemlji, ker je tak božji načrt in gotovo ne kakršnokoli golo naključje. Nismo vajeni pisati in pogovarjati se o tem, kaj bi radi spremenili v sebi in v družbi, kaj nam osmišlja življenje in

zakaj lahko komu rečemo "Ti me ne razumeš".

Dejanja, številke, programi in strategije bodo vedno prekašali vse drugo, navsezadnje je naše življenje nekaj praktičnega, nek vzvod, neko sosledje akcij, odločitev, državnih zakonov, znotraj katerih se giblomo in praktičnih dejanj, ki ga označujejo. Prepričana pa sem, da v tej današnji družbi vedno bolj hlatamo za možnostjo nekega osebnega in tudi skupnega razmišljanja tudi o vsem, kar ni gola akcija in ni le praktično dejanje.

Po podatkih ETSC

Alkohol na drugem mestu med vzroki prometnih nesreč v EU

Pitje alkohola in vožnja ne gresta skupaj. Ta navidez samoumevna trditev je eno od pomembnejših sporočil najnovejšega poročila Evropskega sveta za varnost prevoza (ETSC), ki so ga pred kratkim predstavili v Evropskem parlamentu, kot poročila evropski spletni bilten Agence Europe. Alkohol je namreč v Evropski uniji za neprimerno hitrostjo na drugem mestu med vzroki prometnih nesreč. V Sloveniji se je število nesreč zaradi vožnje pod vplivom alkohola celo povečalo. Poročilo je bilo pripravljeno v okviru programa meritev uspešnosti članic EU pri zagotavljanju varnosti v cestnem prometu, ki jih izvaja ETSC. V obdobju med 1997 in 2005 poročilo tako ločuje tri skupine držav. V prvi so tiste članice, ki jim je uspelo tako s strogiimi represivnimi kot z uspešnimi preventivnimi ukrepi znižati število smrtnih žrtev v prometnih nesrečah zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Med njimi je bila najbolj uspešna Češka, ki ji je uspelo v omenjenem obdobju število smrtnih žrtev znižati za 11,33 odstotka. Sledijo ji Nemčija (-6,17 odstotka), Poljska (-5,58 odstotka), Slovaška (-4,17 odstotka), Nizozemska (-4,13 odstotka), Latvija (-3,39 odstotka), Avstrija (-2,20 odstotka), Francija (-0,81 odstotka), Grčija (-0,44

odstotka) ter Latvija (-0,19 odstotka). V drugi skupini so tiste članice, kjer se je zaradi globoko zakoreninjenosti kulture pitja alkohola ali manj učinkovitih ukrepov število smrtnih žrtev povečalo. Najbolj je število žrtev naraslo v Španiji (4,86 odstotka), sledijo pa Madžarska (3,45 odstotka), Slovenija (3,09 odstotka), Finska (3,01 odstotka), Velika Britanija (2,35 odstotka), Estonija (2,20 odstotka), Danska (1,06 odstotka) ter Švica (0,99 odstotka). V tretji skupini so tiste članice, ki jim ETSC ni uspelo predložiti potrebnih podatkov. Nekateri evropski poslanci, ki so se udeležili predstavitev poročila v Evropskem

predlagala ničelno dovoljeno količino alkohola v krvi za voznike začetnike, poklicne voznike ter voznike, ki prevažajo nevarne snovi. Zavzema se tudi za poenotenje represivnih ukrepov ter ukrepov nadzora na ravni EU, čeprav meni, da ni potrebno poenotenje najvišje dovoljene količine alkohola v krvi, ki je v večini članic tako ali tako 0,05 g/l.

Njen kolega iz iste politične opcije, češki poslanec Petr Duchon, je prav tako opozoril na različne standarde nadzora nad kršitvami cestnoprometnih predpisov v posameznih članicah Unije, ki onemogočajo primerljivost statističnih podatkov o razširjenosti vožnje pod

parlamentu, so predlagali dodatne ukrepe za zmanjšanje števila smrtnih žrtev v prometu zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Nemška poslanka Renate Sommer iz skupine Evropske ljudske stranke je tako v imenu odbora Evropskega parlamenta za promet in turizem

vplivom alkohola. Meni, da bi morale države strožje kaznovati nevarne voznike, z raznimi ukrepi nagrajevati varne in neagresivne voznike ter se bolj povezati z zavarovalnicami pri izvajanju sistema bonusov in malusov. jes/arh

STA

Iz košarkarskega sveta

Nedolžni Erazem Lorbek povod za nov škandal v italijanskem športu

Slovenski poklicni košarkar Erazem Lorbek je bil letos, sicer ne da bi bil pri tem sam prav nič kriv, povod za škandal v italijanskem športu, ki bi bil - ko bi bila košarka vsaj približno tako ugledna in priljubljena kot nogomet - skoraj tako velik in odmeven kot tisti lanski (Calciopoli) v zvezi s preprodajo nogometnih tekem in vsem, kar je bilo s tem povezano.

Zgodbe najbrž ne poznajo vsi, zato jo je treba osvežiti. Ljubljčan Lorbek, letnik 1984, je sin nekdanjega košarkarja in dolgoletnega Olimpijinega direktorja Radovana. Da je njegova družina v celoti košarkarska, pa kaže tudi podatek, da sta profesionalca v igri pod košema tudi mlajša Erazmova brata Domen in Klemen. Naš junak je seveda odraščal v očetovem klubu, kot mladinec pa je eno sezono študiral v Združenih državah Amerike, kjer je na univerzi Michigan State tudi igral v sloviti ligi NCAA. Visok je 208 centimetrov in je velik košarkarski talent; igra na položaju krilnega centra. Po vrnitvi iz ZDA je igral pri klubu Fortitudo Bologna (bil je italijanski prvak), lani - in tu se začne zgodba, katere je naključni protagonist - pa je

prestopil k moštvi Unicaja Malaga v Španiji. Neizpolnjen z razmerami v novem okolju se je januarja (zamenjave kluba so možne tudi med sezono) sklenil vrniti v Italijo, tokrat v Treviso k uglednemu Benettonu. Društvo iz Veneta ga je privabilo in registriralo, čeprav bi tega ne smelo storiti. Profesionalni klub lahko namreč letno vpiše 18 pogodb s košarkarji, Lorbek pa je bil v sezoni 2006/2007 že 19. Benettonov košarkar.

Nepravilnost so na vsedrjavni košarkarski zvezi seveda kmalu ugotovili, v Trevisu pa so funkcionarji kluba skušali iz zagate tako, da so za mesec dni skrili dokumentacijo o svojem mladem igralcu Cuccarolu, ki je bil pogodbeno vezan na Benetton, a bi - saj ni nikoli igral, tudi sam naključno v tej aferi - sprostil mesto za Lorbeka. Odbornik društva iz Trevisa Cirelli, odgovoren za napako, je prejel tri leta kazni (govorimo o športnem sodstvu!), ekipa

Benettona pa v prvenstvu A1 lige 15 točk kazenskega odbitka, zaradi katerih je ostala brez uvrstitve v končnico za

spravnem razsodišču olimpijskega komiteja CONI, na katerega se je klub pritožil, so odbitek znižali s 15 na 12 točk.

Tu pa se je poleti vnela prava afeta. Odborniki Benettona so se ves čas sklicevali na dobro vero, češ da je bila napaka nenamerna, sad površnosti. Treba je vedeti, da gre za največji italijanski košarkarski klub, pri katerem za birokracijo skrbi najbrž vsaj deset, če ne več, ljudi. Napaka pri številu registriranih športnikov torej ne more biti dopustna, opravičili bi jo mogoče lahko v amaterskem okolju, kjer nepoklicnim odbornikom pač včasih kaj zbeži (košarkarjem Jadrana se je

državni naslov (Veneti so branili lovoriko prvaka) in brez nastopa v evropskem pokalu v sezoni 2007/2008. Na

podobna zadeva zgodila pred kakimi osmimi leti, mimo je k sreči šla brez posledic in seveda brez takih potresov).

Kakorkoli že, če ni Benetton najbogatejši, je zagotovo najvplivnejši klub na državni ravni in njegova prva moža Buzzavo in Fadini veljata za arogantna, prava morska psa, bodisi pri najemanju igralcev bodisi v odnosih do športnih institucij. Kaj sta naredila, možakarja? Prepričevala sta predsednika CONI Giannija Petruccija (nekdanjega predsednika košarkarske zveze FIP), naj vpliva na razsodbo sodnikov pravnega sodišča, češ naj omilijo kazen. Napaka ni bila namerna, Benetton pa ne more kar tako izgniti z vodilnih mest, se je glasilo razmišljanje v tipičnem slogu Moggija... Kar je še huje, Petrucci, ki tudi sicer ne slovi kot ovčaka, je prijateljem sklenil pomagati in res pritisnil na razsodnike. To je prišlo na dan iz novinarskih raziskovanj, ki so ves čas potekala vzporedno s sodnim postopkom. Zanimivo, nekateri mediji so stalno spremljali afero in glasno obsodili Petruccijev sistem, drugi pa so zadevo povsem zamolčali, tako da ni čudno, če bo kdo iz teh vrstic sploh prvič slišal za primer Lorbek. Žal gnoloba v športu ni le domena afer o dopingju in krojenju izidov nogometnih tekem, pač pa je prisotna tudi v drugih panogah. Vplivanje na neodvisnost sojenja na razsodišču ustanove, kakršna je CONI, pa je res zelo hud prekršek. Videli bomo, če bo šel kar tako mimo ali če bomo le doživeli ukrepe. Medtem je ekipa iz Reggio Emilie, ki je izgubila edino tekmo, v kateri je Lorbek v prvenstvu igral za Benetton, zaradi tistega srečanja izpadla iz najvišje lige in še danes zaman čaka na pravico. Naj ob koncu omenimo, da je Erazem Lorbek končni del prejšnje sezone odigral v Rimu pri ekipi Lottomatica, pri kateri bo ostal tudi v novem prvenstvu. Sedaj pa je s slovensko reprezentanco na evropskem prvenstvu v Španiji.

Zgodba iz današnjih dni Utripajoče duše 10.

Odkar je Giulia v diskoteki spoznala Ivana, je pogosto mislila nanj. Vedela je, da obiskuje slovensko šolo, da izhaja iz slovenske družine in da doma govorijo včasih v narečju, včasih v knjižnem jeziku, vsekakor vedno v slovensčini. To ji je Ivan povedal že takrat, ko sta se prvič pogovarjala in se spoprijateljela. Srečala sta se ponovno, zopet v isti diskoteki. Bila je želja obeh. Tisti večer nista imela preveč volje plesati, morda zaradi skoraj evforične obojestranske radovednosti, pravzaprav zato, da bi se bolje spoznala. Čutila sta oba, da ju nekaj močno privlačuje, da obstaja med njima poseben feeling. Vendar ne Giulii ne Ivanu ni uspelo dobro ugotoviti, kaj je to, ki ju tako močno privlačuje in omogoča, predvsem v zadnjih časih, da Giulia skoraj vsak dan odtipka Ivanovo telefonsko številko in da prav tako, skoraj vsak dan, Ivan odtipka Giulio.

Raje kot da bi cel večer plesala, sta tisti večer, ob glasbi, ki je po njuni ušesih zvenela prijetno in razvedrilno, rajši pokramljala. Giulia ni govorila po slovensko. Obiskovala je italijansko šolo, in čeprav se je rodila v Trstu, izhaja iz družine, ki ima, bodisi po materi bodisi po očetu, svoje korenine v južni Italiji, in sicer v kraju Vizzini, na Siciliji, kjer se je rodil tudi znameniti Giovanni Verga. Njeni starši so se preselili v Trst zaradi zaposlitve.

Potem ko sta nekaj časa sedela in opazovala plesišče, ki je imelo poseben čar zaradi živobarvnih svetlikajočih se luči, je Ivan vprašal Giulio: "Si greva vzeti kokakolo?" Giulia mu je z veseljem prikimala. Vstala sta z udobnega žametnega kavča, na katerem sta sedela že precej časa, ter šla k baru. Ustavila sta se pri pultu, naročila pijačo in Giulia je nekako uvedla pogovorno temo, ki sta jo že obravnavala. "Kako? torej si mi pravil, ... da doma govorite slovensko..." Ivan se je točno spomnil, da tisti večer, ko sta se spoznala, se je njun pogovor razvil tako, da ji je on govoril o Slovencih, ki so prisotni v Trstu, in se ji je, kot Slovenec, tudi predstavil.

"Ja, včasih pa, ko pridejo prijatelji, ki govorijo italijansko, govorimo italijansko," ji je nato razlagal. Giulia je nadaljevala: "Veš, jaz bi se rada vpisala na tečaj slovenskega jezika." Ko je Ivan slišal Giuliove besede, je čutil v sebi nekaj neobičajnega. Zelo zelo všeč mu je bilo biti v tistih trenutkih blizu Giulie in najraje bi se ji bil še malce približal, toda prav v tistem trenutku je barman položil pred njiju na pult dva velika kozarca kokakole. V vsakem kozarcu je bilo nekaj kockic ledu, košček limone ter dolga in precej široka slamica. "Ja..." Ivan ni vedel, kaj bi ji lahko rekel. Bil je malo zmeden. Giulia se njegove zmedenosti morda niti ni zavedela in vprašala ga je: "Kam bi se lahko vpisala?" Medtem ko je čakala odgovor, se je poigravala z dolgo slamico in s kockami ledu, ki

so bile v njenem kozarcu. "Ja, ne vem ..." Ivan je bil še bolj zmeden. Ni vedel točno zakaj. Giulia je verjetno občutila, da je Ivan nekoliko v zadregi, zato ni več vztrajala pri svoji radovednosti.

"Pravzaprav, ne vem, morda bi bil zame slovenski jezik pretežek." S temi besedami je vsaj začasno nameravala končati pogovorno temo.

"Ja, ne vem ..." je popolnoma zbegano spregovoril Ivan. "Oprosti ..." Giulia je čutila, da se mora Ivanu oprostiti; sama ni vedela zakaj. Isto je čutil Ivan in njenim besedam so sledile njegove.

"Ne ne, oprosti mi ti." Nakar je kot predramljen skušal Giulii odgovoriti:

"Pretežek? Ne bi vedel, nekateri pravijo, da ja, nekateri pravijo, da ne ..." Potem ko je Giulia slišala Ivanovo konkreten odgovor, se je tudi ona nekako predramila:

"Kaj misliš ti?" Giulia je za trenutek pogledala Ivana. Sedaj je bila gotova, da ji bo nekaj povedal. In v naslednjem trenutku se ji je zdelo, da ji bo povedal nekaj zelo zelo važnega. Upala je, da ji bo povedal čarobne besedice, po katerih se bo počutila še bolj kot v teh trenutkih, ko se je blizu Ivana počutila res super, neverjetno super.

"Ja, ... veš, mi pride na misel ... prebral sem knjigo," Giulia je z velikim zanimanjem sledila Ivanovim besedam:

"Ja?" Ivan je nadaljeval: "Avtor... Alojz Rebula... naslov Giovanni Verga. Njeni starši so se preselili v Trst zaradi zaposlitve."

Nato se je potrudil, da bi naslov Rebulove

knjige prevedel v italijanščino. "Ja, prav v tej knjigi ... ja, ja, v Zelenem izgnanstvu. ... Torej, ... če se dobro spominjam, Enej Silvij Piccolomini je pravkar prišel v Trst in je zaskrbljen, ker misli, da se bo težko sporazumeval s slovenskimi ljudmi. To svojo skrb pove svojemu spremljevalcu in veš, veš kaj mu ta odgovori?" Zagnanost, s katero je sedaj Ivan govoril Giulii, je nanjo res učinkovala neizmerno očarljivo. Zato ga je poslušala z vedno večjim zanimanjem.

"Ja..." "Odgovori mi, da se sporazumevamo predvsem s srcem, ne pa z jezikom. Ja, tako, recimo, približno tako." Trenutki, ko je Ivan s citatom iz Rebulove knjige hotel povedati Giulii nekaj zelo globokega, so bili za Giulio pravilčno čarobni. Čutila je, kot da se ti trenutki podaljšujejo v večnost. Bilo je že pozno ponoči. Giulia je vedela, da bo moral vsak izmed njiju kmalu domov. Toda, preden sta oba zapustila diskoteko, ga je ona vprašala: "Ivan, kdo je Rebula?"

/ dalje
Elena Cerkvenič

Šola z vizijo

V Slovenijo prihaja Edgar Schein, vodilni svetovni strokovnjak za organizacijsko kulturo

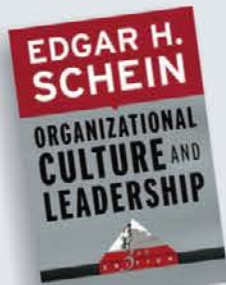
Vabljeni, da izkoristite to edinstveno priložnost in se udeležite foruma
**Organizacijska kultura - spremenjena vloga
kadrovskih managerjev**

IEDC-Poslovna šola Bled, 20. in 21. september 2007

Tema foruma in izjemen predavatelj ponujata enkratno priložnost za vse managerje in voditelje, ki želijo razumeti, kako deluje organizacijska kultura in kako so razporejene odgovornosti med kadrovskimi in drugimi direktorji pri ustvarjanju in uveljavitvi učinkovite organizacijske kulture.

Uvod v forum bo **mednarodna okrogla miza z uveljavljenimi kadrovskimi managerji iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Nemčije in Rusije.**

Knjiga profesorja Scheina "Organizacijska kultura in vodenje" velja za eno od stotih najboljših poslovnih knjig na svetu.

"Kultura je abstrakcija, sile, ustvarjene v družbenih in organizacijskih situacijah, ki izhajajo iz kulture, pa so izjemno močne. Če ne razumemo delovanja teh sil, bomo postali njihova žrtev."
Edgar Schein

Forum bo potekal v angleščini, s prevodom v slovenščino in hrvaščino. Nadaljnje informacije in prijava: www.iedc.si, 04 57 92 556, seminars@iedc.si

Sponzorji:

Società finanziaria per azioni
Finanziaria delinista družba

HC

Predsednik italijanske vlade Romano Prodi na obisku v Sloveniji

Premier Janez Janša sprejel predstavnike naše narodne skupnosti

Pred ponedeljkovim uradnim srečanjem z italijanskim premierom Romanom Prodiem, s katerim sta si ogledala Kobariški muzej, se je slovenski predsednik vlade Janez Janša minulo soboto v Kobaridu srečal s predstavniki slovenske manjšine v Italiji, ki so člani Sveta vlade za Slovence v zamejstvu. Opazni so pozitivni premiki, je po poročanju STA poudaril Janša in izrazil upanje, da bo predsednik Italije Giorgio Napolitano čim prej podpisal ustrezen akt, s katerim bi zakon o zaščiti manjšine postal operativen. Slovenska manjšina v Italiji ima še kar nekaj odprtih težav, a se stvari pri uresničevanju zaščitnega zakona premikajo v optimistični smeri, je trenutno situacijo ocenil Janša, ki sta ga na pogovorih spremljala še zunanji minister Dimitrij Rupel in vodja vladnega Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan.

Na to kaže tudi potrjen predlog paritetnega odbora 32 občin v Furlaniji Julijski krajini, kjer naj bi se izvajal zaščitni

zakon za Slovence v Italiji, je izpostavil premier. Zakon se mora izvajati v celoti, je odgovoril na vprašanje o namenih županov Gorice, Trsta in Čedad, ki naj bi zaščitni zakon izvajali le v predmestjih, kjer živijo Slovenci. Pričakovano omenjeni zakon čim prej podpisal, se je pridružil tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka. Ob njem sta se srečanja udeležila še predsednica Slovenske kulturno-gospo-

mijan Terpin.

Kot je za STA povedal Štoka, so Janši predstavili težave slovenske celotne manjšine v Italiji, seznanili pa so ga tudi s celotno problematiko zaščitnega zakona. "Po-membno je, da se problemi premikajo, tako da smo Slovenci v zamejstvu trenutno lahko zadovoljni," je dejal.

Sicer pa je Janša, ki je kot pozitiven signal označil nedavno ustanovitev dvojezične nižje srednje šole v Špetru v Beneški Sloveniji,

Prodijem. "Tako kot bo Slovenija v prihodnje skrbela za to, da bo standard zaščite italijanske manjšine na evropskem nivoju oz. ga bo presegel, pričakujem tudi od sosedov, da bo država enako ravnala s slovensko manjšino," je poudaril.

V zvezi z vidnostjo in slišnostjo slovenskih programov v Benečiji, za kateri si tamkajšnji Slovenci prizadevajo že dalj časa, je napovedal rešitev, saj v 21. stoletju to ne bi smelo več predstavljati te-

v Sloveniji, sicer že njegovega drugega letos, minulo soboto mudil v Kobaridu, kjer si je v spremstvu premiera Janeza Janše in zunanega ministra Dimitrija Rupla ogledal Kobariški muzej 1. svetovne vojne. Medtem ko Janša po obisku muzeja ni dajal izjav, je Prodi za STA povedal, da sta se s slovenskim kolegom posvetovala tudi o bližnjem slovenskem

predsedovanju EU, izpostavil pa je tudi manjšine, ki so realnost in most med narodoma.

V 1. svetovni vojni je bilo ogromno mrtvih, EU pa je nastala tudi zato, da se taki dogodki ne bodo ponavljali, je dejal Prodi. Kot je dodal, tudi med slovenskim predsedovanjem evropski povezavi ne pričakuje sprememb pri utrjevanju EU. Ob tem je Prodi izpostavil področje sprejemanja nove pogodbe EU in reforme evropskih institucij.

Prodi, ki se je že v soboto dopoldan v Ljubljani sestel s predsednikom Italijanske unije Maurizioom Tremulom, je izpostavil tudi pomen manjšin, še posebej italijanske, ki je razdeljena med Slovenijo in Italijo. To manjšino bo še

bolj ločila uvedba schengenskega režima na slovensko-italijanski meji, je dejal Prodi in zato izrazil upanje, da bo v evropsko povezavo kmalu vstopila tudi Hrvaška.

Manjšinskim vprašanjem bo svoj obisk v Kobaridu namenil tudi Janša, saj se bo pred ponedeljkovimi uradnimi pogovori s Prodijem sestel s predstavniki slovenske manjšine v Italiji, ki so člani vladnega sveta za Slovence v zamejstvu.

Sicer pa si je Prodi v Kobaridu ogledal tudi kostnico, kjer je pokopanih več tisoč italijanskih vojakov. Ob tem so ga novinarji spomnili, da je prvi italijanski premier po Benitu Mussoliniju, ki je obiskal to mesto. Zloglasni voditelj je konec 30. let prejšnjega stoletja odprl prav kostnico.

darske zveze videmske pokrajine Jole Namor in deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Da-

napovedal, da se bo o težavah manjšin pogovarjal tudi na ponedeljkovem uradnem srečanju s

žav. Italijanski premier Romano Prodi se je ob začetku uradnega obiska

Krovni organizaciji SSO in SKGZ

Pismo premieru Romanu Prodiu

Pred obiskom italijanskega predsednika vlade Prodi v Ljubljani, sta predsednika krovnih organizacij dr. Drago Štoka in Rudi Pavšič italijanskega premiera nagovorila s pismom, ki ga objavljamo v celoti.

Spoštovani gospod predsednik Romano Prodi, kot organizaciji, ki predstavljata delo in voljo številnih Slovencev v Italiji toplo pozdravljamo Vaš obisk v Sloveniji. Ne boste se ustavili samo v prestolnici, to je v Ljubljani, ampak se boste udeležili diplomatske regate v Izoli, to je na koščku severnega Jadrana. Gre za delček obale in morja, kjer stoletja živimo Slovenci in Italijani, kjer so naši pradedje lovili ribe, obdelovali ne vedno prijazno zemljo, trgovali in ustvarili mikrokozmos, ki je pomemben del italijanske in slovenske kulture. V Istri boste poslušali slovensko in italijansko govorico, videli slovenske in italijanske toponomastične napise. Pozdravili Vas bodo naši italijanski prijatelji, saj z njimi redno delamo skupaj. Temu malemu prtičku morja in zemlje, mest in vasi namreč želimo, da bodo v združenju Evrope prijazno bivališče za ljudi, ki se srečujejo, se med sabo spoštujejo in seveda sodelujejo za skupno dobrobit. Vi lahko k temu prispevate za modro besedo, saj je prav tu, v objemu morja, Krasa in Istre zgodovina pustila v prebivalstvu še ne popolnoma zaceljene rane. Še obstajajo grenki spomini in ločevanja. Želeli bi, da bi v naša jadra zapihal svež veter in nas peljal novim obzorjem nasproti.

Spoštovani gospod predsednik, obiskali boste Kobarid in prizorišča prve svetovne vojne, ki je

prav v zgornjem Posočju, v Kobaridu in v delu Benečije, ki sodi danes pod Italijo, doživela enega izmed svojih najbolj krvavih in tragičnih trenutkov. Na tem prostoru je predolgo ostra državna in psihološka meja ločevala ljudi, narode in države. Omenjeni prostor se sedaj odpira svetu, ne bo pa dovolj odpravi upravnih mej. Koščki bodečih žic so namreč ostali v srcih Italijanov, Furlanov, Slovencev. Treba jih je odpraviti, kar zahteva delo, ki bo očitno v skupno dobrobit. Zastavite vašo besedo, da se bo na tem prostoru ustvarilo med Italijo in Slovenijo takšno sodelovanje, ki bo odpravilo gospodarsko in kul-

posebnostmi in narečji. Upoštevajmo tudi na slovensko stran, kjer se narava slikovito zliva v prelepo celoto, meje pa so ljudi opeharile na obeh bregovih evropske razdeljenosti.

Gospod Predsednik, imeli boste tudi uradna srečanja v Ljubljani in to z najvišjimi predstavniki slovenske države, parlamenta in vlade. Na dnevnem redu bodo odnosi med Slovenijo in Italijo, govor bo o Evropi, ki se združuje, in o tem, da bo v prvem polletju 2008 Slovenija predsedovala Evropski uniji. Odpadle bodo rudi Schengenske meje. To so pa najboljši pogoji, da spregovorite o pomembnem vprašanju, ki se tiče

Foto JMP

turno zaostalost v goratem posočju, v ozkih dolinah, skratka tam, kjer so ljudje predolgo žvečili grenek kruh. Mislimo na območje videmske pokrajine, ki leži ob meji in na katerem živi, ob italijanski in furlanski, tudi slovenska zgodovinska narodna skupnost s svojimi kulturnimi

Italije, Slovenije in Evrope. Gre za manjšine oziroma za narodne skupnosti, ki živijo izven vedno bolj neotipljivih mej držav, kjer so večina. Takšna skupnost smo tudi Slovenci v Italiji. Tu smo zgodovinsko prisotni, meje pa so nam spreminjale državljanstva. Danes se

čutimo italijanski državljani, ki pa še vedno pričakujejo uresničitev ustavnih in zakonskih norm, ki naj zaščitijo tisto jezikovno, kulturno in drugačno plat, ki nas narodno opredeljuje kot Slovence. Za nas ste že veliko naredili in zato smo vam hvaležni. Prepričani smo, da Vas bo problematika še nadalje zanimala.

Gospod predsednik, kot rečeno, poznate naše probleme. Naša volja je, da bi skupno prispevali k aktivni integraciji prostora, ki so ga ločevala nacionalistična in druga ideološka nasprotja. Želimo rasti v luči Evrope, ki je in ki bo močnejša in prijazna do vseh, tudi do majhnih in manjšin. Zato si pričakujemo, da boste v Ljubljani potrdili voljo, da se celovito uresničijo italijanski zakoni v prid slovenske narodne skupnosti in njenih članov v Italiji. Za razvoj jezikovne, kulturne ter obenem družbene in gospodarske specifičnosti (Slovenci smo bili in v videmski pokrajini smo še tudi gospodarsko zapostavljeni) so seveda potrebna gmojna sredstva. Ne želimo zase privilegijev. Razumeli pa boste, da je za organizacijo, kot sta naši, mučno iz dneva v dan slediti vedno hujšim gmojnim težavam šole, pomembnih slovenskih kulturnih ustanov, organizacij in društev, medijev (brez katerih se ne bi več "našli"), itd.

Spoštovani gospod predsednik, ne želimo biti malenkostni, vendar smo prepričani, da nas Vi ne ocenjujete kot problem, ampak kot dodatno vrednost v deželi, ki dolguje manjšinam svoj poseben statut tudi na osnovi mednarodnih sporazumov. Pomagajte, da podkrepimo načela s konkretnimi dejanji, z delom in vizijami, kar pa ni možno, če se zakoni ne spoštujejo in če so naše skromne zahteve po gmojni pomoči prezrte.

Z voščili in pozdravi.

Niz pomembnih srečanj

Prodi Sloveniji obljubil polno podporo

Prodi je v okviru tridnevnega uradnega obiska v Sloveniji obljubil polno podporo Italije slovenskemu

premier je v pogovoru s Cukjatijem sicer poudaril pomen sodelovanja med državama v EU, še posebej v času slovenskega

predsedovanju Evropski uniji. Z Janezom Janšo sta minuli ponedeljek na Brdu pri Kranju govorila tudi o poglobitvi gospodarskega sodelovanja, a tudi o položaju obeh manjšin, pri čemer sta ocenila, da je bil na tem področju storjen velik napredek. Po srečanju je premier Janša povedal, da je Prodi podporo Sloveniji zagotovil tudi pri reševanju vprašanj med Slovenijo in Hrvaško, potem ko ga je Janša seznanil z načelnim dogovorom, ki ga je sklenil s hrvaškim premierom Ivom Sanaderjem. Iz kabineta predsednika DZ Franceta Cukjatija so po pogovorih predsednika DZ s Prodijem sporočili, da je Prodi dejal, da vidi edino rešitev odprtega vprašanja s Hrvaško glede ribolova v dogovoru med Hrvaško, Slovenijo, Italijo in Evropsko komisijo. Italijanski

predsedovanja. Prodi in Janša sta veliko pozornosti posvetila tudi gospodarskemu sodelovanju med državama, ki je po njunem mnenju dobro, a so možnosti za še večje sodelovanje še vedno odprte. Prodi pa se je zavzel tudi za povečanje neposrednih investicij in za združevanje pristanišč v Kopru in Trstu, oba pa sta se zavzela za izboljšanje infrastrukture v regiji, kar naj bi dosegli s skupnimi projekti. Premiera dotaknila tudi vprašanja umetnosti, ki so bile po drugi svetovni vojni odpeljane s slovenskega ozemlja. Prodi se je v ponedeljek srečal še s predsednikom največje opozicijske stranke SD Borutom Pahorjem, vodjo poslanske skupine SD Miranom Potrčem in poslancem SD, nekdanjim premierom Antonom Ropom.